

Maatschappelijk impact beeldbepalende cultuur- en sportevenementen provincie Overijssel

Gefocust op het speerpunt inclusieve samenleving



Maartje Visschedijk

Abstract

Na een succesvol evenementenbeleid 2017-2019 probeert Provincie Overijssel met het evenementenbeleid 2020-2023 voort te bouwen op het succes dat geboekt is in 2017-2019. Daaruit kwam de opdracht voort om meer inclusiviteit te realiseren bij zestien beeldbepalende evenementen en de samenwerking en kennisuitwisseling tussen de zestien beeldbepalende evenementen te versterken om uiteindelijk provincie Overijssel nog beter op de kaart te zetten. Het is van belang dat elke groep in de samenleving mee kan doen en zich niet buitengesloten voelt. Om uitsluiting te voorkomen moet inclusiviteit verbeterd worden. In deze scriptie wordt de mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen onderzocht en in kaart gebracht. Het onderzoek focust op de obstakels die ervaren worden door drie doelgroepen: mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond. Daarnaast wordt gekeken welke beleidsinstrumenten Provincie Overijssel kan inzetten om de zestien beeldbepalende evenementen (meer) inclusiviteit te laten realiseren. De hoofdvraag die in deze scriptie beantwoordt wordt, luidt: *“Hoe kan de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel worden verbeterd?”*. Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van het afnemen van interviews en enquêtes en het doen van literatuuronderzoek. De resultaten hebben aangetoond dat er nog veel te halen valt bij het realiseren van inclusiviteit op de zestien beeldbepalende evenementen. Wat naar voren is gekomen in het onderzoek is dat communicatie ontzettend belangrijk is. Er valt nog veel winst te behalen op de informatievoorziening over de voorzieningen op de websites en social media van de evenementen. Op een bijeenkomst met alle zestien evenementen zullen aanbevelingen worden gegeven waarmee ze verder kunnen. Aan het eind van deze scriptie worden ook aanbevelingen gedaan voor Provincie Overijssel welke stappen ze kunnen ondernemen om meer inclusiviteit te realiseren.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding voor het onderzoek	5
1.2. Probleemstelling	5
1.3. Onderzoeksvragen	6
1.4. Sociale en wetenschappelijke relevantie	7
1.5. Leeswijzer	8
2. Theoretisch kader	9
2.1. Inclusiviteit	9
2.2. Doelgroepen	10
2.2.1. Mensen met een migratieachtergrond	10
2.2.2. Mensen met een laag inkomen	10
2.2.3. Mensen met een beperking	11
2.3. Wet- en regelgeving	11
2.3.1. Ondersteunende organisaties	13
2.4. Impact van exclusiviteit	14
2.5. Provinciaal beleid	15
2.6. Exclusiviteit evenementen	19
3. Methodologie	20
3.1. Methode onderzoeksvraag 1	20
3.2. Methode onderzoeksvraag 2	21
3.3. Methode onderzoeksvraag 3	23
3.4. Methode onderzoeksvraag 4	23
3.5. Methode onderzoeksvraag 5	24
3.6. Enquêtes en interviews	24
3.6.1. Enquêtes	24
3.6.2. Interviews	25
3.7. Evenementen bezoeken	26
3.8. Terugkoppeling	26
3.9. Betrouwbaarheid en validiteit	27
3.9.1. Betrouwbaarheid	27
3.9.2. Validiteit	27
4. Resultaten	29
4.1. Definitie inclusiviteit	29
4.2. Mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen	29
4.3. Obstakels en handvaten voor evenementenorganisaties	38
4.4. Obstakels doelgroepen	40
4.4.1. Mensen met een laag inkomen	40
4.4.2. Mensen met een migratieachtergrond	40
4.4.3. Mensen met een beperking	41
4.5. Ladder van inclusiviteit	42
4.6. Beleidsinstrumenten Provincie Overijssel	44

5. Conclusie	46
5.1. Beantwoording hoofdonderzoeksvraag	46
5.1.1. Wat wordt verstaan onder inclusiviteit?	46
5.1.2. Wat is de huidige mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel?	46
5.1.3. Wat helpt en hindert evenementenorganisaties bij het realiseren van inclusiviteit?	47
5.1.4. Welke obstakels ervaren de doelgroepen bij het bezoeken van evenementen?	47
5.1.5. Welke beleidsinstrumenten kan de provincie het best inzetten om de inclusiviteit van evenementen te versterken?	48
5.2. Limitaties	48
5.3. Discussie	49
5.4. Aanbevelingen vervolgonderzoek	50
5.5. Aanbevelingen voor de zestien beeldbepalende evenementen	50
5.6. Aanbevelingen voor Provincie Overijssel	51
 Referenties	 53
 Bijlagen	 56
Bijlage A	56
Bijlage B	67
Bijlage C	62
Bijlage D	73
Bijlage E	73
Bijlage F	73
Bijlage G	74
Bijlage H	78
Bijlage I	81
Bijlage J	83
Bijlage K	85

1. Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk wordt allereerst de aanleiding voor het onderzoek en een korte beschrijving van de organisatie gegeven. Daarna wordt de probleemstelling beschreven, gevolgd door de onderzoeksvragen van het onderzoek. Dit hoofdstuk sluit af met de sociale en wetenschappelijke relevantie van het onderzoek en de leeswijzer.

1.1. Aanleiding voor het onderzoek

In de periode 2017-2019 heeft de provincie Overijssel geïnvesteerd in een nieuw evenementenbeleid. Voor het eerst werden beeldbepalende evenementen aangewezen en kregen bijzondere, kleinere evenementen ook een plek in het beleid van provincie Overijssel. Provincie Overijssel heeft hiermee de bereidheid om beeldbepalende en kleinere evenementen in Overijssel te ondersteunen, vergroot. Beeldbepalende evenementen zijn evenementen die volgens het Coalitieakkoord 2019-2023 bijdragen aan de sociale samenhang, de economie en de aantrekkelijkheid van provincie Overijssel. Na de evaluatie van het evenementenbeleid 2017-2019 is besloten om voort te bouwen op dit evenementenbeleid voor de periode 2020-2023. Bij het voortbouwen op dit evenementenbeleid is er besloten om een groot bedrag vrij te maken om te investeren in, onder andere, de beeldbepalende evenementen. Provincie Overijssel heeft deze opdracht opgezet om meer uit de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen te halen en de samenwerking en kennisuitwisseling tussen de zestien beeldbepalende evenementen te versterken om uiteindelijk Overijssel nog beter op de kaart te zetten.

1.2. Probleemstelling

Meedoen in de samenleving is voor een grote groep mensen niet vanzelfsprekend. Mensen met een fysieke of mentale handicap ondervinden vaak het gevoel uitgesloten te worden in de maatschappij (Kröber, 2016). Maar ook mensen met een laag inkomen kunnen niet deelnemen aan culturele activiteiten omdat het voor hen niet te veroorloven is. Daarmee worden ook zij belemmerd in het deelnemen aan de samenleving. Naast mensen met een fysieke of mentale handicap en mensen met een laag inkomen zijn er ook mensen met een migratieachtergrond die uitsluiting ervaren. Mensen met een migratieachtergrond zijn weinig tot helemaal niet te vinden op Nederlandse culturele evenementen en blijven vooral buiten beeld (Stengs, 2012). De uitsluiting van deze groepen in de samenleving resulteert in een minder diverse groepering dat een evenement bezoekt, terwijl inclusie en toegankelijkheid met de jaren steeds meer aandacht krijgt.

Om uitsluiting tegen te gaan moet inclusie bevorderd worden. Al meer dan 20 jaar zijn er verscheidene wetten en reglementen die discriminatie en uitsluiting tegen willen gaan en daarmee inclusie proberen te bevorderen. Zelfs in de Grondwet in Artikel 1 staat dat discriminatie op welke grond dan ook niet is toegestaan. In 2003 is de Wet gelijke behandeling voor mensen met een chronische ziekte of handicap in werking getreden (Van Houten, 2008). Een van de bekendste verdragen is het VN Verdrag Handicap uit 2006. De kern van dit Verdrag is dat het hebben van een handicap niet een individueel probleem is, maar een probleem van de samenleving. Iemands handicap mag niet leiden tot het plaatsen van iemand buiten de samenleving (VN, 2006). Ook de Sustainable Development Goals, gevormd in 2015, eisen inzet voor meer inclusiviteit (United Nations, z.d.). Zo ook Provincie Overijssel, die de opdracht heeft voorgelegd om te kijken naar de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van provincie Overijssel. Om meer inclusiviteit te garanderen voor de bezoekers van de evenementen moet er gekeken worden in welke mate de zestien evenementen inclusief zijn en wat er nog te verbeteren valt. Daarbij

wordt er ook gekeken welke beleidsinstrumenten de provincie in kan zetten om de organisaties van de zestien evenementen meer inclusiviteit te laten bewerkstelligen.

Het onderwerp van deze masterscriptie betreft de inclusiviteit van zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel. De inclusiviteit behoort verbeterd te worden voor de volgende drie doelgroepen: mensen met een handicap, mensen met een laag inkomen, en mensen met een migratieachtergrond. Naar deze drie doelgroepen is onderzoek gedaan vanwege de vraag waarom ze nu weinig of nooit een evenement bezoeken en wanneer zij een evenement wél zullen bezoeken. De zestien beeldbepalende evenementen van provincie Overijssel waar onderzoek naar zal worden gedaan, zijn aangewezen als beeldbepalend voor de provincie Overijssel door Provincie Overijssel zelf. Deze zestien evenementen zijn door Provincie Overijssel geselecteerd op basis van economische en sociale betekenis, de laagdrempelige wijze om cultuur bij mensen te brengen, het bieden van kansen aan jong talent en het stimuleren van breedtesport.

De zestien beeldbepalende evenementen van provincie Overijssel die in deze thesis onderzocht zullen worden, zijn:

- Enschede Marathon
- Bevrijdingsfestival Overijssel
- Ribs & Blues Festival
- FBK Games
- CSI Twente
- Halve Marathon Festival Zwolle
- Triathlon Holten
- CSI Ommen
- Deventer op Stelten
- Deventer Boekenmarkt en Tuinfeest
- Bloemencorso Sint Jansklooster
- Stiftfestival
- GOGBOT
- Art Brut Biënnale
- Military Boekelo
- Dickens Festijn

1.3. Onderzoeksvragen

Het doel van deze scriptie is om te achterhalen op welk niveau de zestien beeldbepalende evenementen zitten wat betreft inclusiviteit. Wanneer de mate van inclusiviteit duidelijk is, kan er worden gekeken naar de manieren om de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen eventueel te verbeteren. Het streven is om de drie doelgroepen van dit onderzoek meer te zien worden opgenomen in de maatschappij en dat ze zonder enige drempels de zestien beeldbepalende evenementen kunnen bezoeken.

In deze masterscriptie zal de volgende onderzoeksvraag beantwoord worden:

“Hoe kan de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel worden verbeterd?”

De subvragen die beantwoordt zullen worden, zijn:

1. *“Wat wordt verstaan onder inclusiviteit?”*;
2. *“Wat is de huidige mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel?”*;
3. *“Wat helpt en hindert evenementenorganisaties bij het realiseren van inclusiviteit?”*;
4. *“Welke obstakels ervaren de doelgroepen bij het bezoeken van evenementen?”*;
5. *“Welke beleidsinstrumenten kan de provincie het best inzetten om de inclusiviteit van evenementen te versterken?”*

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen zal er gebruik gemaakt worden van literatuuronderzoek, interviews en enquêtes. Literatuuronderzoek wordt gedaan om de obstakels waar de drie eerder genoemde doelgroepen tegen aanlopen, in kaart te brengen. De belemmeringen maar ook de impact bij het niet kunnen bezoeken van culturele evenementen wordt uit literatuur gehaald. Daarnaast zijn er interviews en enquêtes afgenomen met leden van de organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen en met mensen uit de drie doelgroepen. Deze uitkomsten zullen naast elkaar worden gelegd om te kijken wat de verschillen zijn tussen de evenementen op het gebied van inclusiviteit. Daarnaast kunnen de evenementen van elkaar kunnen leren en kan Provincie Overijssel zien wat er bij de evenementen verbeterd moet worden. Provincie Overijssel kan dan inspelen op de uitkomsten door bepaalde voorzieningen te eisen van de evenementen bij subsidieverlening.

1.4. Sociale en wetenschappelijke relevantie

Onderzoek naar de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van Overijssel is erg van belang. Er wordt steeds duidelijker hoe diverse groepen in de samenleving zich gediscrimineerd voelen wanneer zij een evenement niet kunnen bezoeken vanwege onvoldoende voorzieningen. Volgens het VN Verdrag Handicap 2006 moeten dan ook alle mensen met een handicap gelijk behandeld worden. Dat betreft ook het bezoeken van evenementen. Naast het feit dat mensen gelijk behandeld behoren te worden, is het bezoeken van culturele activiteiten en evenementen ontzettend belangrijk voor de gezondheid van mensen. Uit onderzoek blijkt, ongeacht een handicap, lager inkomen, of een andere achtergrond, dat culturele betrokkenheid een positieve invloed heeft op de tevredenheid van mensen en daarmee de gezondheid van mensen. Participeren bij een culturele activiteit kan gerelateerd worden aan een goede gezondheid, minder gevoelens van bezorgdheid en depressie en een hogere tevredenheid met het leven (Gielen et al., 2014). Daarnaast is het bezoeken van culturele evenementen bevorderlijk voor iemands sociale netwerk. Het bezoeken van culturele evenementen leidt tot gevoel van verbinding en enthousiasme en op zijn beurt weer voor het bezoeken van meer culturele evenementen (Kraaykamp et al., 2014). Daarom is het juist van belang dat evenementen hun voorzieningen op orde te hebben zodat mensen met een handicap geen barrière ondervinden wanneer ze een evenement willen bezoeken. Tevens wat betreft mensen met een migratieachtergrond. Onderzoek toont aan dat migranten die zich meer oriënteren op de Nederlandse samenleving ook meer Nederlandse culturele evenementen bezoeken en op die manier meer geïntegreerd zijn in de samenleving (Kraaykamp et al., 2014). Wat betreft mensen met een laag inkomen is het oneerlijk dat zij die geen geld beschikbaar hebben om een cultureel evenement te bezoeken een slechtere gezondheid en welzijn kunnen ervaren en eventueel in hun sociale netwerk belemmerd kunnen worden.

De afgelopen jaren wordt er meer en meer gehamerd op inclusiviteit (NOS, 2021). Toch is er weinig tot geen wetenschappelijke literatuur te vinden over hoe dit probleem kan worden aangepakt bij evenementen. Artikelen en rapporten over inclusiviteit bij culturele evenementen zijn tot dusver niet gevonden, laat staan in welke mate deze inclusiviteit tekortschiet of niet, en wat er aan gedaan kan worden. Ook is er weinig tot geen wetenschappelijke literatuur aangetroffen die voornamelijk de doelgroepen van mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond bestuderen in relatie tot cultuur en het bezoeken van culturele evenementen.

1.5. Leeswijzer

In deze thesis zullen de volgende onderdelen behandeld worden: In hoofdstuk 2 wordt het theoretisch kader beschreven. Daarin zal nader worden toegelicht wat inclusiviteit is, welke obstakels de drie doelgroepen ervaren volgens de literatuur en welke wetten en organisaties er bestaan die zich inzetten voor inclusiviteit. In hoofdstuk 3 is de methodologie van dit onderzoek uitgewerkt. De verschillende stappen die zijn genomen voor het onderzoek worden in dit hoofdstuk toegelicht. Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 de resultaten uiteengezet. In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de onderzoeksvragen en de resultaten daarvan. De resultaten van het literatuuronderzoek, de interviews en de enquêtes worden beschreven. In hoofdstuk 5 zijn de resultaten van deze scriptie samengevat in een conclusie, dat gevolgd wordt door de beperkingen van het onderzoek en adviezen voor vervolgonderzoek. Tot slot zullen er aanbevelingen worden gedaan voor de organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen over hoe ze meer inclusiviteit kunnen realiseren en aanbevelingen voor Provincie Overijssel hoe ze de zestien beeldbepalende evenementen kunnen ondersteunen om zo meer inclusiviteit kunnen verwachten.

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk duikt dieper in op de definitie van inclusiviteit, verschillende wet- en regelgeving omtrent inclusiviteit, de impact van het uitsluiten van groepen in de maatschappij bij evenementen, en de drie groepen die in deze scriptie onderzocht zijn, namelijk mensen met een migratieachtergrond, mensen met een laag inkomen en mensen met een beperking.

2.1. Inclusiviteit

In de literatuur zijn er veel verschillende definities van (sociale) inclusie. Echter zijn de verschillende dimensies van inclusiviteit en een overduidelijke definitie beperkt. Op het gebied van het definiëren van de term 'inclusie' is er nog veel ruimte voor verbetering. Verschillende definities van inclusie die enigszins overeenkomen zullen worden aangeduid. Allereerst word inclusie gedefinieerd als de mate waarin makers, producenten, werkenden en publiek van alle identiteiten - zichtbaar of niet - zichzelf kunnen zijn en zich veilig en gerespecteerd voelen. Het verwijst naar hoe er wordt omgegaan met verschillen en overeenkomsten tussen personen (Code Diversiteit & Inclusie, z.d.). Inclusie wordt ook beschreven als dat iedereen overal vrijuit zijn of haar religie en cultuur kan beleven en in politieke discussies ook met levensbeschouwelijke argumenten anderen mag proberen te overtuigen. Inclusie is verbonden met het idee van proportionaliteit: De overheid geeft iedere burger evenveel steun voor het beleven van zijn religieuze en culturele identiteit. Inclusieve neutraliteit komt tot uitdrukking in de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, maar ook in de manier waarop de neutraliteit van een openbare school wordt ingevuld vanuit het idee van actieve pluriformiteit (Van der Burg, 2009). Schuurman (2018) definieert inclusie als de situatie waarin er voor iemand geen obstakels zijn, en ook niet obstakels door hem of haar worden ervaren om mee te kunnen doen aan de samenleving en iedereen, ongeacht zijn achtergrond of situatie, er als vanzelfsprekend bij hoort. Iemand hoort te ervaren dat hij of zij welkom is en contact kan maken met zijn of haar omgeving.

De mate waarin een evenement inclusief is kan gemeten worden door onder andere te kijken naar toebehoren en authenticiteit. Het toebehoren geeft aan in welke mate een individu zich een relevant onderdeel van de groep vindt; de authenticiteit geeft aan in hoeverre een individu de ruimte voelt om zichzelf te kunnen zijn in een groep, ongeacht of dit overeenkomt met de identiteit van andere groepsleden (Jansen et al., 2013). Om het te koppelen aan de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel die mensen met een handicap, mensen met een buitenlandse achtergrond, en mensen met een lage economische status proberen te trekken voor hun evenement is het dus van belang dat het publiek van een evenement, maar ook de organisatie van een evenement, deze doelgroepen gaan beschouwen als een belangrijk onderdeel van het publiek. Daarnaast moeten de doelgroepen die de evenementen bezoeken, of eventueel zullen bezoeken, de ruimte voelen om zichzelf te kunnen zijn tussen het publiek en de organisatie van het evenement.

De definitie van inclusie die wordt gebruikt in deze scriptie is de definitie van Schuurman (2018): De situatie waarin er voor iemand geen obstakels zijn, en ook geen obstakels door hem of haar worden ervaren om mee te kunnen doen aan de samenleving en iedereen, ongeacht zijn achtergrond of situatie, er als vanzelfsprekend bij hoort en ervaart dat hij of zij welkom is en contact kan maken met zijn omgeving. Voor deze scriptie wordt de definitie van inclusie van Schuurman (2018) iets specifieker gemaakt. In deze scriptie draait inclusie om het mee kunnen doen aan een evenement. Iemand hoort mee te kunnen doen aan de samenleving door evenementen te kunnen bezoeken en als publiek geen obstakels te ervaren.

2.2. Doelgroepen

In deze scriptie zijn er drie doelgroepen onderzocht. Deze zijn mensen met een laag inkomen, mensen met een handicap en mensen met een migratieachtergrond. In dit deel van de scriptie wordt nader toegelicht welke obstakels deze doelgroepen ervaren wanneer een evenement wordt bezocht of bezocht wil worden.

2.2.1. Mensen met een migratieachtergrond

Mensen met een migratieachtergrond worden gedefinieerd als personen van wie tenminste één ouder in het buitenland is geboren (voorheen ‘allochtoon’ genoemd) (CBS, z.d.). Mensen met een migratieachtergrond zijn weinig tot niet te vinden op de zestien beeldbepalende evenementen van provincie Overijssel. Mensen met een migratieachtergrond laten een lagere culturele betrokkenheid zien in Nederland. Dit kan verklaard worden door een mentale afstand tot de Nederlandse cultuur (SCP, 2022). De belevingswereld van mensen met een migratieachtergrond sluit niet altijd aan op de Nederlandse cultuur en het aanbod daarvan. Dit is mede waarom mensen met een migratieachtergrond weinig cultuur bezoeken, erover praten of beoefenen. Mensen met een migratieachtergrond maken in vergelijking tot autochtonen minder gebruik van cultureel media en kunnen minder goed overweg met internettoepassingen. Daarnaast doen mensen met een migratieachtergrond minder vrijwilligerswerk en donaties om cultuur te steunen. Wél blijkt uit de literatuur dat mensen met een migratieachtergrond waarde hechten aan een divers cultureel aanbod (SCP, 2022).

Daar komt bij dat mensen met een migratieachtergrond veelal een geringe opleiding hebben genoten. Veel mensen met een migratieachtergrond zijn analfabeet en daardoor laaggeletterd. Met laaggeletterdheid begrijpen mensen vaak geen abstracte begrippen, spreekwoorden, schematische tekeningen of plattegronden (Van den Muijsenbergh, 2015). De laaggeletterdheid kan een obstakel vormen om een cultureel evenement te bezoeken.

2.2.2. Mensen met een laag inkomen

Mensen met een laag inkomen zijn minder betrokken bij cultuur. Mensen met een laag inkomen hebben vaak simpelweg het geld niet om zich culturele betrokkenheid te veroorloven. Daardoor spreken ze vaak minder over cultuur, bezoeken minder vaak festivals en evenementen dan mensen met een beter inkomen en doneren logischerwijs minder aan cultuur. Dit hangt echter wel samen met het opleidingsniveau van deze groep. Uit een artikel van SCP (2022) wordt namelijk waargenomen dat mensen met een laag inkomen over het algemeen een lager opleidingsniveau hebben of een korte opleiding hebben genoten. Met een lager opleidingsniveau is men toegewezen op een baan die minder goed verdiend dan aan een goedbetaalde baan waarbij een hoger opleidingsniveau vereist is. Daar komt bij kijken dat mensen met een hoger opleidingsniveau geïnteresseerder zijn in kunst en cultuur (SCP, 2022). Mensen met een laag inkomen hebben dus te maken met onvoldoende financiële middelen om zich culturele betrokkenheid te kunnen veroorloven én hebben vaker een lager opleidingsniveau waardoor ze minder kans hebben om op te klimmen op de financiële ladder en ze minder geïnteresseerd zijn in cultuur.

2.2.3. Mensen met een beperking

Ook mensen met een handicap zijn weinig aanwezig op culturele evenementen. Een festival of cultureel evenement bezoeken is voor mensen met een lichamelijke, visuele of auditieve handicap helaas niet vanzelfsprekend. Vaak staan praktische belemmeringen in de weg die cultuurdeelname voor deze groep lastig maakt. Voor mensen met een lichamelijke handicap die bijvoorbeeld gebruik maken van een rolstoel zijn belemmeringen drempels, trappen, hellingen, geen rolstoeltoegankelijke toiletten, of zelfs kassa's of bars op hoogte van mensen die niet een rolstoel gebruiken. Voor mensen met een mentale beperking, die bijvoorbeeld gevoelig zijn voor prikkels, kan een druk evenement waar ze zich niet terug kunnen trekken naar een rustige plek, al een reden zijn om niet te komen. Daar komt bij dat voor mensen met een visuele of auditieve beperking vaak geen tolken, ondertiteling of uitleg in braille aanwezig is op evenementen die ze zouden willen bezoeken. Daarnaast is het niet altijd mogelijk om ondersteuners mee te nemen naar evenementen of naar bijvoorbeeld een speciaal kijkplatform. Door onder andere deze obstakels is het voor mensen met een beperking erg lastig en vermoeiend om een cultureel of sportevenement te bezoeken. Hierdoor worden mensen met een beperking minder opgenomen in de maatschappij en voelen ze een grotere afstand tot de samenleving (Coalitie voor Inclusie, z.d.).

2.3. Wet- en regelgeving

Al sinds 1983 is het in de Grondwet in Artikel 1 vastgelegd dat burgers niet gediscrimineerd mogen worden en daar tegen beschermd moeten worden. Op dit moment is er zelfs het voorstel om een 'handicap' ook vast te leggen in de Grondwet (De Nederlandse Grondwet, z.d.). Dit is een grote stap richting meer inclusiviteit in de samenleving voor mensen met een handicap. Niet alleen mensen met een fysieke dan wel auditieve of visuele handicap, maar ook mensen met een migratieachtergrond en mensen met een laag inkomen ondervinden uitsluiting in de maatschappij. De drie groeperingen in de samenleving zijn samen een behoorlijk deel van de Nederlandse bevolking. Er zijn namelijk 1,2 miljoen Nederlanders met een matige of ernstige beperking, 9,9 miljoen Nederlanders met een chronische aandoening en leeft 12% van de Nederlanders met een beperking met betrekking tot horen, zien of mobiliteit (Alles Over Sport, 2020). Wat betreft de doelgroep met een laag inkomen leefde in 2020 6,8% van de huishoudens in Nederland onder de lage-inkomensgrens (Nederlands Jeugdinstituut, 2021). De doelgroep personen met een migratieachtergrond is een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking. Meer dan 4 miljoen (25,2%) personen met een migratieachtergrond woonden in 2021 in Nederland (CBS, 2021).

Deze groeperingen laten zich nog weinig zien op culturele evenementen. De drempel om een evenement te bezoeken ligt voor hen veel hoger dan iemand zonder migratieachtergrond, handicap of een laag inkomen. Door barrières te ondervinden door deze groeperingen op evenementen zijn de evenementen dus niet inclusief (genoeg) (SCP, 2021). Naast de Grondwet en het voorstel dat op dit moment nog in behandeling is, zijn er de afgelopen jaren meerdere verdragen en codes opgesteld om inclusie te realiseren en te kunnen eisen. Zo ook het VN Verdrag Handicap uit 2006. Het VN Verdrag Handicap stelt dat dat alle personen met een handicap horen te genieten van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden en deze op voet van gelijkheid te bevorderen, beschermen en waarborgen. De verplichtingen die bij dit Verdrag komen kijken die betrokken partijen moeten waarborgen, zijn onder andere het afschaffen van discriminatievormen van personen met een handicap, het nemen van relevante maatregelen, het uitvoeren of bevorderen van onderzoek naar de behoeften van personen met een handicap en het betrekken van personen met een handicap bij de ontwikkeling en de implementatie van wetgeving en beleid en de uitvoering van dit Verdrag (Overheid.nl, z.d.).

In 2018 is het kabinet een programma gestart om gehoor te geven aan het VN Verdrag Handicap, genaamd ‘Onbeperkt meedoen!’. Het doel hiervan is om drempels in de samenleving te verminderen zodat iedereen kan leven zoals die dat wil. Ze zetten met dit programma in op het verminderen van knelpunten bij deelname aan cultuur door onder meer de toegankelijkheid van culturele instellingen te toetsen (Ministerie VWS, 2018).

Naast het VN Verdrag Handicap is er ook de Code Diversiteit en Inclusie opgesteld. Deze gedragscode is een instrument van zelfregulering met als doel dat de culturele en creatieve sector de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Dit geldt voor de maker, de producent, de werkende en het publiek van de sector. Volgens de code is er sprake van uitsluiting van een deel van de samenleving wanneer je als organisatie niet het potentieel op het gebied van diversiteit benut (Code Diversiteit & Inclusie, z.d.). De organisatie van Code Diversiteit & Inclusie proberen de diversiteit en inclusie te bevorderen door onder andere masterclasses en trainingen te geven, maar ook jaarlijks evenementen te houden om mensen te informeren over inclusie en diversiteit.

Sinds 2003 is er ook de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz). Deze wet stelt dat mensen met een handicap of chronische ziekte over wonen, werk, onderwijs, openbaar vervoer en goederen en diensten doeltreffende aanpassingen kunnen vragen. Met onder andere deze wet wordt meer inclusie geëist. Maar deze wet betreft niet inclusie of het gebied van culturele evenementen (Rijksoverheid, z.d.). Wel kan een overheid, in dit geval Provincie Overijssel, inclusieve regelingen en aanpassingen eisen wanneer ze een evenement subsidiëren. Als de provincie eist dat er wat gedaan moet worden aan de inclusiviteit van een evenement, kunnen ze een uitvoeringsovereenkomst sluiten. Deze uitvoeringsovereenkomst zorgt ervoor dat de verplichtingen van een organisatie van een evenement worden uitgevoerd bij het evenement. In dit geval zijn die verplichtingen dus het streven naar en garanderen van inclusie. Wel moet er bij een uitvoeringsovereenkomst opgelet worden dat het niet te veel gaat lijken op een overheidsopdracht (VNG, 2019). Daarnaast is er het Evenementenbeleid 2020-2023 waarmee Provincie Overijssel wil investeren in de zestien beeldbepalende evenementen op het gebied van inclusie. Op deze manier heeft een provincie of gemeente de wettelijke mogelijkheid om eisen te stellen aan projecten dat ze subsidiëren.

Naast codes en verdragen zijn er meerdere manieren om deze groeperingen tegemoet te komen en mee te laten doen aan culturele activiteiten en zo deel uit te kunnen maken van de samenleving. Zo hebben gemeenten verscheidene regelingen om bijvoorbeeld mensen met een laag inkomen te helpen. Ze willen maatschappelijke participatie bevorderen, en in dit geval van het bezoeken van culturele evenementen, door te werken met een stadspas voor kortingen of te werken met een declaratiefonds (Nibud, z.d.). Wat betreft de personen met een migratieachtergrond is er niet een specifieke regeling te vinden die deze groepering tegemoet komt. Wat wel naar voren komt is dat de personen met een migratieachtergrond veelal in armoede leven. Van alle arme volwassenen in Nederland is 48% van buitenlandse afkomst (SCP, 2018). Daardoor kan er geconstateerd worden dat personen met een migratieachtergrond ook aansluiten bij de groepering van mensen met een laag inkomen. Omdat personen met een migratieachtergrond veelal een laag inkomen hebben, kunnen zij ook beroep doen op de regelingen zoals een stadspas of een declaratiefonds. Maar niet iedereen met een migratieachtergrond heeft een laag inkomen, en wordt niet tegemoet gekomen door regelingen om culturele participatie aan activiteiten te stimuleren.

2.3.1. Ondersteunende organisaties

Ondanks dat de wetenschappelijke literatuur in zekere mate tekortschiet op het gebied van onderzoek naar inclusiviteit van de voorheen genoemde doelgroepen zijn er veel organisaties in Nederland die in de afgelopen jaren zijn opgezet om inclusiviteit te bevorderen. Zo is er Stichting Onbeperkt Genieten, dat zich focust op mensen die gevoelig zijn voor veel prikkels en ze probeert mee te laten doen in de cultuursector (Stichting Onbeperkt Genieten, z.d.). Stichting IN Gebaren maakt zich hard voor dove én horende mensen in de samenleving (Stichting IN Gebaren, z.d.). Stichting Komt Het Zien! maakt theaterbeleving mogelijk door audiodescriptie en blindentolken in te zetten wanneer iemand blind of slechtziend is (Stichting Komt Het Zien!, z.d.). Daarnaast is er de evenementenorganisatie Welkom Toegankelijkheid & Evenementen dat advies geeft over toegankelijkheid voor mensen met verschillende type beperking bij gebouwen, openbare ruimtes, en evenementen (Welkom Toegankelijkheid & Evenementen, z.d.). Met het Themanetwerk Festivals & Evenementen is een netwerk opgebouwd met organisatoren van festivals, gemeenten, belangenorganisaties en mensen met een verschillend type beperking. Het Themanetwerk Festivals & Evenementen heeft ook een routekaart opgesteld voor festivals om een toegankelijker festival te realiseren. Het Themanetwerk Festivals & Evenementen is een initiatief van Coalitie voor Inclusie. Coalitie voor Inclusie is ook een netwerk van en een platform voor mensen en partijen die samen streven naar een inclusieve samenleving. De Coalitie voor Inclusie is voor het maken van beleid voor mensen met een beperking dóór mensen met een beperking. De wensen en behoeften van mensen met een beperking vormt een goede basis voor verbeteringen van het huidige beleid (Coalitie voor Inclusie, z.d.). Naast al deze stichtingen, organisaties en netwerken zijn er nog meer organisaties die inclusie willen verbeteren, zoals Stichting Inclusie Nederland, Ieder(in), Wij Staan Op!, en nog véél meer.

Voor mensen met een migratieachtergrond zijn weinig stichtingen die zich hard maken voor een inclusievere samenleving waarin mensen met een migratieachtergrond culturele evenementen kunnen bezoeken en betrokken worden bij de Nederlandse cultuur. Zoals eerder benoemd in dit hoofdstuk kampen mensen met een migratieachtergrond veelal met laaggeletterdheid. “Huh? Wat bedoelt u?” is een organisatie die zich inzet voor het feit dat iedereen wel eens iets niet snapt, maar het niet durft te vragen vanuit onzekerheid en stress. Iets niet durven vragen als men iets niet begrijpt komt vaak voort uit laaggeletterdheid. “Huh? Wat bedoelt u?” maakt zich hiervoor hard door actie te voeren. Deze organisatie focust zich dus op onder andere laaggeletterdheid. Echter zetten ze zich niet in om evenementen en festivals te verbeteren voor laaggeletterde mensen (“Huh? Wat bedoelt u?”, z.d.).

Voor mensen met een kleine portemonnee is het aantal stichtingen dat zich hard maakt voor deze groep al aanzienlijk meer dan voor mensen met een migratieachtergrond. Zo is er het Jeugdfonds Sport & Cultuur, waarbij mensen met een laag inkomen korting kunnen krijgen op zwemlessen, theaters, sportclubs, cursussen en de bibliotheek. Daarnaast is er ook Stichting Leergeld dat kinderen de kans geeft om binnen- en buitenschoolse activiteiten bij te wonen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.). Ook Hulp bij Armoede ondersteunt mensen met financiële problemen. Echter zijn deze instanties allemaal niet benaderbaar voor het bezoeken van een cultureel (sport-)evenement. Bij Samen voor alle Kinderen kunnen mensen met een laag inkomen sportlessen, muzieklessen, een verjaardagsbox of een uitje aanvragen. Bij deze stichting kan men dus wel een uitje aanvragen, maar is het slechts voor kinderen. Wat hierin naar voren komt is dat sportlessen en theaters bezocht kunnen worden met korting door mensen met een kleine portemonnee, maar niet de jaarlijkse festivals en evenementen. Daar komt bij dat de regelingen die er zijn op het gebied van cultuur voornamelijk voor kinderen zijn.

2.4. Impact van exclusiviteit

Er zijn verschillende barrières die ondervonden worden door de drie doelgroepen. Allereerst de mensen met een fysieke, auditieve of visuele handicap. Voor hen kan er onderscheid gemaakt worden tussen sociale en fysieke barrières. Fysieke barrières kunnen de ontoegankelijkheid in gebouwen en voorzieningen zijn. Dit kan betekenen dat er veel treden en drempels zijn of geen rolstoeltoegankelijke toiletten. Daarnaast is het volgen van onderwijs, werken, reizen en recreëren erg lastig. Ze zijn dan persoonlijk en economisch erg afhankelijk. Daardoor ontstaan er sociale barrières, zoals verwachtingspatronen van niet-gehandicapte mensen. Niet-gehandicapte mensen vinden mensen met een handicap vaak zielig, onaantrekkelijk, afhankelijk en vinden ze veel geld kosten. Vaak hebben ze medelijden en ongepaste nieuwsgierigheid en betuttelen daardoor mensen met een handicap. Daardoor is er van beide kanten vermijding van contact. Ook omdat mensen met een handicap niet weten hoe ze zich daardoor moeten gedragen. Ze voelen weinig maatschappelijke acceptatie en zich daardoor uitgesloten (Mogendorff, 2002).

Personen met een migratieachtergrond ondervinden weer andere barrières. Voornamelijk het feit dat ze de taal vaak niet zo goed beheersen leidt ertoe dat ze vaak geen baan hebben en daardoor een gebrek hebben aan sociale contacten met autochtonen. Daardoor kan het wij-zij gevoel ontstaan tussen de personen met een migratieachtergrond en autochtonen. Daarnaast hebben personen met een migratieachtergrond vaak gebrek aan kennis over de cultuur van Nederland, hebben ze veel contact met herkomstgenoten via internet en wonen ze vaak gescheiden van autochtonen in wijken waar ze samen naar school gaan, samen werken, en hun vrije tijd doorbrengen. Dit leidt ertoe dat ze minder in aanraking komen met andere groepen en dus minder in aanraking komen met andere culturen. Zo behouden ze hun eigen normen en waarden, die veelal afwijken met normen en waarden in Nederland. Daar komt bij dat personen met een migratieachtergrond vaak te maken krijgen met discriminatie, waardoor ze zich minder geneigd voelen om zich aan te willen passen aan de andere cultuur. Ook voelen ze geen sociaal vertrouwen en ervaren ze uitsluiting (SCP, 2015).

Personen met een laag inkomen hebben vaak simpelweg niet de financiële middelen om mee te doen in een samenleving. Hun wekelijkse of maandelijkse budget laat geen geld over voor (culturele) activiteiten. Daarnaast hebben personen met een laag inkomen vaak minder of geen werk. Daardoor hebben zij een beperkter netwerk om een betere baan te vinden of kansen te krijgen om mee te doen in de samenleving. Daardoor is er sprake van sociale ongelijkheid. Dit leidt ertoe dat op basis van hun armoede, ze sociale uitsluiting ervaren (CPB, 2020; College voor de Rechten van de Mens, 2016).

Zoals in hoofdstuk 1.3. al is beschreven, draagt het bezoeken van evenementen, en dus cultuur, bij aan een betere gezondheid van mensen. Het bezoeken van (culturele) evenementen leidt tot minder gevoelens van bezorgdheid en depressie en een hogere tevredenheid met het leven (Gielen et al., 2014). Evenementen bezoeken zorgt daarnaast voor een groter sociaal netwerk. Het leidt tot verbinding en enthousiasme wat op zijn beurt leidt tot evenementen blijven bezoeken. Ook voor mensen met een migratieachtergrond leidt het bezoeken van evenementen tot integratie in de samenleving. (Kraaykamp et al., 2014). Echter is het niet het geval dat een groot aantal mensen, in dit geval de drie doelgroepen, evenementen veelal bezoeken. Zoals uit literatuur al is gebleken ervaren de drie doelgroepen voornamelijk het gevoel van sociale uitsluiting in de maatschappij.

Het effect van sociale uitsluiting is behoorlijk. Gielen et al. (2014) laat zien welke positieve kanten er aan het bezoeken van culturele evenementen zitten. Ook zitten er veel positieve kanten aan sociale cohesie. Sterke sociale cohesie verkleint de kans om slachtoffer te worden en vermindert onveiligheidsgevoelens. Bij een sterkere sociale cohesie, wat gedefinieerd wordt als de kwaliteit van sociale relaties, vertrouwen, respect en wederzijdse verbintenissen, zijn mensen eerder tevreden,

participeren mensen eerder in, bijvoorbeeld, hun buurt, en is er sprake van collectieve zelfredzaamheid. Andersom is het echter zeer negatief wanneer iemand niet die sociale cohesie ervaart en dus te maken heeft met sociale uitsluiting. Sociale uitsluiting wordt verbonden aan vroegtijdig overlijden en slechtere kansen om een hartaanval te overleven. Daarnaast leidt het tot een slechtere mentale en psychische gezondheid (Huygen & de Meere, 2008). Zo voelen mensen zonder betekenisvolle contacten zich eenzamer. Daardoor kunnen ze symptomen ervaren van stress en depressie. Eenzaamheid kan daarnaast zelfs leiden tot (pogingen tot) suïcide en zelfbeschadiging. Fysieke klachten van sociale uitsluiting zijn een vergrote kans op hart- en vaatziekten. Daarnaast beïnvloedt sociale uitsluiting rookgedrag, alcoholconsumptie, overgewicht en fysieke activiteit (Ministerie van VWS, 2016).

2.5. Provinciaal beleid

In opdracht van provincie Overijssel is dit onderzoek uitgevoerd. De provincie Overijssel heeft namelijk in haar Coalitieakkoord 2019-2023 en het evenementenbeleid 2020-2023 aangegeven de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen te willen vergroten om de sociale samenhang, de economie en de aantrekkelijkheid van provincie Overijssel te vergroten. Provincie Overijssel heeft voor het evenementenbeleid 2020-2023 een bedrag vrijgemaakt om te investeren in de zestien beeldbepalende evenementen. Om de aantrekkelijkheid van provincie Overijssel te vergroten op het gebied van werken, wonen en verblijven, wil provincie Overijssel dat de organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen de inclusiviteit van deze evenementen verbetert. Daarnaast, door alle wetten en codes moet provincie Overijssel wel actie ondernemen op het gebied van inclusie. Echter is het de vraag op welke manier provincie Overijssel dit kan eisen of wensen van de organisaties van de zestien evenementen.

Door middel van beleidsinstrumenten kunnen overheden beleidsdoelstellingen behalen, sociale problemen adresseren en de maatschappij controleren, of in dit geval de doelstellingen behalen van het evenementenbeleid 2020-2023 van Provincie Overijssel (Fobé, 2014). Beleidsinstrumenten kunnen bij een specifiek beleidsprobleem de doelstellingen omzetten in concrete initiatieven. Het is echter tegenwoordig van belang om rekening te houden met veranderende contexten waarin beleidsinstrumenten worden toegepast. Zo zijn betrokken actoren divers in aantal en belangen. Onderlinge relaties kunnen ontzettend complex zijn en maakt dat de overheid niet altijd meer ‘tegenover’ de samenleving staat. Daarnaast is de overheid ook steeds meer afhankelijk van andere actoren waardoor het minder vanzelfsprekend is dat de overheid het collectieve gedrag van burgers kan sturen of beïnvloeden. Ten slotte impliceren de veranderende relaties dat beleidsinstrumenten kunnen en misschien ook moeten veranderen (Fobé, 2014).

Het NATO-model van Hood typeert vier soorten beleidsinstrumenten: informatie, autoriteit, geld en organisatie. Informatie betekent dat de overheid instrumenten beheert die ertoe leiden dat de overheid het centrum van informatiestromen is. Het is hierbij van belang dat de beleidsmaker de communicatie met de burgers en organisaties regelt. Voorbeelden van informatie zijn informatiecampagnes, informatievoorziening en sensibilisatie. Autoriteit betekent dat de overheid het wettelijke en legitieme gezag heeft om doelstellingen te bereiken. Met voldoende wettelijk aanzien bepaalt de overheid de wettelijke zaken voor de actoren. Voorbeelden van autoriteit zijn verkeersregels, leerplicht, bouwvergunningen en collectieve arbeidsovereenkomsten. Het instrument geld heeft de overheid ook nodig om doelstellingen te bereiken. Hierbij wisselt de overheid zaken van waarde uit waarvoor ze wel voldoende uitgavevermogen moeten hebben. Voorbeelden van geld zijn schooltoelages, huursubsidies, kinderbijslag en andere subsidies. Ten slotte is het belangrijk dat de overheid direct publieke diensten kan voorzien en direct kan handelen bij het instrument organisatie. De overheid behoort over genoeg capaciteit tot handelen te beschikken en moet in staat zijn direct op te kunnen treden (Fobé, 2014).

Voorbeelden van het instrument organisatie zijn de aanleg van wegen, zorginstellingen en de organisatie van politiediensten en defensie (Fobé, 2014).

Van der Doelen onderscheidt beleidsinstrumenten naar economische, juridische en informatieve instrumenten. De economische instrumenten richten op het motiveren en prikkelen van burgers en organisaties in de samenleving om uit eigenbelang hun gedrag aan te gaan passen. Juridische instrumenten zijn instrumenten met beperkingen en sancties om burgers en organisaties ervan te weerhouden ongewenst of immoreel gedrag te vertonen. Ten slotte worden informatie instrumenten ingezet om waarden en normen aan te leren of te veranderen om zo gewenst gedrag te ontwikkelen (Fobé, 2014).

Ten slotte formuleert het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving van Rijksoverheid ook een flink aantal beleidsinstrumenten. Het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving brengt de door hun genoemde beleidsinstrumenten onder in de volgende categorieën: gedragsinstrumenten, verwerving van steun of kennis, financiële sturing, sociale sturing, co-regulering en zelfregulering, regels die innovatie bevorderen of ruimte laten voor de uitvoering, verhouding tussen nieuwe wet of wijzigingswet en bestaande rechtssituatie, sturing van de uitvoering, regelen van de uitvoering van een overheidstaak, naleving en handhaving, ex ante evaluatie, geschilbeslechting en monitoren van beleid. De beleidsinstrumenten die onder al deze categorieën vallen, zijn hieronder in Tabel 1 weergegeven (Rijksoverheid, z.d.).

1. Gedragsinstrumenten	2. Verwerving van steun of kennis	3. Financiële sturing	4. Sociale sturing
Feedback(loop)	Bestuurlijk overleg	Eigen betaling	Algemene voorlichting
Framing en labelling	Experiment	Financiële prikkel	Specifieke voorlichting
Gedragscontracten en implementatie-intenties	Onderzoek	Subsidie	Benchmarking
Beroep op autoriteit	Taskforce	Vergunningen	Best practices
Keuzearchitectuur		Voucher	Deskundigheidsbevordering
Omgevingsprikkel			
Sociale informatie			
Timing			
5. Co-regulering en zelfregulering		6. Innovatie bevorderen	7. Verhouding nieuwe wet of wijzigingswet
Algemene voorwaarden	Standaard-regeling	Best beschikbare techniek	Overgangsrecht
Alternatieve geschillen-beslechting	Testen	Doelvoorschriften	Andersoortige maatregelen
Certificeren	Tuchtrecht	Experiment	
Convenant	Visitatie	Right to challenge	
Erkenningsregeling	Zelfregulering	Verwijzen naar technische normen	
Gedragscode	Keuren		
Inspecteren	Keurmerk		

8. Sturing van de uitvoering	9. Regelen van uitvoering overheidstaak		10. Naleving en handhaving
Beleidsregels	Agentschap instellen	Stichting oprichten	Handhaving
Circulaires	Attributie van een bevoegdheid	Toezicht op gedecentraliseerde taken	Keuze sanctiestelsel: relevante factoren
Financiële verhoudingen	Decentralisatie	Verzelfstanding	Naleving
Inputsturing of throughput sturing	Delegatie van een bevoegdheid	Zbo instellen	Toezicht
Output of outcome sturing	Mandaat	Staatsdeelneming aankopen	Bestuursrechtelijke handhaving en sancties
	Privatisering	Rwt instellen	Strafrechtelijke handhaving en sancties
			Privaatrechtelijke normen
11. Ex ante evaluatie		12. Geschilbeslechting	13. Monitoren van beleid
Impactanalyse	Prognose	Arbitrage	Enquête
Impact Assessment	Risicoanalyse	Mediation	Nulmeting
Krachtenveldanalyse	Tafel van elf		Screening
Maatschappelijke kosten- en batenanalyse	Uitvoeringsanalyse		
Planevaluatie	Uitvoeringstoets		
Verkenning			

Tabel 1: Soorten beleidsinstrumenten

Beleidsinitiatieven kunnen in veel gevallen uit een mix van beleidsinstrumenten bestaan. Het dragen van een gordel wordt bijvoorbeeld via campagnes aangemoedigd (informatief), is daarnaast wettelijk verplicht (juridisch) en bij het niet naleven kan er een boete worden opgelegd (juridisch). De keuze tussen verschillende beleidsinstrumenten hangt af van verschillende criteria. Beleidsinstrumenten kunnen gekozen worden aan de hand van criteria met betrekking op de beleidsdoelstellingen. Beleidsinstrumenten kunnen ook gekozen worden aan de hand van de praktische implementatie van de instrumenten. De meest voorkomende criteria zijn effectiviteit, kosteneffectiviteit, rechtvaardigheid, politieke en maatschappelijke legitimiteit (Fobé, 2014). De verschillende criteria om een beleidsinstrument te implementeren zijn dwang, directheid, automaticiteit en zichtbaarheid. Bij dwang draait het om de weerstand tegen of de aanvaarding van het beleid. Bij directheid wordt de mate waarin beroep moet worden gedaan op niet-overheidsactoren bedoeld, waardoor problemen in de coördinatie kunnen ontstaan. Met automaticiteit wordt de mate waarin een apart systeem voor implementatie moet worden ontwikkeld bedoeld, wat de complexiteit en implementatietijd verhoogt. Ten slotte wordt met zichtbaarheid de mate waarin de kostprijs van het beleidsinstrument in de begroting wordt opgenomen, bedoeld. Dit kan aanleiding zijn voor kritiek en weerstand. Naast deze vier verschillende criteria voor het kiezen van een beleidsinstrument zijn er ook nog drie contextfactoren die de beleidsinstrumentenkeuze kunnen beïnvloeden, namelijk factoren op micro-, meso- en macroniveau. Op macroniveau speelt het politieke systeem mee waarin de keuzes gemaakt worden. Factoren op mesoniveau zijn gelinkt aan de beleidsomgeving waarin de keuzes gemaakt moeten worden. Ten slotte staan op microniveau de kenmerken en opvattingen van de beleidsmaker centraal (Fobé, 2014).

Op basis van deze theorie wordt er gekeken welke beleidsinstrumenten Provincie Overijssel in kan zetten om meer inclusiviteit te realiseren bij de zestien beeldbepalende evenementen. Provincie Overijssel kan aan de evenementen, met het beleidsinstrument geld, subsidies verstrekken om meer inclusiviteit te realiseren. Bij de aanvraag van een subsidie door een evenementenorganisatie kan provincie Overijssel criteria vaststellen voor de subsidiëring. De Gedeputeerde Staten moeten namelijk verantwoording afleggen aan de Provinciale Staten over de wijze waarop zij omgaan met de bevoegdheid tot het stellen van nadere regels. De Provinciale Staten dragen op haar beurt namelijk de bevoegdheid voor tot het stellen van nadere regels voor het indienen van aanvragen om subsidie, de beoordeling daarvan, de bevoorschotting, de vaststelling en andere uitvoeringskwesaties over aan de Gedeputeerde Staten. In de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) staat vermeld dat voorafgaand aan een subsidievaststelling een beschikking omtrent de subsidieverlening gegeven kan worden. Dat houdt in dat de beschikking vermeldt voor welke activiteiten de subsidie wordt verleend. Daarnaast, als de subsidieontvanger medewerkt aan de totstandkoming van een overeenkomst ter uitvoering van de beschikking, kan een subsidie worden verleend als er een bepaalde handeling wordt verricht. Bovendien kan een overheid, in dit geval provincie Overijssel, de subsidieontvanger verplichtingen opleggen met betrekking tot, onder andere, de aard en de omvang van de activiteiten, de administratie omtrent inkomsten en uitgaven, het verstrekken van gegevens die nodig zijn voor een beslissing, de te verzekeren risico's, en het afleggen van rekening en verantwoording waarvoor de subsidie wordt verleend (Overheid.nl, z.d.).

Dit betekent dat provincie Overijssel subsidies kan verlenen aan de zestien beeldbepalende evenementen om de inclusiviteit van de evenementen te vergroten en ze dit verplichten indien de organisaties van de evenementen de subsidies willen ontvangen en aanvragen. Dit geeft provincie Overijssel zeggenschap over de bedragen die ze willen verlenen aan de zestien evenementen, namelijk hoe deze bedragen verdeeld worden en waarvoor. Provincie Overijssel kan hierbij kijken naar de obstakels die zijn weergegeven in figuur 1.



Figuur 1. Overzicht van obstakels voor de doelgroepen

Naast het beleidsinstrument geld kan Provincie Overijssel ook het beleidsinstrument informatie gebruiken. Door de zestien beeldbepalende evenementen te voorzien in kennis en informatie over inclusiviteit en hoe dat bereikt kan worden, zullen de zestien beeldbepalende evenementen makkelijker de stap kunnen zetten naar een inclusiever evenement. Dit sluit ook aan op de informatieve beleidsinstrumenten die Van der Doelen onderscheidt. Provincie Overijssel zou informatieve instrumenten in kunnen zetten om normen en waarden aan te leren aan de bevolking van Provincie Overijssel en de zestien beeldbepalende evenementen. Wanneer meer mensen en organisaties het belang beseffen van inclusiviteit kan gewenst gedrag ontwikkeld worden. Gewenst gedrag is in dit geval dus een inclusievere samenleving met inclusieve zestien beeldbepalende evenementen. Bij deze kwestie kan dus gebruik worden gemaakt van een beleidsinstrumentenmix van geld en informatie.

De provincie moet hierbij gaan kijken of de zestien beeldbepalende evenementen helemaal openstaan voor het realiseren van inclusiviteit op hun evenement en de doelstellingen van de provincie zullen aanvaarden. Anders zal er misschien gebruik moeten worden gemaakt van dwang. Omdat de provincie afhankelijk is van andere actoren, in dit geval de zestien beeldbepalende evenementen, maar ook personen en organisaties die bij kunnen dragen aan de inclusiviteit, zal de directheid van laag zijn omdat er meer te coördineren valt. Ten slotte speelt deze kwestie zich op mesoniveau af, dus in de beleidsomgeving waarin de keuzes gemaakt moeten worden. De opdracht van Provincie Overijssel komt namelijk voort uit het Coalitieakkoord 2019-2023 en het evenementenbeleid 2020-2023. De verschillende beleidsinstrumenten onder de vele categorieën die het Kenniscentrum van beleid en regelgeving onderscheidt, zijn nader toegelicht in hoofdstuk 4. Daar worden mogelijke beleidsinstrumenten kort maar nader toegelicht die de provincie in kan zetten, die vooral vallen onder de zojuist genoemde beleidsinstrumenten subsidies, informatie en autoriteit.

2.6. Exclusiviteit evenementen

Hoewel evenementen veranderingen kunnen toepassen op hun evenement om het inclusiever te maken voor, in dit geval, mensen met een laag inkomen, mensen met een migratieachtergrond en mensen met een beperking, zijn er ook onderdelen van het evenement die zelf exclusief zijn voor mensen zonder laag inkomen, zonder een migratieachtergrond en zonder beperking. Denk daarbij aan VIP-tenten met een speciale gastenlijst of duurdere tickets en dus vermogende gasten, gratis tickets voor bekendere personen, aparte parkeerplaatsen, een eigen ingang en ontvangst, inclusief drank en eten en/of betere zit- of staanplaatsen op een evenement (Eventplanner Academy, 2020). Echter doet dit niet af aan het reguliere bezoek van mensen die deze arrangementen niet ontvangen. Deze exclusieve onderdelen van een evenement kunnen voor het evenement zelf zakelijk goed uitpakken. Bezoekers kunnen op deze VIP-onderdelen netwerken, evenementen kunnen hier ambassadeurs treffen, en evenementen kunnen hier veel geld aan verdienen.

3. Methodologie

In dit hoofdstuk worden de methodes toegelicht die zijn gebruikt om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Verscheidene stappen zijn genomen om de hoofdonderzoeksvraag te beantwoorden. Daarvoor zijn vijf onderzoeksvragen geformuleerd. Om een antwoord te geven op de vijf onderzoeksvragen en uiteindelijk de hoofdonderzoeksvraag zijn er verschillende methodes gebruikt, namelijk interviews, enquêtes en literatuuronderzoek. Dit betekent dat er gebruik gemaakt is van triangulatie. Er wordt gebruik gemaakt van zowel descriptief onderzoek als deskresearch.

In deel 1 van dit hoofdstuk worden de methodes toegelicht die zijn gebruikt voor het beantwoorden van de subvragen en de hoofdvragen. Sectie 3.1. tot en met sectie 3.5. lichten de onderzoeksopzet van onderzoeksvraag 1 tot en met onderzoeksvraag 5 toe. In deel 2 van dit hoofdstuk worden de methodes nader toegelicht die zijn gebruikt bij het onderzoeken van de mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen, wat middels enquêtes en interviews is onderzocht. Na deel 2 wordt het hoofdstuk afgesloten met een gedeelte over terugkoppeling, evenementen bezoeken en de betrouwbaarheid en de validiteit van de gekozen methodes.

Deel I

3.1.Methode onderzoeksvraag 1

Dit deel licht toe hoe de term ‘inclusiviteit’ is gemeten. Onderzoeksvraag 1 luidt: *“Wat wordt verstaan onder inclusiviteit?”*. Onderzoeksvraag 1 onderzoekt de verschillende definities van ‘inclusiviteit’ die gegeven zijn in de literatuur. Deze beschrijvende onderzoeksvraag is beantwoord door het gebruiken van secundaire gegevens door literatuuronderzoek en interviews met ervaringsdeskundigen op het gebied van inclusie en toegankelijkheid.

Allereerst is een verkennend achtergrondonderzoek uitgevoerd om de bestaande literatuur met betrekking tot inclusiviteit te verkennen. Vervolgens zijn waardevolle artikelen gevonden en gebruikt, onder andere door het sneeuwbal effect. Dit betekent dat de bronnen uit de referentielijst van een bruikbaar en kwalitatief artikel zijn doorgespit om nog meer artikelen te vinden die aansluiten op het onderwerp. Tijdens het zoeken van artikelen zijn er verschillende criteria gesteld aan de gevonden artikelen. De wetenschappelijke artikelen zijn gekozen op basis van de relevantie van het onderwerp, de taal en de beschikbaarheid. De wetenschappelijke artikelen lichten de term ‘inclusiviteit’ toe en de daarbij behorende context. Ook termen zoals ‘diversiteit’ en ‘toegankelijkheid’ waren hier van belang. Er zit namelijk veel overlap tussen de drie termen, waardoor grondig onderzoek naar de definitie van ‘inclusiviteit’ belangrijk is. De wetenschappelijke artikelen moeten in het Nederlands of in het Engels geschreven zijn. Tot slot werden de wetenschappelijke artikelen geraadpleegd via de UT Databases, zoals Scopus en Web of Science, en via Google Scholar. Niet-wetenschappelijke literatuur werd ook geraadpleegd. Het aanbod van wetenschappelijke literatuur op het gebied van inclusiviteit, onder andere in relatie tot evenementen, was zeer gering. Literatuur over inclusiviteit, voornamelijk in relatie tot sport, cultuur, en arbeid, is sinds de afgelopen 20 jaar pas in opkomst. Desalniettemin zijn er de afgelopen jaren geleidelijk verschillende stichtingen en organisaties opgezet die zich richten op voornamelijk inclusiviteit, diversiteit en toegankelijkheid. Websites van deze stichtingen en organisaties zijn tevens geraadpleegd om de eerste onderzoeksvraag te beantwoorden. Voorbeelden van deze stichtingen en organisaties zijn Coalitie voor Inclusie, Welkom Toegankelijkheid & Evenementen en Stichting Onbeperkt Genieten.

Zoektermen die zijn gebruikt om de wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke artikelen en websites te vinden zijn onder andere ‘inclusiviteit’, ‘inclusie’, ‘toegankelijkheid’, ‘diversiteit’, ‘evenementen’, ‘handicap’, ‘festival’, ‘cultuur’, ‘inclusion’.

Naast het uitvoeren van literatuuronderzoek is deze vraag ook verwerkt in twee interviews met ervaringsdeskundigen op het gebied van inclusie, diversiteit en toegankelijkheid. Per toeval hebben deze twee ervaringsdeskundigen zelf ook een lichamelijke beperking. Dat maakt dat ze een voorbeeld zijn van de doelgroep mensen met een lichamelijke beperking. De twee ervaringsdeskundigen zijn gevraagd wat zij verstaan onder ‘inclusiviteit’ (zie bijlage B en C). Inclusiviteit is namelijk een onderwerp dat de afgelopen jaren meer aandacht heeft gekregen, maar waar echter nog steeds weinig wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. De ervaringsdeskundigen op het gebied van inclusiviteit en toegankelijkheid zijn gevonden via Coalitie voor Inclusie. Bij het zoeken van ervaringsdeskundigen is wederom het sneeuwbal effect gebruikt, waarbij de ervaringsdeskundigen veelal hebben samengewerkt bij, onder andere, Coalitie voor Inclusie en Welkom Evenementen & Toegankelijkheid. De antwoorden van de interviews met de ervaringsdeskundigen zijn naast elkaar gelegd om te kijken of ze op één lijn zitten, wat de betrouwbaarheid van de antwoorden verhoogt.

3.2.Methode onderzoeksvraag 2

Om de tweede onderzoeksvraag te beantwoorden moest worden uitgezocht hoe inclusief de zestien beeldbepalende evenementen zijn. De tweede onderzoeksvraag luidt: *“Wat is de huidige mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel?”*. Om achter de mate van inclusiviteit te komen, is eerst literatuuronderzoek uitgevoerd. Door literatuuronderzoek te doen, kon onderzocht worden welke voorzieningen een evenement inclusief maken. Voor deze onderzoeksvraag zijn voornamelijk websites van stichtingen en organisaties die zich inzetten voor inclusiviteit, diversiteit en toegankelijkheid, geraadpleegd. Zoals eerder genoemd zijn dit bijvoorbeeld Coalitie voor Inclusie, Welkom Toegankelijkheid & Evenementen en Stichting Onbeperkt Genieten. Deze websites zijn geraadpleegd op basis van verschillende criteria. Wederom moesten de websites en hun bijbehorende artikelen en rapporten in het Nederlands of Engels zijn geschreven. Daarnaast moesten de websites van de stichtingen en organisaties het onderwerp van deze thesis adresseren. De artikelen en rapporten moeten inclusiviteit in relatie tot evenementen adresseren.

Met behulp van stappenplannen en ‘routekaarten’ van onder andere laatstgenoemde websites kon in kaart gebracht worden wat een evenement zou kunnen aanschaffen en waar een evenement aan moet denken om een evenement inclusiever te maken. Deze stappenplannen en routekaarten zijn verwerkt in een enquête die is rondgestuurd naar de zestien beeldbepalende organisaties van provincie Overijssel. Deze zestien organisaties zijn uitgekozen door provincie Overijssel. In de enquête, die gemaakt is met Qualtrics, konden de personen die namens de organisatie van de evenementen de enquête invullen, aangeven welke voorzieningen reeds getroffen zijn op hun evenementen. Vraag 1 tot en met vraag 9 waren vragen waarbij de respondenten voorzieningen konden aanvinken die ze gerealiseerd hebben op hun evenement. De vragen verschilden op thema’s als veiligheid, communicatie, website, eten, rolstoelvoorzieningen enzovoort. Vraag 10 tot en met 13 gingen ook over deze thema’s alleen waren dit open vragen en geen lijst met voorzieningen die aangevinkt konden worden (zie bijlage K). Door deze vragen kan in kaart gebracht worden waar de evenementen staan op het gebied van inclusiviteit. Daarnaast kan de mate van inclusiviteit van de verschillende evenementen met elkaar vergeleken worden.

Zoektermen die voor het literatuuronderzoek zijn gebruikt bij deze onderzoeksvraag zijn onder andere ‘evenementen’, ‘cultuur’, ‘meten’, ‘criteria’, ‘inclusie’, ‘inclusiviteit’.

Naast literatuuronderzoek en het afnemen van enquêtes zijn de twee ervaringsdeskundigen ook gevraagd wat zij van de huidige mate van inclusiviteit op de Nederlandse evenementen vinden. Dit is gevraagd om een mening vanuit een ander perspectief te horen (zie bijlage B en C).

Om de zestien beeldbepalende evenementen in een categorie te plaatsen, is een ladder van inclusiviteit ontworpen. Het ontwerpen van deze ladder is mede mogelijk gemaakt door de diversiteit en inclusie-ladder van inclusiefwerken.net. Op inclusiefwerken.net wordt door vragen in te vullen een scan gemaakt van een bedrijf. Met behulp van de resultaten wordt het bedrijf ergens op de ladder geplaatst. Daarmee kan het bedrijf zien waar ze staan op het gebied van inclusiviteit en diversiteit. Voornamelijk de termen die de treden van de ladder bevatten, zijn grotendeels overgenomen. Met de trede Onwetend wordt bedoeld dat mensen in sommige gevallen bewust worden buitengesloten. Er wordt voornamelijk gereageerd op incidenten en vragen. Met de trede Intentie is er bij de organisatie een bepaalde visie waarin ze doelen willen bereiken. De derde trede Op Weg betekent dat op basis van de visie een strategie is geformuleerd. Er zijn streefgetallen en maatregelen uitgewerkt. De trede Bewust betekent dat maatregelen structureel terug te zien zijn. Diversiteit en inclusiviteit zijn op meerdere niveaus terug te zien. De laatste en hoogste trede Inclusief betekent een open organisatie waarbij inclusie een vaste waarde is en met regelmaat tegen het licht wordt gehouden. Echter is het redelijk lastig om inclusief te zijn en deze trede te behalen. Dit komt omdat inclusiviteit een breed begrip is wat vaak ook subjectief en dus per persoon anders kan worden ervaren. De meetwaarden die gebruikt zijn voor de ladder om de zestien beeldbepalende evenementen op een trede te plaatsen, zijn zelf uitgedacht. Resultaten van de interviews geven aan, aan welke voorzieningen de doelgroepen het meest waarde hechten op een evenement. De belangrijkste voorzieningen zullen leidend zijn voor het plaatsen van de zestien beeldbepalende evenementen op de ladder. Met de antwoorden uit de enquête geven de zestien beeldbepalende evenementen aan welke voorzieningen ze gerealiseerd hebben op hun evenement. Deze antwoorden zullen aantonen of ze, volgens de doelgroepen, de belangrijkste voorzieningen gerealiseerd hebben.



Figuur 2: Ladder van inclusiviteit

3.3. Methode onderzoeksvraag 3

De derde onderzoeksvraag luidt: *“Wat helpt en hindert evenementenorganisaties bij het realiseren van inclusiviteit?”*. Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag zijn artikelen van verschillende niet-wetenschappelijke websites geraadpleegd en zijn interviews en enquêtes afgenomen. De niet-wetenschappelijke artikelen zijn geraadpleegd om te achterhalen of evenementenorganisaties hindernissen ervaren bij het realiseren van inclusiviteit op hun evenement. Voor het vinden van deze artikelen is Google gebruikt. Gezien het geringe aanbod aan artikelen over inclusiviteit in relatie tot evenementen, én om de evenementen zelf hun kant van het verhaal te laten doen, zijn interviews en enquêtes afgenomen. In de enquêtes die zijn doorgestuurd naar de zestien evenementenorganisaties werd tevens gevraagd welke obstakels zij ervaren in het realiseren van inclusiviteit. Daarnaast kon in de enquête ook worden aangegeven wat hen juist zou helpen bij het realiseren van inclusiviteit op hun evenement (zie bijlage K). Naast het enquêteren van de evenementenorganisaties zijn de ervaringsdeskundigen gevraagd wat evenementenorganisaties helpt en hindert bij het realiseren van inclusiviteit (zie bijlage B en C). Ervaringsdeskundigen worden veelal gevraagd om evenementen te analyseren en de mate van inclusiviteit te beoordelen zodat evenementenorganisaties de opmerkingen vervolgens kunnen meenemen.

Zoektermen die voor het literatuuronderzoek zijn gebruikt bij de derde onderzoeksvraag zijn onder andere ‘evenementen’, ‘inclusiviteit’, ‘inclusie’, ‘hindernissen’, ‘obstakels’, ‘barrières’, ‘hulpmiddelen’.

3.4. Methode onderzoeksvraag 4

De vierde onderzoeksvraag luidt: *“Welke obstakels ervaren de doelgroepen bij het bezoeken van evenementen?”*. De vierde onderzoeksvraag duikt dieper in op de obstakels die ervaren worden door mensen met een migratieachtergrond, mensen met een laag inkomen en mensen met een handicap wanneer zij een evenement bezoeken. Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag zijn verschillende artikelen geraadpleegd, zowel wetenschappelijke artikelen als niet-wetenschappelijke artikelen. Deze artikelen zijn gezocht op Google, Google Scholar en de UT Databases. Allereerst is er een verkennend literatuuronderzoek uitgevoerd om de bestaande literatuur met betrekking tot ervaren obstakels bij evenementen te verkennen. Bij zowel de wetenschappelijke als niet-wetenschappelijke artikelen is tevens het sneeuwbal effect gebruikt om meer artikelen over het onderwerp te vinden. Criteria die aan de artikelen werden gesteld zijn tevens dezelfde criteria als bij de andere onderzoeksvragen. De artikelen moesten in het Nederlands of Engels geschreven zijn en de artikelen moesten het onderwerp van deze vraag belichten en dus ervaren obstakels beschrijven van de drie doelgroepen in relatie tot het bezoeken van evenementen.

Zoektermen die zijn gebruikt voor het zoeken van artikelen zijn onder andere ‘obstakels’, ‘mensen met een migratieachtergrond’, ‘mensen met een laag inkomen’, ‘mensen met een beperking’, ‘handicap’, ‘evenementen’, ‘festivals’, ‘barrières’, ‘hindernis’, ‘rolstoel’, ‘armoede’.

Naast literatuuronderzoek zijn er voor deze onderzoeksvraag ook interviews afgenomen met personen uit de drie doelgroepen. Literatuuronderzoek heeft een aantal obstakels voor personen uit de drie doelgroepen kunnen aantonen, maar het is van belang om deze mensen te horen en hun perspectief te belichten. De interviews bestonden uit semi-gestructureerde, open vragen en zijn afgenomen via Teams. Voor de interviewvragen en de transcripties zie bijlagen D tot en met J.

3.5.Methode onderzoeksvraag 5

De vijfde en laatste onderzoeksvraag werd beantwoord middels literatuuronderzoek. De vierde onderzoeksvraag luidt: *“Welke beleidsinstrumenten kan de provincie het best inzetten om de inclusiviteit van evenementen te versterken?”*. Wat betreft beleidsinstrumenten kan er gebruik gemaakt worden van wetten en regelgeving. Voor het literatuuronderzoek zijn onder andere Google Scholar en de UT Databases geraadpleegd. Daarnaast zijn ook websites van Rijksoverheid en Provincie Overijssel geraadpleegd. Op deze websites zijn wetten en documenten geanalyseerd. De rechten van provincie Overijssel zijn onderzocht om te zien wat voor invloed zij kunnen uitoefenen op het realiseren van inclusiviteit door de evenementenorganisaties. Deze wetten en documenten zijn wederom gebruikt op basis van relevantie, taal en beschikbaarheid. De wetten en documenten moesten adresseren welke eisen een overheid aan een subsidieverlening kan stellen en welke beleidsinstrumenten nog meer beschikbaar zijn. Daarnaast moest de literatuur in het Nederlands of Engels zijn geschreven. Tot slot moest de literatuur beschikbaar zijn om te openen en te lezen.

Zoektermen die zijn gebruikt bij deze onderzoeksvraag zijn: ‘subsidie’, ‘provincie’, ‘overheid’, ‘eisen’, ‘wetten’, ‘regelgeving’, ‘inclusie’, ‘inclusiviteit’.

Deel II

3.6.Enquêtes en interviews

3.6.1. Enquêtes

Leden van de organisatie van de zestien beeldbepalende evenementen werd gevraagd om een enquête in te vullen over de mate van inclusiviteit op hun evenement. Een enquête is een geschikte manier om deze mate van inclusiviteit te meten gezien het grote aantal evenementen dat geobserveerd moest worden. De enquête die de zestien beeldbepalende evenementen hebben ingevuld kan gevonden worden in bijlage K. De enquête was opgedeeld in twee onderdelen. Het eerste deel betrof de doelgroep mensen met een lichamelijke of mentale beperking. In het eerste gedeelte kregen de respondenten verschillende lijsten met voorzieningen te zien. In deze lijsten kon de respondenten aanvinken welke voorzieningen zij reeds hadden getroffen op hun evenement (Zie bijlage K). Het tweede deel van de enquête ging over de doelgroepen mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond. De respondenten waren niet verplicht een vraag in te vullen om door te gaan naar de volgende vraag (Zie bijlage K). Een vraag niet invullen betekende dat er geen voorzieningen op dat gebied waren getroffen op het evenement. De enquête duurde ongeveer vijf tot tien minuten om in te vullen.

De enquête bestond uit verschillende soorten vragen en verklaringen. Het eerste gedeelte van de enquête over mensen met een lichamelijke of mentale beperking bestond uit meerkeuzevragen. De respondenten konden meerdere antwoorden aanvinken die zijn geregeld op hun evenement. Het tweede gedeelte bestond uit open vragen voor mensen met een laag inkomen en mensen een migratieachtergrond (zie bijlage K). Omdat er een aanzienlijk geringe literatuur bestaat over waarom mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond evenementen niet bezoeken, zijn vragen gesteld over de eventuele strategieën die de evenementenorganisaties inzetten om deze twee groepen te bereiken. Het gebrek aan literatuur maakte dat gesloten vragen niet zijn gebruikt. De uitkomsten van de enquête worden gebruikt om te kijken hoe ver de evenementen zijn op het gebied van inclusiviteit. Daardoor kan worden doorspeeld aan de evenementenorganisaties wat ze nog kunnen ondernemen om hun evenement inclusiever te maken. Daarnaast kunnen de uitkomsten van de enquêtes naast elkaar worden

gelegd om te kijken of er een aantal evenementen voorlopen op inclusiviteit. Evenementen die minder voorzieningen hebben gerealiseerd op hun evenement dan één van de andere zestien beeldbepalende evenementen kunnen informatie met elkaar uitwisselen om elkaar verder te helpen.

3.6.2. Interviews

Twee ervaringsdeskundigen op het gebied van inclusie en toegankelijkheid zijn gevraagd om geïnterviewd te worden over hun kijk op inclusiviteit en hun ervaringen met inclusiviteit. Deze interviews bestonden uit tien open vragen (zie bijlage A). De vragen gaan over hun visie op inclusiviteit maar vooral wat evenementen kunnen verbeteren en waar organisaties aan kunnen denken bij hun evenement. Daarbij deelden de ervaringsdeskundigen veelal hun ervaringen. De ervaringsdeskundigen werden vooraf gevraagd om toestemming om het interview op te mogen nemen. Het interview vond online plaats via Teams. Waar het ene interview ongeveer 80 minuten duurde, duurde het andere interview ongeveer 30 minuten. Dit komt voornamelijk omdat de ene ervaringsdeskundige meer vanuit haarzelf vertelde en anekdotes deelde dan de andere ervaringsdeskundige. Met behulp van de antwoorden van deze ervaringsdeskundigen kunnen de zestien beeldbepalende evenementen nog meer geholpen worden bij het realiseren van meer inclusiviteit bij de evenementen. De twee ervaringsdeskundigen zijn gevonden en gekozen via internet. Door literatuuronderzoek te doen kwamen meerdere organisaties naar voren die zich bezighouden met inclusiviteit en toegankelijkheid op evenementen. Voornamelijk Coalitie voor Inclusie toonde meerdere personen die zich hiervoor hard maken. In een lijst stonden meerdere ervaringsdeskundigen, organisatoren en betrokkenen. Daaruit heb ik gekozen voor de twee ervaringsdeskundigen die zijn geïnterviewd voor deze scriptie.

Naast twee ervaringsdeskundigen zijn ook respondenten uit de drie doelgroepen geïnterviewd. Deze doelgroepen zijn mensen met een handicap, mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond. Uit elke doelgroep zijn twee personen geïnterviewd. Om de evenementen te verbeteren op het gebied van inclusiviteit voor deze drie doelgroepen is het logisch om deze personen dan ook te interviewen. Deze personen zijn geïnterviewd om hun kant van het verhaal te horen (zie bijlagen D tot en met J). Antwoorden over hun belevingen en ervaringen dragen bij aan het verbeteren van de inclusiviteit op evenementen. Obstakels die zij ervaren kunnen doorspeeld worden aan de evenementenorganisaties, zodat zij hierop kunnen inspelen.

De personen uit de drie doelgroepen zijn allen op een verschillende manier gevonden. Om respondenten te vinden voor de interviews zijn heel wat stichtingen benaderd en gecontacteerd. Voor mensen met een migratieachtergrond zijn de volgende stichtingen en organisaties benaderd: NCB Opleidingen, Opiniepanel EenVandaag, Moskee Fatih Oldenzaal, Taalhuis Deventer, Gemeente Losser, Gemeente Enschede en de organisator van Deventer op Stelten. Deze stichtingen en organisaties zijn allemaal gecontacteerd via de mail. Veel van de geadresseerden gaven aan niet te kunnen helpen vanwege de privacy omtrent het verstrekken van gegevens van leden. Ook hebben veel geadresseerden geen antwoord gegeven op de mail. Uiteindelijk zijn er geen personen met een migratieachtergrond gevonden die openstonden voor een interview. Dat betekent dat de resultaten van dit onderzoek niet volledig zijn. Vervolgonderzoek naar deze doelgroep is van belang.

Voor mensen met een laag inkomen zijn de volgende stichtingen en organisaties benaderd: Stichting Armoedefonds, Opiniepanel EenVandaag, Voedselbank Losser, Armoedepact Almelo, Stichting MinimaBank, wederom Gemeente Losser, Gemeente Enschede en de organisator van Deventer op Stelten. Uiteindelijk heeft iemand die gecontacteerd is door Armoedepact Almelo gereageerd vanuit de

organisatie Almelo Sociaal. Deze persoon heeft mijn in contact gebracht met iemand die een laag inkomen heeft. De persoon van Almelo Sociaal zelf heeft ook een laag inkomen en was ook bereid om een interview te doen. Daardoor waren er dus twee personen die bereid waren een interview te doen. De interviews vonden wederom plaats via Teams. Voordat de interviews werden opgenomen, is er gevraagd om toestemming voor het opnemen van de meeting.

Mensen met een beperking zijn geprobeerd te benaderen via de volgende stichtingen of organisaties: Handicap NL, Opiniepanel EenVandaag, Beperking zonder Beperkingen!, Muzikale vrienden van Handicap NL, de kenniskring van M, wederom Gemeente Losser, Gemeente Enschede en de organisator van Deventer op Stelten. Helaas kon geen van deze stichtingen of organisaties helpen bij het vinden van respondenten. Uiteindelijk zijn blogs op de website van Handicap NL doorgespit. Deze blogs zijn geschreven door Handicap NL samen met mensen met een beperking. Door de volledige namen in de blogs te kunnen zien, zijn deze personen op Facebook opgezocht en benaderd. Hieruit kwam uiteindelijk één respondent naar voren. De tweede respondent is gevonden door te zoeken naar bekende sporters met een handicap op internet. Hieruit kwam geen sporter maar een cabaretier met handicap naar voren en is deze gecontacteerd via de mail. Beide interviews vonden ook plaats via Teams. Ook aan deze respondenten is eerst gevraagd of ze toestemming verlenen om het interview op te nemen. Beide interviews waren van korte duur. De twee interviews duurden tussen de tien en twintig minuten.

3.7. Evenementen bezoeken

In samenwerking met nóg een andere ervaringsdeskundige/adviseur (M) op het gebied van inclusie zijn een aantal evenementen van de 16 beeldbepalende evenementen bezocht. De evenementen die zijn bezocht, zijn Ribs & Blues en Deventer Op Stelten. Omdat de 16 evenementen óf tegelijkertijd plaatsvinden, óf pas over een aantal maanden plaatsvinden, zijn ze niet allemaal bezocht. Daar komt bij dat verschillende agenda's en beschikbaarheid ook een rol spelen. De evenementen Ribs & Blues en Deventer Op Stelten zijn bezocht vóórdat het evenement plaatsvond, dus tijdens de opbouw. Er is gekozen om tijdens de opbouw de evenementen te bezoeken, omdat de organisatie dan beter de tijd zou hebben om ons over het terrein te begeleiden. Daarnaast kan beter met elkaar gesproken worden over voorzieningen die ontbreken of voorzieningen die getroffen zijn. Daar komt bij dat ontbrekende voorzieningen eventueel nog gerealiseerd kunnen worden op korte termijn. De contactpersoon van de organisatie van het evenement heeft ons begeleid over het evenemententerrein. Verbeterpunten die zijn opgemerkt zijn genoteerd tijdens het bezoek. Hierbij zijn de lijsten met voorzieningen uit de enquête als handvat gehanteerd.

3.8. Terugkoppeling

Mede in opdracht van provincie Overijssel, maar ook om daad bij het woord te voegen zullen de resultaten van het onderzoek teruggekoppeld worden aan de zestien beeldbepalende evenementen. Na de zomervakantie zal nog een bijeenkomst plaatsvinden waarbij leden van de organisatie van de zestien beeldbepalende evenementen aanwezig zullen zijn. Met de antwoorden van de door hen ingevulde enquêtes, de resultaten uit de interviews, maar ook met de resultaten van het literatuuronderzoek zal een terugkoppeling plaatsvinden. Hierbij zullen voorzieningen worden genoemd die nog getroffen kunnen worden door de evenementen en hoe deze te realiseren zijn. Aanbevelingen worden gedaan waarmee de organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen mee verder kunnen.

3.9. Betrouwbaarheid en validiteit

Dit deel reflecteert op de betrouwbaarheid en validiteit van de gebruikte methodes voor dit onderzoek die beschreven zijn in de vorige delen van dit hoofdstuk.

3.9.1. Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van het onderzoek staat in relatie tot de mate waarin het onderzoek vrij is van fouten, de consistente manier van meten, wat het onderzoek herhaalbaar moet maken. Om willekeurige fouten te voorkomen zijn de vragen in de enquête aan de organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen simpel gesteld. Degene die namens de evenementenorganisatie de enquête invulde, moest voornamelijk aanvinken welke voorzieningen op het evenement aanwezig zijn. Daarnaast konden de respondenten de enquête thuis alleen invullen. Dit betekent dat ze geen druk ervaren van degene die de enquête afneemt, minder geneigd zijn om sociaal gewenste antwoorden te geven en zelf een omgeving kunnen creëren die ze prettig vinden om de enquête in te vullen. Daarnaast konden de respondenten geen verkeerde antwoorden geven. Aan het begin van de enquête is benadrukt dat het weinig kunnen aanvinken van voorzieningen omdat deze niet gerealiseerd zijn niet iets is om schuldig over te voelen. Door aan te geven welke voorzieningen zijn getroffen op het evenement geven ze enkel de mate van inclusiviteit van het evenement weer.

De herhaalbaarheid van het onderzoek is helaas minder gewaarborgd. Dit komt doordat de interviews veel open vragen bevatten. Doordat er gebruik is gemaakt van veel open vragen is het mogelijke dat wanneer het onderzoek opnieuw wordt uitgevoerd door een ander persoon, hij of zij de antwoorden anders zou kunnen coderen en dus andere uitkomsten opmerkt. Open vragen leiden tot veel ruimte voor interpretatie, wat dus kan resulteren in andere opvattingen van de resultaten.

Daarnaast is de herhaalbaarheid van het onderzoek minder gewaarborgd doordat het onderzoek uiteindelijk zal aantonen wat de mate van inclusiviteit is van de zestien beeldbepalende evenementen, opdat de evenementen hierop kunnen acteren. Wanneer het onderzoek opnieuw zal worden uitgevoerd, kan het zijn dat de resultaten anders zijn omdat de evenementenorganisaties de mate van inclusiviteit van het evenement hebben aangepast. De uitkomsten kunnen dus beter zijn en meer inclusie op de evenementen laten zien.

3.9.2. Validiteit

Een bedreiging voor de validiteit van het onderzoek kan zijn dat respondenten sociaal gewenste antwoorden willen geven. Om dit te voorkomen zijn een aantal maatregelen genomen. Ten eerste, aan het begin van de enquête werd benadrukt dat de respondenten geen foute antwoorden kunnen geven. Ten tweede, de enquête werd opgestuurd via de mail en moest zelf worden ingevuld. Daardoor kunnen de respondenten de enquête invullen in een ruimte die ze zelf uit kunnen kiezen en zich prettig voelen. Dit neemt druk weg om te antwoorden volgens sociaal gewenste normen. Echter is er een kleine kans op sociaal gewenste antwoorden, aangezien deze scriptie in opdracht van Provincie Overijssel is. De beeldbepalende evenementen zijn alle zestien gecontacteerd om ze op de hoogte te stellen van het onderzoek en ze te vragen om medewerking. Daarnaast zijn de beeldbepalende evenementen enigszins verbonden aan Provincie Overijssel aangezien ze beroep kunnen doen op subsidies voor de evenementen en ze, onder andere, daardoor af en toe contact hebben met Provincie Overijssel.

De externe validiteit is minder goed gewaarborgd in deze studie. Met name de populatievaliditeit is niet erg hoog. Van twee van de drie doelgroepen zijn slechts twee personen geïnterviewd. Bij het selecteren van respondenten met een laag inkomen en respondenten met een beperking is er niet gekeken naar geslacht, opleidingsniveau of verschillende leeftijden boven de 18 jaar. Dit is simpelweg het geval omdat het vinden en selecteren van respondenten erg moeizaam verliep. De twee respondenten zijn daardoor niet representatief voor de hele doelgroep

Echter is er in een hoge mate gemeten wat er gemeten moest worden. Van de zestien beeldbepalende evenementen is bekend geworden welke voorzieningen ze al gerealiseerd hebben op hun evenement en welke niet, ondanks de kleine steekproef zijn er veel obstakels naar voren gekomen die ervaren worden door de drie doelgroepen waar zeker op ingespeeld kan worden door de evenementen en provincie Overijssel kan er werk van maken door gebruik te maken van afspraken bij subsidieverleningen aan de zestien beeldbepalende evenementen.

4. Resultaten

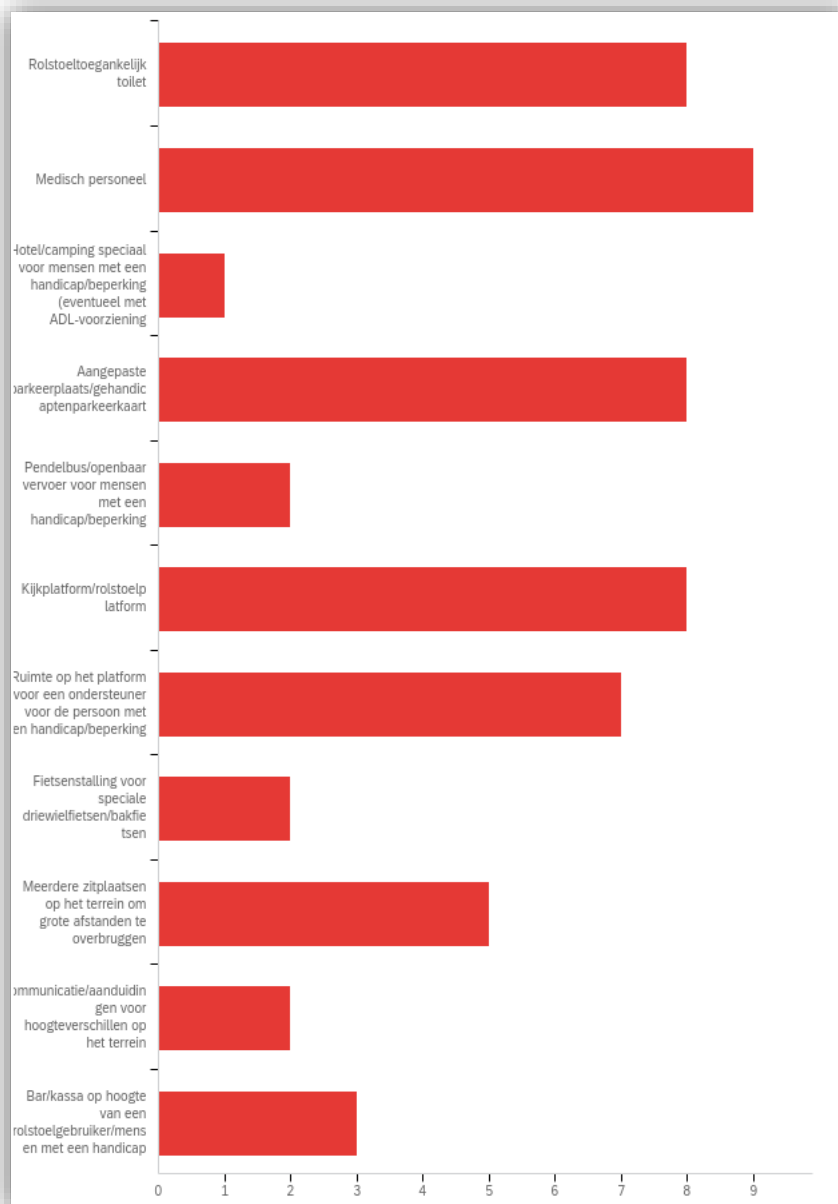
In dit hoofdstuk worden de resultaten van het literatuuronderzoek, de enquêtes en de interviews uiteengezet. Stapsgewijs zullen de antwoorden worden verkondigt langs de structuur van het theoretisch kader, ergo in volgorde van de definitie van inclusie, de mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen, de ervaren obstakels door de drie doelgroepen, de belemmeringen en handvaten voor de evenementenorganisaties en provinciaal beleid.

4.1. Definitie inclusiviteit

Naast het vinden van een generale definitie van inclusiviteit via literatuuronderzoek is er ook aan de ervaringsdeskundigen gevraagd wat zij onder inclusiviteit verstaan. Ervaringsdeskundige **X** (zie bijlage B) gaf aan onder inclusiviteit te verstaan: ‘Inclusiviteit is voor mij in ieder geval dat ik ongeacht mijn beperking dat ik mee kan komen in de maatschappij. En of dat nou op werkgebied is, vrijetijdsbesteding, wonen, werken, arbeid, al die standaard dingen waar iemand zonder beperking gewoon in mee gaat. Dat is voor mij inclusief, dat ik daar ook aan mee kan doen. Ik vind het niet erg om door mijn beperking wat dingen minder te kunnen of anders te moeten doen. Maar dat er wel de gelegenheid wordt geschapen dat ik de keuze heb om eraan mee te doen’. Ervaringsdeskundige **Y** (zie bijlage C) stelde in het interview dat inclusiviteit voor haar is ‘dat je overal bij kan zijn. Het moment dat jij gewoon het gevoel krijgt dat je welkom bent en mee kan doen’. Daarmee zijn beide ervaringsdeskundigen erg gelijkgestemd met de definitie van Schuurman (2018). De definitie van inclusiviteit van Schuurman (2018) luidde: ‘De situatie waarin er voor iemand geen obstakels zijn, en ook niet obstakels door hem of haar worden ervaren, om mee te kunnen doen aan de samenleving en iedereen, ongeacht zijn achtergrond of situatie, er als vanzelfsprekend bij hoort, ervaart dat hij of zij welkom is en contact kan maken met zijn omgeving’. Schuurman geeft net zoals ervaringsdeskundige **X** aan dat bij inclusiviteit geen obstakels worden ervaren om mee te kunnen doen in de samenleving. Ervaringsdeskundige **Y** sluit aan op de definitie van Schuurman (2018) vanuit het aspect dat iemand welkom is maar zich ook welkom voelt.

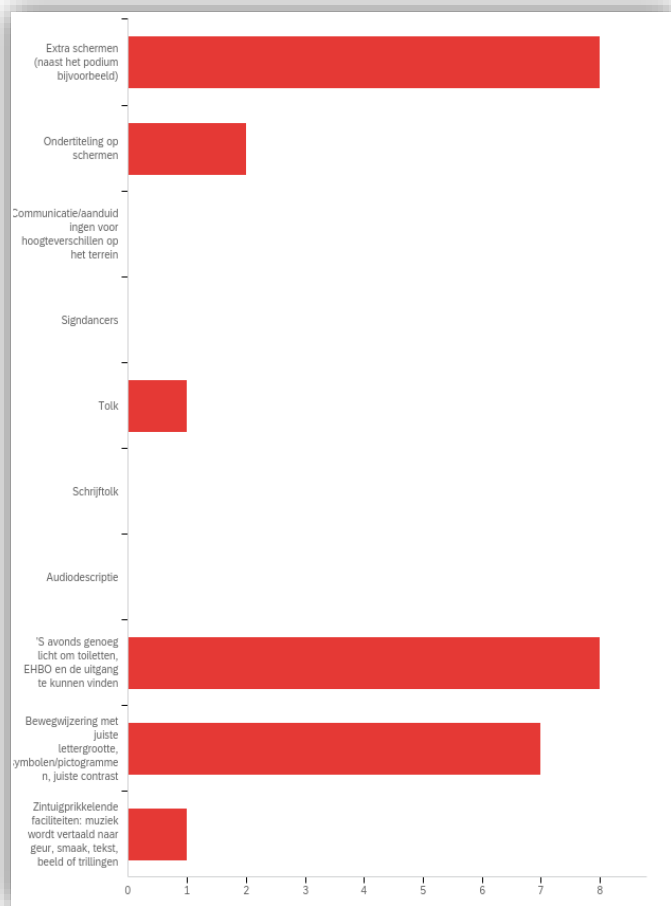
4.2. Mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen

De mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen is gemeten door enquêtes af te nemen. Alle zestien beeldbepalende evenementen hebben de enquête ingevuld. De vragen die hierin zijn gesteld komen voort uit een stappenplan/routekaart voor evenementen, gemaakt door ervaringsdeskundigen. De antwoorden van de enquête van de zestien beeldbepalende evenementen zullen hieronder worden weergegeven. De enquête die verstuurd is naar de zestien beeldbepalende evenement kan teruggevonden worden in bijlage K. De resultaten van de enquêtes zullen in volgorde van vraag 1 tot en met vraag 15 getoond worden. Wanneer de zestien beeldbepalende evenementen een voorziening niet aanwezig hadden op hun evenement, hoefden ze de voorziening in de enquête niet aan te vinken. In de onderstaande grafieken waar geen staven te zien zijn bij een aantal voorzieningen geeft aan dat de evenementen deze voorzieningen allemaal niet aanwezig hebben op hun evenement.



Grafiek 1: Resultaten enquête vraag 1.

De vraag die hier gesteld is, luidde: “Vink de voorzieningen die jullie voor mensen met een lichamelijke handicap aanbieden”. In de grafiek is duidelijk te zien dat de meeste evenementen rolstoeltoegankelijke toiletten, medisch personeel, aangepaste parkeerplaats/parkeerkaart, een kijkplatform en ruimte voor een begeleider op het kijkplatform realiseren op hun evenement. Daarentegen is er één van de zestien evenementen die een speciaal hotel/camping voor mensen met een lichamelijke handicap aanbiedt. Hierbij moet wel worden vermeldt dat vijftien van de zestien beeldbepalende evenementen geen camping hebben bij hun evenement. Het openbaar vervoer voor mensen met een lichamelijke handicap, een fietsenstalling voor driewiel fietsen/bakfietsen, communicatie over hoogteverschillen op het terrein en een bar of kassa op hoogte van een rolstoelgebruiker zijn daarentegen minder gerealiseerd op de zestien beeldbepalende evenementen, twee tot drie beeldbepalende evenementen hebben dit namelijk gerealiseerd.

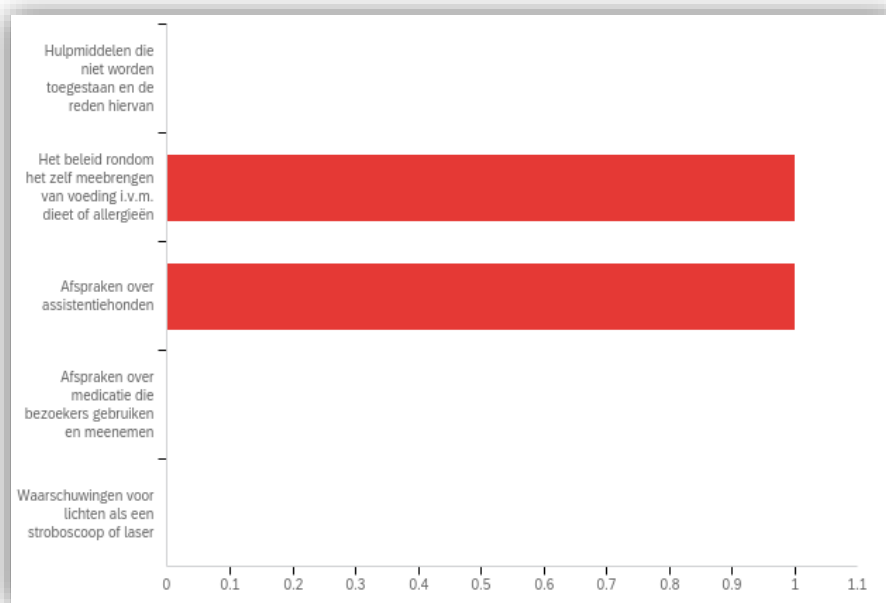


Grafiek 2: Resultaten enquête vraag 2.

De vraag die bij vraag 2 in de enquête gesteld werd, luidde: *“Vink de voorzieningen aan die jullie voor slechtzienden/mensen met een auditieve beperking aanbieden”*. In de grafiek is te zien dat acht van de zestien evenementen extra schermen en 's avonds genoeg licht om toiletten, EHBO, en de uitgang te zien, aanbieden op hun evenement. Tevens zijn er een aantal evenementen die de bewegwijzering op hun evenement duidelijk weergeven met een juiste lettergrootte, duidelijk contrast en gebruik maken van symbolen en/of pictogrammen. Echter is er slechts één evenement dat een tolk aanwezig heeft op het evenement en slechts twee evenementen die ondertiteling realiseren op de schermen.

De derde vraag uit de enquête luidde: *“Vink de voorzieningen die jullie voor mensen met een sensitieve/mentale/verstandelijke beperking aanbieden”*. Slechts één evenement van de zestien evenementen biedt prikkelarme rustruimtes aan waar mensen die slecht tegen veel prikkels kunnen een moment voor zichzelf kunnen nemen om de drukte op een evenement aan te kunnen. Drie van de zestien evenementen communiceren onder andere op hun evenement met pictogrammen. Voor mensen met een sensitieve/mentale/verstandelijke beperking is het makkelijker om te communiceren in pictogrammen dan in lange zinnen of lange stukken tekst, omdat dit voor hen vermoeiend kan zijn.

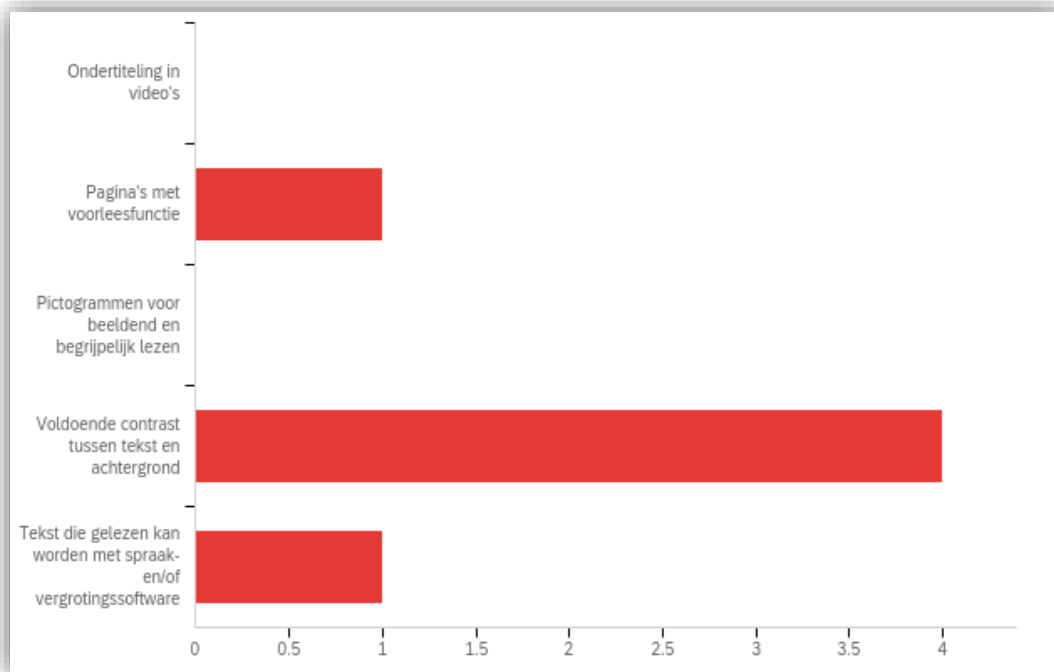
De vierde vraag uit de enquête luidde: *“Vink de voorwaarden aan die jullie bij de ticketverkoop hanteren voor mensen met een beperking én hun ondersteuners”*. Geen van de zestien beeldbepalende evenementen hanteren de volgende voorwaarden bij de ticketverkoop: mensen met een beperking hoeven geen kopie of foto van hun gehandicaptenparkeerkaart te laten zien, mensen met een beperking hoeven geen OV-begeleiderspas te hebben of te laten zien, mensen met een beperking hoeven niet de originele medicijnverpakking met bijsluiter mee te nemen om hun medicijnen te kunnen verantwoorden, mensen met een beperking hoeven geen medicijnpaspoort te tonen en, ten slotte, hoeven mensen met een beperking geen toiletpas te hebben of mee te nemen. Omdat geen enkel evenement deze voorwaarden hanteerde, wordt geen grafiek getoond.



Grafiek 5: Resultaten enquête vraag 5.

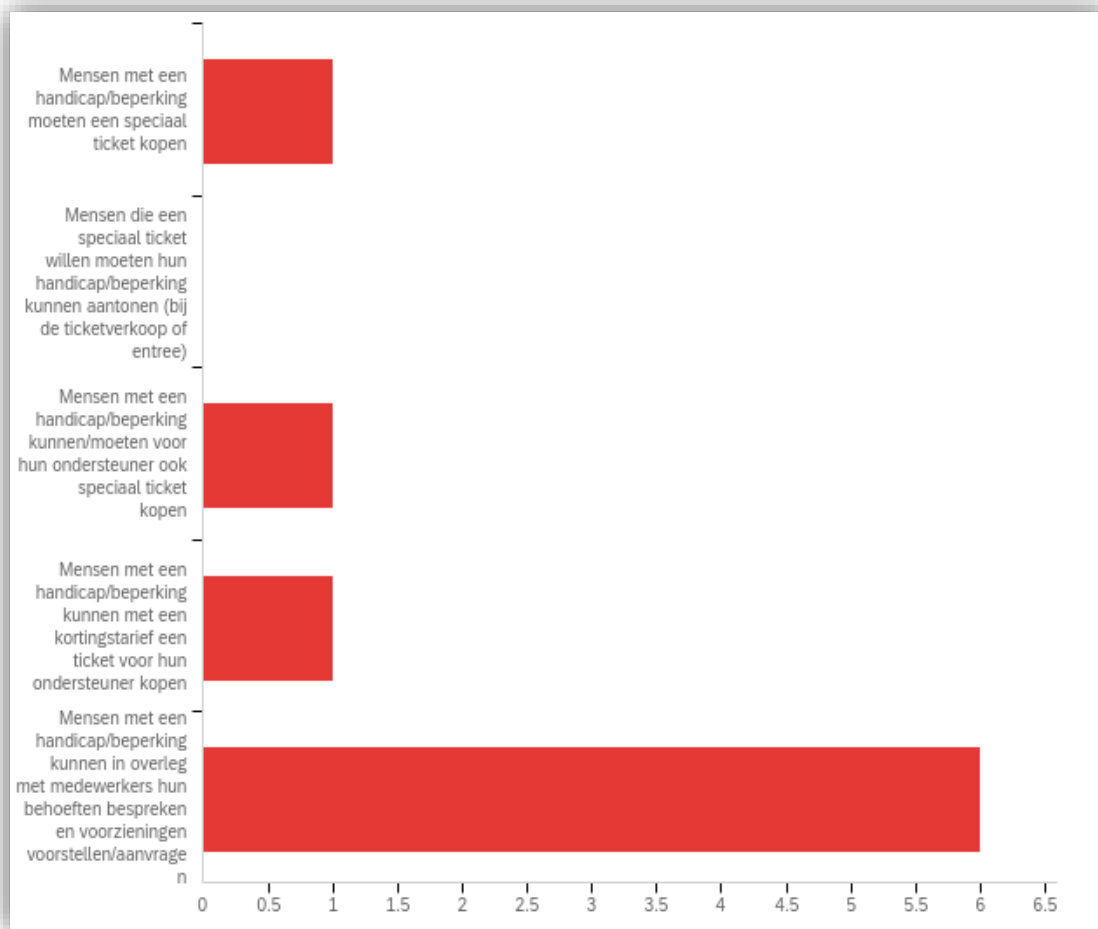
In Grafiek 5 zijn de resultaten te zien van de vraag: *“Vink de onderdelen aan die jullie benoemen op jullie website”*. In de grafiek is duidelijk te zien dat maar één van de zestien beeldbepalende evenementen op hun website aangeeft wat hun beleid is rondom het zelf meebrengen van voeding. Daarnaast is er ook één evenement van de zestien dat op hun website aangeeft welke afspraken er zijn omtrent het meebrengen van assistentiehonden naar het evenement. Deze resultaten geven duidelijk weer dat de zestien beeldbepalende evenementen weinig tot niks op hun website hebben vermeld over zaken die van belang zijn voor mensen met een lichamelijke of mentale/sensitieve/verstandelijke beperking om te weten wanneer zij een evenementen willen bezoeken.

De zesde vraag uit de enquête luidde: *“Vul deze vraag alleen in als een campinggedeelte van toepassing is op jullie evenement: Vink de afspraken aan die jullie hanteren voor een toegankelijk campinggedeelte/hotel”*. Hierbij kwam naar voren dat slechts één evenement een campinggedeelte faciliteert bij hun evenement, namelijk Halve Marathon Zwolle. De Halve Marathon Zwolle faciliteert een koelkast/koelbox voor medicatie van bezoekers die dat nodig hebben. Daarnaast faciliteert Halve Marathon Zwolle het gebruik van stroompunten om elektrische hulpmiddelen op aan te sluiten en/of op te laden. Omdat slechts één evenement een campinggedeelte faciliteert, wordt tevens geen grafiek getoond.



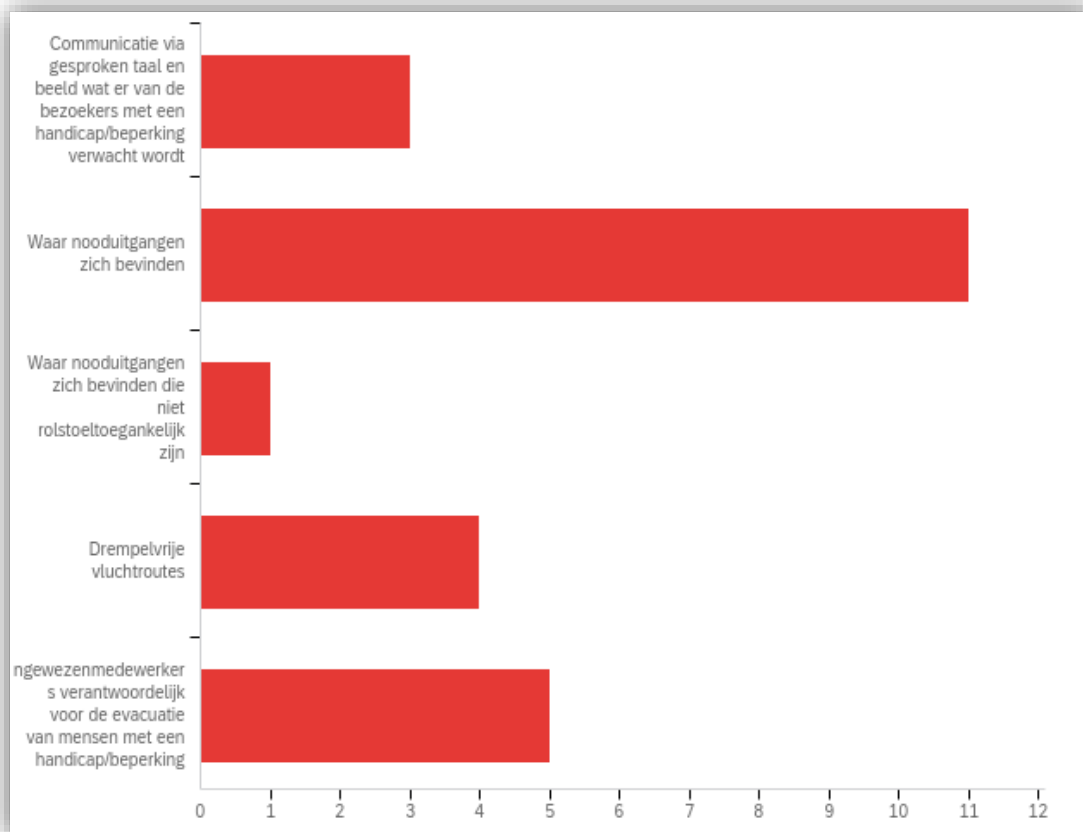
Grafiek 7: Resultaten enquête vraag 7.

De vraag die werd gesteld, luidde: *“Vink de volgende toegankelijke criteria aan die jullie op jullie website hebben gerealiseerd”*. Uit de grafiek is af te leiden dat vier van de zestien evenementen hebben aangegeven dat ze voldoende contrast tussen de tekst en de achtergrond hebben. Voldoende contrast tussen de tekst en de achtergrond maakt het gemakkelijker om de informatie te lezen voor slechtzienden. Daarnaast is er slechts één evenement dat pagina's met een voorleesfunctie faciliteert en slecht één evenement waarbij de tekst op hun website gelezen kan worden met een spraaksoftware voor bijvoorbeeld slechtzienden of waar de tekst op de website vergroot kan worden om het beter te kunnen lezen. Geen van de zestien beeldbepalende evenementen faciliteert ondertiteling in hun video's (als ze die hebben).



Grafiek 8: Resultaten enquête vraag 8.

“Vink de volgende voorzieningen op jullie evenement aan”, was de vraag die gesteld werd bij deze resultaten. Deze vraag betrof het kopen van tickets van een evenement en welke extra regelingen daarbij getroffen moeten worden. Bij één van de zestien evenementen moeten mensen met een handicap een speciaal ticket kopen in tegenstelling tot mensen zonder een handicap. Bij één evenement van de zestien beeldbepalende evenementen moeten mensen met een beperking voor hun ondersteuner ook een speciaal ticket aanschaffen. Bij één evenement kunnen de ondersteuners van personen met een beperking korting krijgen bij het kopen van een ticket voor het evenement. Daarnaast geven zes van de zestien beeldbepalende evenementen aan dat mensen met een beperking in overleg met medewerkers van het evenement hun behoeften kunnen bespreken en bepaalde voorzieningen die niet gerealiseerd zijn op het evenement kunnen voorstellen en/of aanvragen. Bij deze vraag is het van belang om te vermelden dat een groot aantal van de evenementen geen ticketverkoop hanteren en dat de toegang tot het evenement dus gratis is. Daarom zijn het slechts drie evenementen dat een speciaal ticket vraagt te kopen van mensen met een handicap of waar mensen met een handicap het een en ander kunnen overleggen, erg laag.



Grafiek 9: Resultaten enquête vraag 9.

De vraag die bij deze grafiek gesteld werd, is: *“Vink de onderdelen aan die in jullie veiligheidsplan zijn opgenomen bij het optreden van een calamiteit die rekening houden met mensen met een handicap/beperking”*. Er wordt gauw bij een calamiteit tijdens een evenement vergeten dat mensen met een beperking minder makkelijk weg kunnen komen van de locatie dan mensen zonder beperking. In de grafiek is te zien dat er onderscheid is gemaakt tussen de verwijzingen naar nooduitgangen. Elf van de zestien beeldbepalende evenementen geven op hun evenementenlocatie aan waar nooduitgangen bevinden. Eén van de zestien evenementen geeft daarbij aan of de nooduitgang rolstoeltoegankelijk is of niet. Vier evenementen geven op hun terrein aan waar drempelvrij vluchtroutes zijn. Vijf van de zestien evenementen hebben medewerkers aangewezen die verantwoordelijk zijn voor de evacuatie van mensen met een beperking wanneer zich een calamiteit voordoet. Ten slotte zijn er drie evenementen die tijdens een calamiteit communiceert via taal en beeld wat er van de bezoekers, en dus ook bezoekers met een beperking, verwacht wordt. Communiceren via taal en beeld is beter te begrijpen voor slechtzienden en slechthorenden.

Wij krijgen wel eens een mail met een bepaalde vraag. Deze behandelen we per vraag. In 2021 is er bijvoorbeeld een ernstig ziek meisje samen met haar familie en begeleiding gratis naar de Military gekomen. Daarnaast wordt er ook vanaf de parkeerplaats met een Gator gereden om mensen naar het terrein/hospitality te brengen.

Ja, in samenwerking met Gemeente Hengelo en via gemeente

Niet alle dagen wordt er entree geheven

(nog) niet, wel goed idee...

Ons evenement is een tentoonstelling van kunst van mensen met een psychische problematiek of verstandelijke beperking. Toegang is voor alle bezoekers gratis.

Tabel 2: Greep uit de resultaten van de enquête van vraag 10.

Voor vraag tien werd er gevraagd: *“Kunnen mensen met een laag inkomen beroep doen op een speciale regeling waarin ze korting krijgen op een ticket of kosteloos het festival mogen betreden?”*. Waar de vorige vragen zich richtten op mensen met een beperking gaat deze vraag over de doelgroep mensen met een laag inkomen. Zoals is vermeld bij Grafiek 8 zijn er veel evenementen die geen toegangsticket hanteren en daarmee gratis entree tot het evenement bieden. Dat maakt dat mensen met een laag inkomen makkelijker de stap kunnen zetten om een evenement te bezoeken, omdat toegangsprijzen een groot obstakel kunnen zijn. In totaal zijn er vier beeldbepalende evenementen die een toegangsprijs vragen en twaalf evenementen die geen toegangsprijs vragen. In Tabel 2 zijn een aantal antwoorden van de zestien evenementen te zien. Zoals te zien is, kunnen mensen met een laag inkomen vaak in samenwerking met de gemeente of via de gemeente het een en ander regelen of worden er soms uitzonderingen gemaakt wanneer er een speciaal verzoek wordt gedaan.

Er staan verschillende eet kraampjes waarbij van alles mogelijk is.

nee

Ja

nee, we hebben geen eigen voedsel voorzieningen

Wij bieden geen eten aan, slechts koffie, thee en frisdrank en iets bij de koffie.

Tabel 3: Greep uit de resultaten van de enquête van vraag 11.

Wederom een greep uit de antwoorden op vraag 11 in de enquête, waarbij de zestien beeldbepalende evenementen werden gevraagd: *“Bieden jullie op jullie evenementen eten aan voor mensen met dieetwensen of allergieën, zoals halal en koosjer eten?”*. Deze vraag werd gesteld om te kijken of de evenementen op culinair gebied de mensen met een migratieachtergrond eventueel zouden tegemoetkomen. Cultuurverschillen kunnen namelijk een rol spelen bij het niet bezoeken van de zestien beeldbepalende evenementen door mensen met een migratieachtergrond. Tot cultuurverschillen horen ook verschillende eetgewoontes. Door halal of koosjer eten aan te bieden is de kans groter dat mensen met een migratieachtergrond (een van) de zestien beeldbepalende evenementen zullen bezoeken. Aan de antwoorden in Tabel 3 is te zien dat een aantal evenementen wél halal en/of koosjer eten aanbieden, maar een aantal evenementen dat ook niet doen. Daarnaast zijn er vijf evenementen waarbij geen eten wordt aangeboden en enkel wat drinken te kopen is.

Ja, de grote diversiteit aan internationale atleten trekt ook veel verschillende nationaliteiten naar het stadion. Daarnaast hebben we samen met Gemeente en AZC speciale acties voor asielzoekers (en afgelopen jaar voor Oekraïners)

Nee, we hebben sowieso veel internationale gasten vanuit verschillende culturen

nee, nog niet!! Staat wel echt mega hoog op het lijstje...maar ik krijg alle basics nauwelijks gedaan op dit moment...

Geen specifieke strategie. We hebben bezoekers gezien en gesproken van veel nationaliteiten.

Nog niet. We zijn wel voornemens om hier aan te werken in de toekomst. We proberen het festival vrij toegankelijk te hebben in de openbare ruimte.

Tabel 4: Greep uit de resultaten van de enquête van vraag 12.

In Tabel 4 zijn de antwoorden te zien op de vraag: *“Hebben jullie binnen de organisatie een idee/strategie om mensen met een migratieachtergrond te trekken naar jullie evenement? Zo ja, wat is jullie idee/strategie?”*. Over het algemeen is er ontzettend weinig bekend over mensen met een migratieachtergrond of ze evenementen bezoeken of niet en wat daar dan de redenen voor zijn. Door gebrek aan literatuur is er gevraagd of de evenementen zelf over deze doelgroep hebben nagedacht om ze te trekken naar hun evenement. In Tabel 4 is te zien dat de meerderheid van de evenementen geen strategie heeft om deze doelgroep te werven. Een groot aantal van de evenementen heeft vermeld dat er veel internationale gasten hun evenement bezoeken. Echter zijn internationale gasten niet hetzelfde als mensen met een migratieachtergrond en is het niet voldoende om te zeggen dat er veel internationale gasten het evenement bezoeken wanneer mensen met een migratieachtergrond getrokken horen te worden.

Deelname van gehandicapte sporters in hetzelfde programma al valide sporters

Kinderen alle dagen gratis entree in zowel VIP als publieke ruimte. Speciale arrangementen voor de bewoners van het naastgelegen zorgcentrum. Speciale middag voor kinderen met een beperking.

nee, maar ik wil heel graag al deze vragen van net juist op een lijst want daar kan ik al heel veel mee!!!

Bij deze tentoonstelling staat inclusie centraal. Kunstenaars die elders geen podium krijgen vanwege hun beperking staan bij ons op het podium waardoor ze de erkenning en waardering krijgen voor hun werk die ze verdienen. Veel cliënten van zowel instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking als met een psychische achtergrond maken een belangrijk onderdeel uit van ons publiek. Zij komen onder begeleiding en in groepsverband ons evenement bezoeken. We werden overvallen door het feit dat we wel een volledige toiletunit hadden ook voor rolstoelgebruikers maar de watervoorziening niet tijdig gerealiseerd kon worden. We hebben wat moeten improviseren.

nee

Tabel 5: Greep uit de resultaten van de enquête van vraag 13.

Vervolgens werd na vraag 12 de volgende vraag gesteld: *“Heeft u nog opmerkingen of voorzieningen die uw evenement wel realiseert op het gebied van inclusiviteit wat niet in deze enquête is genoemd?”*. Van alle zestien evenementen zijn er een aantal evenementen die een aantal zaken opnoemen die ze op hun evenement realiseren/faciliteren. Zo is in Tabel 5 te zien dat gehandicapte sporters in hetzelfde programma meedoen als valide sporters. Een ander antwoord uit Tabel 5 is dat kinderen alle dagen gratis entree hebben in zowel de VIP-ruimte als de publieke ruimte. Echter zijn kinderen niet de doelgroep in deze scriptie en heeft dit antwoord weinig toegevoegde waarde aan de resultaten.

4.3. Obstakels en handvaten voor evenementenorganisaties

Om de derde onderzoeksvraag te beantwoorden zijn in de enquête twee open vragen gesteld. In deze sectie zullen Tabel 6 en Tabel 7 een greep van de antwoorden laten zien. Overige antwoorden worden ook benoemd.

- voorlichting - checklists - meer specifieke vraag door mensen met verschillende achtergronden (bijvoorbeeld Halal voedsel)

We laten ons graag adviseren

dat samen met ene organisatie te kunnen doen en daar hopelijk ook funding voor te krijgen. Alles wat we nu hebben staan is al zo broos, zoals ik net aangaf is elke extra stap al best een enorme aanslag op de takenlijst en tijd die er beschikbaar is. Maar tegelijkertijd ook noodzakelijk. Ik heb nu al een nauwelijks sluitende begroting ivm onzekere uitslagen van fondsen en risico bij kaartverkoop...

Professionalisering. Wij zijn een organisatie die zowel bestuurlijk als uitvoerend geheel op vrijwilligers draait. Het gratis toegankelijk maken van ons evenement maakt het voor iedereen mogelijk om te komen. Sommige mensen met een beperking bezoeken ons alle dagen van het evenement.

Tabel 6: Greep uit de resultaten van de enquête van vraag 14.

Om antwoord te krijgen op de derde subvraag is de volgende vraag gesteld in de enquête aan de zestien beeldbepalende evenementen: *“Wat helpt jullie als evenementenorganisatie om meer inclusiviteit te realiseren?”*. In bovenstaande tabel is te zien dat ze zich graag laten adviseren en voorlichting ontvangen. Andere antwoorden die niet te zien zijn in Tabel 6 tonen ook aan dat de evenementenorganisaties graag tips ontvangen van ervaringsdeskundigen. Eén van de zestien beeldbepalende evenementen gaf ook dat meer vrijwilligers en steun vanuit de gemeente erg zou helpen. Nog een andere evenementenorganisatie gaf aan dat contactgegevens van erkende adressen voor bijvoorbeeld een tolk erg zou kunnen helpen. Daarnaast zou een overzicht van aandachtspunten en hoe deze geïntegreerd kunnen worden erg nuttig zijn. De resultaten laten dus zien dat kennis erg belangrijk is om meer inclusiviteit te kunnen realiseren, maar ook vrijwilligers. Meer vrijwilligers betekent meer mankracht en mensen om op nieuwe dingen te zetten. Daar komt bij dat de evenementenorganisaties graag een soort document willen hebben waar taken en stappen in staan die de organisaties kunnen zetten om meer inclusiviteit te realiseren. Dit zou betekenen dat ze zelf niet het wiel opnieuw hoeven uit te vinden door zelf uit te zoeken hoe je meer inclusiviteit kunt regelen. Tevens zou een lijst met contactgegevens het ook makkelijker maken voor evenementenorganisaties om mensen te vinden, zoals een tolk of signdancer.

Specifieke vraag is erg laag (dit jaar 7 rolstoelplekken verkocht), waardoor er niet heel veel prikkel is om aan de bezoekerskant meer te doen. Atletiek is een heel inclusieve sport, zowel vanuit mensen met verschillende migratiegroepen, als vanuit gehandicapte sporters. Daarmee is die kant weer relatief makkelijk in te vullen

-

kennis en netwerk en mankracht. Dit gaat heel erg over relaties opbouwen, instanties vinden en samenwerkingen opbouwen. Je ziet al dat alleen 'roepen' dat heus iedereen welkom is niet werkt. Je moet volgens mij iemand hebben die zich kan focussen op community building. Ik zou bijvoorbeeld heel graag het traject willen volgen <https://www.ofbyforall.org/>

We hebben geen eigen locatie en zijn afhankelijk wat beschikbaar is. Voor een evenement dat minimaal 3.000 m2 nodig heeft is het elke keer weer zoeken naar een passende locatie.

Tabel 7: Greep uit de resultaten van de enquête van vraag 15.

In Tabel 7 wordt de vraag beantwoordt: *“Wat hindert jullie als evenementenorganisatie om meer inclusiviteit te realiseren?”*. In bovenstaande tabel is te zien dat onder andere kennis, netwerk en mankracht een evenementenorganisatie hindert in het realiseren van meer inclusiviteit. Gebrek aan kennis, mankracht en een netwerk sluiten heel erg aan op de antwoorden bij Tabel 6 wat een evenementenorganisatie zou helpen bij het realiseren van meer inclusiviteit op hun evenement. Een ander evenement geeft aan dat de locatie bepalend is om inclusiviteit te regelen en ze hier niet altijd invloed op hebben. Weer een andere evenementenorganisatie antwoordt met dat de vraag van, bijvoorbeeld, mensen met een lichamelijke beperking erg laag is. Wanneer er weinig mensen met een beperking komen en de vraag laag lijkt te zijn, werkt het demotiverend om werk voort te zetten wat betreft het realiseren van meer inclusiviteit. Andere evenementen gaven aan dat de financiën ook meespelen bij het realiseren van meer inclusiviteit. Het faciliteren van meer inclusiviteit kan meer geld kosten voor de evenementen. Dit kan demotiverend werken om inclusiviteit te willen realiseren op het evenement. Daarnaast gaf een evenementenorganisatie aan dat het evenement veelal draait op vrijwilligers. Wanneer er meer inclusiviteit gerealiseerd wil worden vergt dat veel van het aanpassingsvermogen van de vrijwilligers omdat traditionele werkwijzen veranderd moeten worden.

4.4. Obstakels doelgroepen

De vierde onderzoeksvraag is als volgt: *“Welke obstakels ervaren de doelgroepen bij het bezoeken van evenementen?”*. Zoals vermeldt in hoofdstuk 3 zijn de gebruikte methodes om deze vraag te beantwoorden literatuuronderzoek en het afnemen van interviews. In deze sectie zullen de obstakels die ervaren worden door de drie doelgroepen bij het bezoeken van evenementen per doelgroep worden toegelicht.

4.4.1. Mensen met een laag inkomen

Uit de literatuur is naar voren gekomen dat mensen met een laag inkomen de voor de hand liggende obstakel geld ervaren bij het bezoeken van evenementen. Doordat deze doelgroep het financieel niet breed heeft, kunnen ze het zich niet veroorloven om een evenement te bezoeken. Uit de interviews die zijn afgenomen met twee personen uit deze doelgroep is naar voren gekomen dat geld de reden is dat ze een evenement niet kunnen bezoeken, maar dat het niet alleen om het toegangskaartje gaat. Er zijn namelijk fondsen en regelingen bij de gemeente waar personen met een laag inkomen beroep op zouden kunnen doen om een gratis ticket of korting op een ticket te krijgen. Echter is de toegangsticket niet het enige dat financieel een belemmering is om een evenement te bezoeken. Locatie van het evenement en daardoor het nodige vervoer dat geld kost en het kopen van consumpties spelen ook mee. Respondenten **C** en **D** gaven aan dat de locatie van het evenement een grote rol speelt naast de toegangsprijs. Wanneer een evenement niet in de buurt is, zullen ze met het openbaar vervoer het evenement moeten bereiken. Het openbaar vervoer kost natuurlijk geld en hoe verder het evenement van de respondent haar woonplaats is, hoe meer geld het logischerwijs kost om bij het evenement te komen. De locatie en dus de kosten van het vervoer spelen erg mee, ook wanneer er geen toegangsprijs of ticket wordt gevraagd bij het betreden van het evenement. Ten slotte gaven respondenten **C** en **D** aan dat de kosten van consumpties op het evenement ook een grote rol spelen. Wanneer er geen mogelijkheid is om zelf drank en eten mee te nemen naar het evenement en de personen dus drank en eten op het evenement moeten kopen, is de kans ook aanzienlijk kleiner dat personen met een laag inkomen een evenement zullen bezoeken. Consumpties op een evenement kunnen vaak tegen de prijs zijn. Wanneer personen met een laag inkomen zelf drank en eten mee kunnen nemen, scheelt dit financieel heel veel. Voor deze doelgroep gaat het uiteindelijk echt om de toegangsprijs, kosten van het vervoer en de kosten van consumpties.

4.4.2. Mensen met een migratieachtergrond

Mensen met een migratieachtergrond ervaren voornamelijk cultuurverschillen en problemen met de taal. Uit de literatuur is gebleken dat door de verschillende culturen van mensen met een migratieachtergrond en mensen zonder migratieachtergrond er verschillende interesses en voorkeuren zijn voor evenementen. Mensen met een migratieachtergrond zullen eerder een evenement bezoeken waar, bijvoorbeeld, muziek wordt gespeeld die aansluit op hun cultuur dan typische Nederlandse muziek. De verschillende culturen komen ook weer naar voren wat betreft de voedselvoorziening. Een evenement waar geen halal of koosjer eten wordt aangeboden, maakt dat mensen met een migratieachtergrond niet gauw een zo'n evenement zullen bezoeken omdat ze dan vervolgens moeite kunnen hebben met geschikt eten vinden. Daarnaast zijn taalachterstanden ook een obstakel voor mensen met een migratieachtergrond om evenementen te bezoeken. Met het hebben van een taalachterstand is het moeilijker om de informatie over een evenement te begrijpen. Wanneer het onduidelijk is wat voor een evenement het is, waar het plaatsvindt, welke artiesten komen, zullen mensen met een taalachterstand al gauw niet het evenement bezoeken. Omdat er geen interviews zijn gehouden met deze doelgroep kan helaas niet bevestigd worden of deze obstakels ook daadwerkelijk ervaren worden.

4.4.3. Mensen met een beperking

Uit de literatuur is al gebleken dat er veel fysieke obstakels worden ervaren door mensen met een lichamelijke dan wel sensitieve/mentale/verstandelijke beperking. Voor mensen met een lichamelijke beperking zijn de voornaamste obstakels hellingen, trappen, drempels en een onverhard festivalterrein. Daar komt bij dat het erg belangrijk voor deze groep is om een rolstoeltoegankelijk toilet te kunnen gebruiken op het evenement. Daarnaast kunnen ze veelal geen consumpties of tickets kopen bij een lagere bar of kassa ter hoogte van rolstoelgebruikers. Voor mensen met een mentale/sensitieve beperking zijn veel prikkels op het evenement een grote obstakel. Het is voor deze groep dan ook belangrijk dat ze zich terug kunnen trekken in een rustige omgeving om bij te komen van de vele prikkels op het evenement. Voor mensen met een auditieve of visuele beperking kan de afwezigheid van tolken, signdancers, audiodescriptie en ondertiteling op extra schermen als obstakels gezien worden. Tolken, signdancers, audiodescriptie en ondertiteling dragen erg bij aan de beleving van het evenement voor mensen met een auditieve of visuele beperking. Wanneer deze mensen door de obstakels een evenement niet kunnen bezoeken kunnen ze uitsluiting in de samenleving ervaren en zich dus buitengesloten voelen.

Uit de interviews met respondenten **A** en **B**, maar ook met ervaringsdeskundigen **X** en **Y** is naar voren gekomen dat de communicatie over toegankelijke of niet-toegankelijke voorzieningen een van de belangrijkste zaken is. Waar in de literatuur weinig bekend is over dit obstakel komen duidelijk in de interviews naar voren dat de geïnterviewden het als vervelend, vermoeiend en frustrerend ervaren wanneer er geen informatie beschikbaar is over voorzieningen op het evenemententerrein. Evenementen hebben allemaal tegenwoordig een website met de datum, locatie, ticketverkoop en een gedeelte waar zelfs vragen beantwoord worden. Echter schiet daar de informatie en tevens de communicatie naar mensen met een beperking over de aanwezige of afwezige voorzieningen ontzettend tekort. Dit houdt in dat mensen met een beperking die een evenement willen bezoeken veelal zelf contact moeten opnemen met de organisatie van een evenement. Daar komt bij dat dit contact vaak moeizaam gaat; medewerkers van de organisatie reageren niet of heel laat of wanneer de organisatie gebeld wordt lijkt vaak de juiste persoon niet aanwezig te zijn. Het probleem is dus dat mensen met een beperking zelf moeten uitzoeken of het evenement toegankelijk genoeg is en ze dit veel moeite en tijd kost, terwijl mensen zonder beperking hier geen seconde over na hoeven te denken. Daarnaast is het wel eens voorgekomen bij respondent **B** dat een evenement aangaf dat er een aantal voorzieningen aanwezig zouden zijn die uiteindelijk helemaal niet aanwezig waren. Een evenement zou juist uitnodigend moeten zijn waar ook de optie zou moeten zijn dat je er nog spontaan heen kunt als het niet is uitverkocht. Voor een persoon met een beperking kan dit dus niet wanneer de communicatie over toegankelijkheid niet voldoende is. Naast communicatie is een rolstoeltoegankelijk toilet het meest belangrijke wat aanwezig moet zijn op een evenement. Daarnaast zijn hellingen, kabelgoten, een onverhard terrein of geen gehandicaptenparkeerplaats, waardoor je al vermoeid op het terrein aankomt, ook erg van belang. Voor respondent **A**, die blind is, is het erg prettig wanneer er audiodescriptie of een goede verslaggever op het evenement aanwezig is. Echter ervaart respondent **A** nauwelijks tot geen obstakels wanneer hij evenementen bezoekt. Hij geniet van de sfeer en het enthousiasme om hem heen. Doordat respondent **A** blind is, mankeert er lichamelijke dus niks aan hem en ervaart hij geen moeite met hellingen, kabelgoten, toiletten, of het zicht op een podium. Respondent **A** gaf aan dat hij er altijd wel voor zorgt dat hij mensen meeneemt naar het evenement of anders met de organisatie regelt dat hij wordt opgevangen wanneer hij alleen naar een evenement gaat. Daarbij gaf respondent **A** aan dat het wel van belang is als blinde zijnde dat je afhankelijk moet durven opstellen. Respondent **A** vertelde geen moeite te hebben met mensen om hulp te vragen wat het voor hem makkelijker maakt om een evenement te bezoeken. Personen met een beperking die het vervelend vinden om hulp te vragen, maken het voor zichzelf ietwat moeilijker op een evenement.

4.5. Ladder van inclusiviteit

In sectie 3.2. is reeds uitgelegd dat de zestien beeldbepalende evenementen geplaatst zullen worden op een ladder om te kijken wat de mate van inclusiviteit is. Nu de obstakels duidelijk zijn, kunnen waarden worden gegeven aan de treden. De meest genoemde voorzieningen die belangrijk zijn op een evenement voor mensen met een beperking zijn parkeerplaatsen/parkeerkaart, een rolstoeltoegankelijk toilet, een rolstoelplatform en duidelijke communicatie over welke voorzieningen er zijn. Voor mensen met een migratieachtergrond is uit de literatuur gebleken dat het aanbod op veel evenementen in Nederland niet aansluit op de cultuur van mensen met een migratieachtergrond, zo ook de zestien beeldbepalende evenementen. Door cultuurverschillen zien mensen met een migratieachtergrond graag een ander aanbod van het programma van een evenement. Naast een diverser aanbod van het programma van een evenement zou de voedselvoorziening op een evenement ook diverser kunnen. Denk daarbij aan halal of koosjer eten. Vegetarisch eten zou ook veel verschil kunnen maken. Voor mensen met een laag inkomen spelen eigenlijk drie dingen mee: de toegangsprijs, de vervoerskosten en consumptiekosten. De resultaten van de enquête die door de zestien beeldbepalende evenementen ingevuld zijn, zullen aantonen op welke trede het evenement geplaatst wordt. De belangrijkste voorzieningen die in totaal van alle drie de doelgroepen meegenomen worden zijn: parkeerplaats/parkeerkaart, rolstoeltoegankelijk toilet, rolstoelplatform, communicatie, divers voedselaanbod en gratis entree. Deze voorzieningen zijn dus meegerekend in het plaatsen van de zestien beeldbepalende evenementen op de ladder van inclusiviteit. Omdat Provincie Overijssel deze drie doelgroepen vaker wil treffen op de zestien beeldbepalende evenementen zijn de voorzieningen van de drie doelgroepen bij elkaar opgeteld die aanwezig zijn op een evenement wat bepaalt op welke trede de evenementen geplaatst zijn. Wel moet vermeld worden dat er veel verschillen tussen de voorzieningen voor de doelgroepen zitten die niet met elkaar te vergelijken zijn.



Figuur 2: Ladder van inclusiviteit

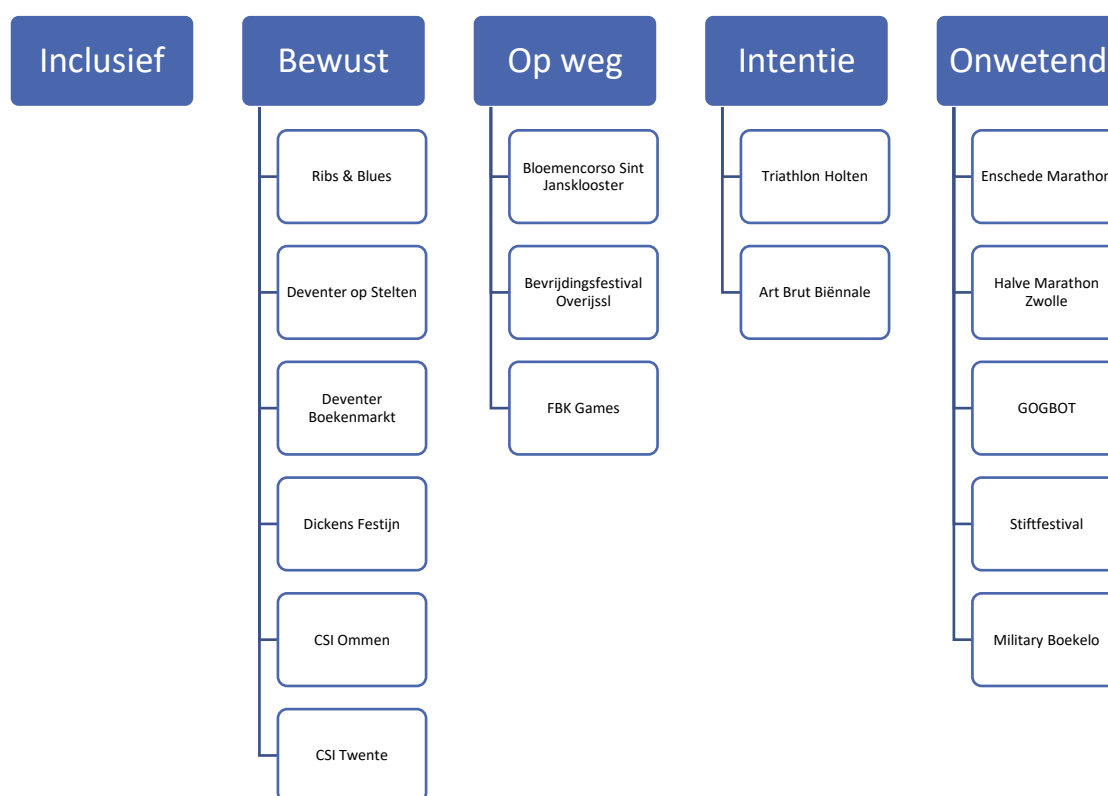
De verschillen tussen de gewenste voorzieningen voor de drie doelgroepen zijn erg uiteenlopend, wat maakt dat de zestien beeldbepalende evenementen goed moeten beseffen dat deze ladder van inclusiviteit in deze scriptie niet geldt voor één doelgroep en het dus een complexer en breder meetinstrument maakt. Omdat er zoveel verschil tussen zit, zijn ook totaal andere stappen vereist om voorzieningen te treffen. Het is ingewikkeld om de obstakels van de doelgroepen eenzelfde waarde te geven en daarom ook ingewikkelder om de evenementen op deze ladder te plaatsen.

In onderstaande tabel wordt aangegeven wanneer een evenement op welke trede geplaatst wordt.

Trede	Aantal voorzieningen
Inclusief	Meer dan 6 voorzieningen
Bewust	4-6 voorzieningen
Intentie	2 of 3 voorzieningen
Op weg	3 voorzieningen, echter voor één doelgroep
Onwetend	1 of minder voorzieningen

Tabel 8: Waardes treden

Met behulp van Tabel 8 kunnen de zestien beeldbepalende evenementen geplaatst worden op de ladder van inclusiviteit. Op welke ladder de evenementen zijn geplaatst, is te zien in onderstaand figuur (Figuur 3).



Figuur 3: De zestien beeldbepalende evenementen en de mate van inclusiviteit.

Nogmaals: Om een mate van inclusiviteit aan de zestien beeldbepalende evenementen te geven is deze ladder van inclusiviteit ontwikkeld met behulp van inclusiefwerken.net. Echter is inclusiviteit een redelijk subjectief begrip wat door iedereen anders wordt ervaren. Daarnaast zijn er drie doelgroepen die onderzocht zijn in deze scriptie en die samen zijn genomen bij het plaatsen van de zestien beeldbepalende evenementen op de ladder. Het is dus meer een indicatie van de mate van inclusiviteit dan een betrouwbaar meetinstrument.

4.6. Beleidsinstrumenten Provincie Overijssel

De vijfde en laatste onderzoeksvraag die beantwoordt moet worden, is als volgt: *“Welke beleidsinstrumenten kan de provincie het best inzetten om de inclusiviteit van evenementen te versterken?”*. In het theoretisch kader is beschreven hoe beleidsinstrumenten kunnen bijdragen aan de inclusiviteit van evenementen. Daaruit is gebleken dat provincie Overijssel invloed zou kunnen uitoefenen middels het verlenen van subsidies. Met de Algemene Wet Bestuursrecht kan de subsidieverlener eisen stellen in een overeenkomst met de subsidieontvanger. Wanneer de subsidieontvanger medewerking toont, kan in een overeenkomst de aard van de activiteiten de omvang van de activiteiten, de administratie omtrent inkomsten en uitgaven, het verstrekken van gegevens die nodig zijn voor een beslissing, de te verzekeren risico's, en het afleggen van rekening en verantwoording waarvoor de subsidie wordt verleend. Hiermee heeft provincie Overijssel zeggenschap over de zestien beeldbepalende evenementen door te bepalen hoe de subsidiebedragen worden ingezet. Wanneer de evenementenorganisaties beroep doen op provincie Overijssel voor een subsidieverstreking kan provincie Overijssel met de evenementenorganisaties afstemmen hoe de verleende subsidie gebruikt moet worden. Provincie Overijssel kan dus afstemmen hoeveel rolstoeltoegankelijke toiletten elk evenement moet hebben, eisen dat er rolstoelhellingen of liften aanwezig moeten zijn, dat er op elk evenement wellicht één of twee uur geen muziek wordt afgespeeld of geen verslag wordt gedaan. Wellicht het belangrijkste wat de provincie kan regelen voor personen met een beperking is dat de communicatie op de website van de zestien beeldbepalende evenementen in orde moet zijn. Voor personen met een laag inkomen kan Provincie Overijssel een bedrag vrijmaken waar deze groep beroep op kan doen. Daarbij moet overwogen worden of vervoer en consumpties eventueel ook gegeven kan worden. Voor mensen met een migratieachtergrond kan Provincie Overijssel eisen dat er een divers aanbod van voedsel op het evenement moet zijn.

Als we naar de vele andere verschillende beleidsinstrumenten kijken van het kenniscentrum voor beleid en regelgeving, zijn er een aantal die geschikt zouden zijn voor Provincie Overijssel om in te zetten bij het realiseren van meer inclusiviteit bij de zestien beeldbepalende evenementen. Zo is bijvoorbeeld de feedback(loop) een goed instrument om de zestien beeldbepalende evenementen feedback te geven en hen bewust te maken van hun gedrag en aanwezige voorzieningen op het evenemententerrein. Daarnaast zouden gedragscontracten en implementatie-intenties van waarde kunnen zijn. De overheid kan hiermee de beeldbepalende evenementen steunen in het behalen van de doelen. Wanneer de zestien beeldbepalende evenementen Provincie Overijssel als autoritair beschouwen, kan dit ook gezien worden als beleidsinstrument. Dit sluit ook aan op de theorie van Hood, die autoriteit ook als instrument beschouwde. Als de zestien beeldbepalende evenementen Provincie Overijssel als autoriteit beschouwen, kunnen haar berichten serieuzer genomen worden. Tevens kan Provincie Overijssel onderzoek laten doen, wat met deze scriptie eigenlijk al het geval is. Evenzeer zou Provincie Overijssel een taskforce kunnen inzetten waarin een groep deskundigen het probleem proberen op te lossen en zo het gedrag te veranderen van mensen (Rijksoverheid, z.d.). Zoals eerder uitgebreid is beschreven, zijn subsidies een ontzettend goed instrument om te gebruiken om doelstellingen te behalen. Daarnaast zijn vouchers ook een vorm van subsidies om in te zetten. Provincie Overijssel zou vouchers in kunnen zetten voor de zestien beeldbepalende evenementen die ze in zouden kunnen ruilen tegen een dienst of hulp van de provincie. Ook zouden vouchers ingezet kunnen worden om aan de doelgroepen te geven om hen te stimuleren meer de evenementen te bezoeken. Vouchers als entreebewijs zouden kunnen helpen voor mensen met een laag inkomen. Verder zijn algemene en specifieke voorlichtingen mogelijk om in te zetten. Hierbij wordt informatie verstrekt om houdingen en gedrag te kunnen beïnvloeden. Het instrument dat hier goed op aansluit is deskundigheidsbevordering. Denk hierbij aan cursussen die de deskundigheid van personen verbetert. Om dit instrument aan te vullen is het mogelijk om iets, of in dit geval een evenement te laten certificeren, tevens een beleidsinstrument. Een certificaat zou een bepaald

niveau van inclusiviteit kunnen aantonen waarbij men weet dat er veel belangrijke voorzieningen aanwezig zijn op een evenement (Rijksoverheid, z.d.). Welk beleidsinstrument Provincie Overijssel ook zou kunnen inzetten is een convenant. Hierin kunnen ze schriftelijk afspraken opstellen over de te leveren prestaties wat betreft het realiseren van inclusiviteit. Om achteraf te kijken of de zestien beeldbepalende evenementen daad bij het woord hebben gevoegd kunnen Provincie Overijssel en de zestien beeldbepalende evenementen een erkenningsregeling afspreken. Provincie Overijssel kan dan gaan toetsen of de voorzieningen op een evenement aan de criteria voldoen. Als de voorzieningen volstaan mag het evenement zich 'erkend' noemen. Hierbij zouden ze ook gebruik kunnen maken van een gedragscode, een keurmerk of door de evenementen te inspecteren. Het beleidsinstrument inspecteren lijkt redelijk veel op het beleidsinstrument visitatie, dat Provincie Overijssel zou kunnen inzetten. Een gedragscode kan uitgewerkt worden in het beleidsinstrument protocol. Met behulp van beleidsregels zou de provincie wettelijk kunnen vastleggen waar een evenement aan moet voldoen en welke voorzieningen aanwezig moeten zijn. Voldoen de evenementen niet aan de afgesproken doelstellingen, dan kan de provincie handhaving inzetten (juridische categorie van Van der Doelen) waarbij ze kijken of de afspraken worden nageleefd. Zo houden ze toezicht en kunnen ze bepalen of ze sancties gaan hanteren. Om de doelstellingen achteraf te toetsen zou Provincie Overijssel gebruik kunnen maken van een krachtenveldanalyse, een planevaluatie of een uitvoeringsanalyse. Alle drie de beleidsinstrumenten hebben veel met elkaar gemeen, maar een krachtenveldanalyse kijkt naar de betrokken personen in de verschillende fases van het proces. In een planevaluatie staan de doelen en middelen vermeld en worden betrokken ondervraagd naar hun wensen. Ten slotte is een uitvoeringsanalyse gefocust op de uitvoerbaarheid van het beleid en de doelen. Het is hierbij handig om te beginnen met een nulmeting (Rijksoverheid, z.d.).

Tenslotte gaf een groot aantal organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen aan dat ze graag meer informatie zouden willen over het bereiken van inclusiviteit. Een document met stappen, informatie en personen (zoals een tolk) zou van grote waarde zijn. Provincie Overijssel zou daarin ook hulp kunnen bieden bij het opzetten van een dergelijk document. Hierbij komt het beleidsinstrument 'informatie' van Hood terug. Provincie Overijssel zou de zestien beeldbepalende evenementen kunnen helpen door de informatievoorziening te verbeteren. Aangezien Provincie Overijssel deze opdracht heeft uitgezet om informatie te verwerven zijn ze dus al begonnen met het beleidsinstrument 'informatie'

5. Conclusie

Door middel van literatuuronderzoek en het afnemen van enquêtes en interviews heeft deze scriptie onderzocht hoe de mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen verbeterd kan worden. Deze scriptie was gefocust op de obstakels die ervaren worden door de drie doelgroepen en daarmee de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen beïnvloedt. Dit laatste hoofdstuk vat de onderzoeksresultaten samen en beantwoordt daarmee de hoofdonderzoeksvraag. In sectie 5.1. zal de hoofdonderzoeksvraag worden beantwoord. Vervolgens worden in sectie 5.2. de beperkingen van het onderzoek benoemd. Daarna zal sectie 5.3. aanbevelingen voor vervolgonderzoek vermelden. Ten slotte zal sectie 5.4. de aanbevelingen voor de zestien beeldbepalende evenementen en daarmee ook voor Provincie Overijssel benoemen.

5.1. Beantwoording hoofdonderzoeksvraag

Aan het begin van deze scriptie zijn een aantal onderzoeksvragen geformuleerd om de hoofdonderzoeksvraag te beantwoorden: *“Hoe kan de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van de provincie Overijssel worden verbeterd?”*. De onderzoeksvragen die geformuleerd zijn, zullen hieronder besproken worden.

5.1.1. Wat wordt verstaan onder inclusiviteit?

Voor het beantwoorden van deze deelvraag is literatuuronderzoek uitgevoerd en zijn interviews afgenomen met ervaringsdeskundigen op het gebied van inclusiviteit en toegankelijkheid. Daarbij zijn de ervaringsdeskundigen, die tevens een lichamelijke beperking hebben, gevraagd wat zij verstaan onder inclusiviteit. Uit de literatuur is de definitie van Schuurman (2018) naar voren gekomen als de beste definitie. De definitie van Schuurman (2018) luidt: ‘De situatie waarin er voor iemand geen obstakels zijn, en ook niet obstakels door hem of haar worden ervaren, om mee te kunnen doen aan de samenleving en iedereen, ongeacht zijn achtergrond of situatie, er als vanzelfsprekend bij hoort, ervaart dat hij welkom is en contact kan maken met zijn omgeving’. Deze definitie van inclusiviteit sluit aan op de omschrijving van inclusiviteit van de twee ervaringsdeskundigen, die aangaven dat iemand zich welkom moet voelen op een evenement en je ongeacht je beperking gewoon mee kan doen. Deze definitie moet echter gekoppeld worden aan inclusiviteit op een evenement, waar de doelgroepen de zestien beeldbepalende evenementen vanuit het perspectief van publiek als inclusief ervaren. Daarom wordt in deze scriptie onder inclusiviteit verstaan: ‘De situatie waarin iemand geen obstakels ervaart en mee kan doen aan de zestien beeldbepalende evenementen, vanzelfsprekend bij het publiek van de zestien beeldbepalende evenementen hoort en ervaart dat hij of zij welkom is op de zestien beeldbepalende evenementen’.

5.1.2. Wat is de huidige mate van inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen van provincie Overijssel?

Door enquêtes en interviews af te nemen bij de zestien beeldbepalende evenementen kan in kaart worden gebracht wat de mate van inclusiviteit is van de zestien beeldbepalende evenementen. In figuur 3 is te zien op welke treden de zestien evenementen geplaatst zijn. Waar een mooi aantal evenementen zich op de trede Bewust bevinden, zijn er nog vijf evenementen die zich op de trede Onwetend bevinden en twee evenementen die op de trede Intentie zijn geplaatst. Daarmee zijn zeven van de zestien evenementen redelijk ondermaats op het gebied van inclusiviteit. Daar staat tegenover dat negen van de

zestien evenement het redelijk goed doen. Met behulp van de ladder is in kaart gebracht dat er nog genoeg ruimte voor verbetering is bij de zestien beeldbepalende evenementen. Echter kan het wel per evenement verschillen voor welke van de drie doelgroepen ze meer voorzieningen hebben getroffen dan een of twee andere doelgroepen. Daarom, zoals eerder is vermeld, kan de ladder niet een heel concreet beeld geven van de inclusiviteit van alle drie de doelgroepen, omdat de voorziening bij elkaar zijn opgeteld. Er zit dus zeker verschil tussen de voorzieningen voor mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond die gerealiseerd zijn op de evenementen. Over het algemeen zijn er meer voorzieningen aanwezig voor mensen met een beperking dan voor de andere twee doelgroepen. Het is dan ook belangrijk om de verschillen tussen de doelgroepen te beseffen en de verschillende voorzieningen die voor elke doelgroep nodig zijn te realiseren.

5.1.3. Wat helpt en hindert evenementenorganisaties bij het realiseren van inclusiviteit?

Voor deze onderzoeksvraag zijn een aantal vragen gesteld in de enquête die naar de zestien beeldbepalende evenementen is gestuurd. Daarbij zijn ze gevraagd wat ze belemmert en wat de organisatie zou helpen om inclusiviteit te realiseren. Wat de evenementenorganisatie van de zestien beeldbepalende evenementen zou helpen bij het realiseren van inclusiviteit zijn kennis, mankracht, steun vanuit de gemeente en een document met aandachtspunten en erkende adressen. Evenementenorganisaties hebben niet altijd zelf de kennis over inclusiviteit en zouden daarom graag voorgelicht worden over dit onderwerp. Daarnaast zijn de evenementenorganisaties van mening dat het realiseren van (meer) inclusiviteit ze meer werk zal bezorgen en ze daarom meer vrijwilligers nodig zullen hebben. Daar komt bij dat ze dan graag meer steun vanuit de gemeente willen zien (of de provincie in dit geval). Ten slotte zien ze graag een document waarin alle aandachtspunten staan en waar een lijst met erkende adressen in opgenomen is. Dit betekent dat ze niet zelf de aandachtspunten hoeven uit te vinden en ze niet zelf op zoek moeten naar, bijvoorbeeld, erkende tolken of signdancers.

Wat evenementenorganisaties hindert bij het realiseren van inclusiviteit is wederom kennis en mankracht. Daar komt bij dat de financiën van een evenement het ook niet altijd toelaten om meer inclusiviteit te realiseren. Het aanschaffen van (meerdere) toiletwagens of het huren van tolken of signdancers kost nou eenmaal geld. Voor evenementen kan dit helaas niet altijd uit. Dat kennis hindert bij het realiseren van inclusiviteit heeft te maken met de evenementenorganisaties niet goed weten hoe ze dat moeten doen. Wat tijdens dit onderzoek naar voren is gekomen is dat mensen die geen obstakels ervaren bij het bezoeken van evenementen zich niet gauw kunnen inbeelden welke obstakels een ander wel kan ervaren. Kennis heeft dus ook te maken met besef. Evenementenorganisaties komen kennis en besef tekort over hoe, bijvoorbeeld, een persoon met een beperking het evenement ervaart. Inclusiviteit realiseren betekent dat er meer mankracht nodig is. Waar meer mankracht zou helpen bij het realiseren van inclusiviteit, hindert een tekort mankracht dus het realiseren van inclusiviteit. De evenementenorganisaties gaven aan dat ze te weinig vrijwilligers hebben die zich bezig zouden kunnen houden met inclusiviteit.

5.1.4. Welke obstakels ervaren de doelgroepen bij het bezoeken van evenementen?

Naar voren gekomen dat, ten eerste, mensen met laag inkomen geld als voornaamste obstakel ervaren wanneer ze een evenement willen bezoeken. Het hebben van een laag inkomen, soms gepaard met schulden, maakt dat er weinig tot geen geld overblijft bij deze doelgroep om te besteden aan het bezoeken van een evenement. Daarbij spelen factoren mee zoals de toegangsprijs, de vervoerskosten en de kosten voor het nuttigen van consumpties. Ten tweede, mensen met een migratieachtergrond ervaren

de obstakels van cultuurverschillen en een taalachterstand. Cultuurverschillen ontstaan doordat personen met een migratieachtergrond in een andere cultuur zijn opgegroeid dan de Nederlandse cultuur. De cultuurverschillen leiden ertoe dat personen met een migratieachtergrond andere interesses hebben dan personen zonder een migratieachtergrond. Deze interesses kunnen verschillen tussen sport, theater en muziek. Door deze cultuurverschillen en daardoor verschillende interesses voelen mensen met een migratieachtergrond minder voor een evenement wat minder aansluit op hun cultuur. Daarnaast zijn er ook mensen met een migratieachtergrond die moeite hebben met de Nederlandse taal. Door een taalachterstand hebben mensen met een migratieachtergrond moeite met het opnemen van informatie over evenementen. Evenement worden veelal aangekondigd via websites, kranten en posters (ook op internet). Via deze middelen om een evenement aan te kondigen en mensen erover te informeren wordt veelal in geschreven tekst wanneer en waar het evenement plaatsvindt en wat het programma is. Voor mensen met een taalachterstand is dit vaak moeilijk te begrijpen en is de kans erg klein dat ze het evenement dan ook zullen bezoeken.

5.1.5. Welke beleidsinstrumenten kan de provincie het best inzetten om de inclusiviteit van evenementen te versterken?

Uit voornamelijk overheidsdocumenten is naar voren gekomen dat de provincie met de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) de mogelijkheid heeft om eisen te stellen aan het te verlenen subsidiebedrag aan evenementen. Daarmee kan de provincie bepalen wat er met het verleende subsidiebedrag gedaan wordt en op die manier meer inclusiviteit eisen. De provincie kan afstemmen dat het verleende subsidiebedrag alleen gebruikt mag worden voor het huren van rolstoeltoegankelijke toiletten, het huren van tolken en signdancers, om rijplaten te huren om een onverharde grond beter begaanbaar te maken voor rolstoelgebruikers, enzovoort. Subsidieverlening is dus een beleidsinstrument waarmee de provincie de inclusiviteit van de zestien beeldbepalende evenementen kan versterken. Daarnaast kan Provincie Overijssel informatievoorziening inzetten om de kennis en kunde van de organisaties van de zestien beeldbepalende evenementen te verbeteren en ze zo meer deskundigheid te geven. Ze zouden kunnen helpen bij het opzetten van een inclusiviteitsdocument waarin belangrijke voorzieningen staan, tips en erkende personen in een adressenlijst, zoals bijvoorbeeld een tolk. De beleidsinstrumenten die hierbij kunnen helpen zijn voorlichtingen, analyses, evaluaties, nulmeting, protocollen, convenanten, een keurmerk, gedragscode, enzovoort.

5.2. Beperkingen

In dit hoofdstuk worden de limitaties van het onderzoek benoemd en nader toegelicht. Ten eerste, respondenten voor de doelgroep mensen met een migratieachtergrond zijn niet gevonden. Zoals uitgelegd in sectie 3.6.2. zijn er geen personen met een migratieachtergrond gevonden die open stonden voor een interview. In dezelfde sectie is uitgelegd dat meerdere instanties en organisaties zijn geraadpleegd, zoals gemeente Losser, gemeente Enschede, Taalhuis Deventer, Moskee Fatih Oldenzaal, verschillende Facebook groepen, en zo meer. Dit resulteert in een onduidelijker beeld van deze doelgroep. Dat betekent dat de resultaten van de literatuur de enige informatie over deze doelgroep is. Interviews met personen met een migratieachtergrond hadden een beter beeld kunnen schetsen van de obstakels die ze ervaren en hadden kunnen leiden tot betere voorzieningen voor deze doelgroep op evenementen op basis van aanbevelingen.

Ten tweede, de vragen die zijn gesteld tijdens de interviews waren open vragen en semi-gestructureerd. Voornamelijk de interviewvragen voor de doelgroepen waren slechts een aantal die eerder een leidraad

vormden voor het gesprek. Dit beïnvloedt de herhaalbaarheid van het onderzoek op een negatieve manier. Door open, semi-gestructureerde vragen te stellen is er meer interpretatieruimte voor de onderzoeker. Daardoor kan het gebeuren dat bij het opnieuw uitvoeren van het onderzoek, de onderzoeker de antwoorden anders zal coderen en dus anders zal interpreteren.

Ten derde, literatuuronderzoek leverde niet altijd de gewenste hoeveelheid literatuur op. De bestaande literatuur over inclusiviteit op het gebied van evenementen is erg gering. Daarnaast is de bestaande literatuur over de drie doelgroepen in relatie tot het bezoeken van evenement nog geringer. Er zijn een aantal websites die over mensen met een beperking schrijven en hoe het voor hen is om evenementen te bezoeken. Echter zijn dit geen wetenschappelijke artikelen, aangezien deze er helemaal niet waren over dit onderwerp. Over mensen met een migratieachtergrond en mensen met een laag inkomen was nóg minder gepubliceerd, zowel wetenschappelijk als niet-wetenschappelijke artikelen.

Ten vierde, omdat de literatuur zo gering was, werd het moeilijker om inclusiviteit te meten. Voor het meten van inclusiviteit is een ladder gebruikt die de inclusiviteit van een bedrijf op de arbeidsmarkt meet. Inclusiviteit op de arbeidsmarkt is heel anders dan inclusiviteit in de evenementenbranche. Daardoor zijn de waardes zelf toegekend aan de ladder op basis van de interviews en enquêtes. In de interviews gaven de respondent aan wat zij het belangrijkste vinden wat betreft voorzieningen op een evenement. Deze antwoorden zijn dan ook gebruikt bij het maken van de ladder. Dat maakt dat de ladder van inclusiviteit niet ontzettend betrouwbaar is en dus meer een indicatie aangeeft van wat de respondenten belangrijk vonden. Daarnaast zou het handiger zijn als de drie doelgroepen niet samen genomen worden op de ladder, maar dat de evenementen op de ladder worden geplaatst per doelgroep. De voorzieningen die zijn meegenomen bij het plaatsen van de evenementen op de ladder zijn zo uiteenlopend, dat ze eigenlijk slecht te vergelijken zijn.

Ten vijfde, de aanbevelingen die in het volgende hoofdstuk gegeven zullen worden, zullen pas teruggekoppeld worden naar de zestien beeldbepalende evenementen wanneer een geschikte datum is gevonden wanneer alle zestien evenementen tegelijk aanwezig kunnen zijn. Pas dan zullen de aanbevelingen met hen gedeeld worden. Dit betekent dat op korte termijn en voor de evenementen die binnenkort nog plaats zullen vinden de aanbevelingen nog niet toegepast kunnen worden. Er kan daardoor niet gekeken worden of de aanbevelingen zijn meegenomen en toegepast zijn in de aankomende of volgende editie van de zestien beeldbepalende evenementen.

5.3. Discussie

De beperkingen van het onderzoek zijn besproken en vertellen daarmee meer over de validiteit van het onderzoek. Nu de resultaten bekend zijn kan er gekeken worden of er daadwerkelijk is gemeten wat gemeten wilde worden. Als er gekeken wordt naar de onderzoeksmethoden die zijn gebruikt voor dit onderzoek hebben zij gemeten wat er gemeten moest worden. De literatuur liet zien welke theorie er over het thema bestond en ook vooral welke beleidsinstrumenten ingezet kunnen worden. Echter viel de hoeveelheid wetenschappelijke literatuur over dit onderwerp redelijk tegen. De interviews die zijn afgenomen zijn een goede methode om de perspectieven van de doelgroepen en de obstakels die zij ervaren te achterhalen. Echter waren de interviews semi-gestructureerde interviews wat resulteert in veel interpretatieruimte. Waar dit zeker voordelig kan zijn en tot mooie antwoorden kan leiden kan het ook leiden tot gemiste antwoorden wanneer een vraag niet specifiek genoeg zou zijn. Hetzelfde geldt voor de enquête. De enquête was wel specifiek dan de afgenomen interviews, maar zou niet betekenen dat bepaalde voorzieningen in de enquête om te vragen over het hoofd zijn gezien. De methoden hebben redelijk gemeten wat gemeten moest worden, behalve als het aankomt op de doelgroep mensen met een

migratieachtergrond, waarvoor helaas geen respondenten zijn gevonden en dus de obstakels die deze doelgroep ervaren niet helemaal helder is.

Daarnaast is het lastig dat elk evenement anders is opgezet qua programmering maar ook wat betreft de locatie. Bij een muziekevenement zoals het Stifffestival draait het voornamelijk om de muziek en zou zicht minder belangrijk kunnen zijn dan bijvoorbeeld bij het evenement Military Boekelo, waar je paarden ziet racen. Voorzieningen die van belang zijn voor de doelgroepen verschillen dus ook weer per evenement vanwege voornamelijk de locatie en het programma. Ook dat maakt het moeilijker om gebruik te maken van een ladder van inclusiviteit.

5.4. Aanbevelingen vervolgonderzoek

Voor volgend onderzoek wordt aanbevolen om, ten eerste, meer respondenten te interviewen van de drie doelgroepen. Meer respondenten betekent betrouwbaardere resultaten die beter te generaliseren zijn. Meer respondenten betekent ook meer antwoorden die nuttig zijn voor het realiseren van inclusiviteit op evenementen voor de doelgroepen.

Daarnaast wordt aanbevolen om (samen met ervaringsdeskundigen) een betrouwbare ladder van inclusiviteit te ontwerpen, die niet alleen voor de zestien beeldbepalende evenementen gebruikt kan worden, maar voor alle evenementen (in Nederland). Het zou de inclusiviteit van evenementen ontzettend verbeteren wanneer er beter in kaart kan worden gebracht waar het evenement staat op het gebied van inclusiviteit. Een ladder van inclusiviteit zal daarbij ook een groter bewustzijn kunnen creëren onder de evenementenorganisaties over de doelgroepen die de evenementen niet kunnen bezoeken. Een groter bewustzijn resulteert in een actievere houding in het realiseren van inclusiviteit. Zoals eerder benoemd, zou het slim zijn om daarbij onderscheid te maken tussen de doelgroepen en ze niet samen op een ladder plaatsen.

Vervolgonderzoek zou zich ook kunnen focussen op andere doelgroepen in de samenleving, zoals de LGBTQ-community, ouderen en kinderen. Een evenement hoort voor iedereen toegankelijk te zijn en iedereen hoort zich op een evenement welkom te voelen.

5.5. Aanbevelingen voor de zestien beeldbepalende evenementen

Door dit onderzoek zijn er resultaten gevonden waar de doelgroepen en de evenementenorganisaties tegenaan lopen wat betreft het realiseren van (meer) inclusiviteit. Dit maakt dat er een aantal aanbevelingen gedaan kunnen worden.

1. De eerste en meest belangrijke aanbeveling is communicatie. Plaats op de website welke voorzieningen gerealiseerd zijn op het terrein/de locatie en welke voorzieningen er ook niet zijn. Dit zorgt ervoor dat mensen niet hoeven te bellen of te mailen of er bepaalde voorzieningen aanwezig zijn of niet.
2. Probeer jezelf zoveel mogelijk te verplaatsen in (een van) de doelgroepen en het besef te creëren hoe het voor een bepaalde groep is om het evenement te bezoeken. Het bewustzijn van de obstakels die groepen kunnen ervaren op het evenement zorgt ervoor dat deze sneller aangepakt zullen worden.

3. Realiseer met alle zestien beeldbepalende evenementen (en behulp van Provincie Overijssel) een platform of gedeeld document waarin informatie staat over het realiseren van inclusiviteit, erkende adressen en waar allemaal aan gedacht kan/moet worden. In de enquêtes werd aangegeven dat dit de zestien beeldbepalende evenementen erg zou helpen. Kijk hierbij ook naar vrijwilligers die wellicht uit te wisselen zijn en die meerdere evenementen bij kunnen staan.
4. Probeer één of een aantal personen binnen de organisatie op het thema inclusiviteit te zetten. Laat hen gericht voorzieningen realiseren op het evenement maar ook het contactpersoon zijn voor mensen die met vragen zitten over voorzieningen op het evenement.
5. Ga in gesprek met de doelgroepen die je wilt bereiken maar ook met stichtingen die zich inzetten voor meer inclusiviteit en toegankelijkheid. Zij kunnen de evenementen erg goed op weg helpen bij het realiseren van inclusiviteit en toegankelijkheid. Laat je door hen adviseren.

5.6. Aanbevelingen voor Provincie Overijssel

1. Maak voornamelijk gebruik van het instrument subsidie en de mogelijke wensen/eisen die de provincie daarin kan verwerken. Zet in op inclusiviteit bij het te verlenen subsidiebedrag. ‘Eis’ daarin dat de subsidie ingezet moet worden voor een of meerdere rolstoeltoegankelijke toiletten, rijplaten voor een verharde ondergrond, een erkende tolk of signdancer, braille op verschillende plekken op het terrein, meerdere bankjes om te zitten, een invalidenparkeerplaats, enzovoort. Vergeet vooral niet in te zetten op de communicatie op de websites en op social media van de zestien beeldbepalende evenementen. Wanneer de evenementen hier moeite mee hebben, steun ze hier dan vooral in door geld beschikbaar te maken of mensen met kennis hierover te sturen naar de zestien beeldbepalende evenementen.
2. Mocht de provincie meer instrumenten in willen zetten dan subsidies, is het handig om de evenementen te steunen door middel van informatievoorziening. Regel personen met deskundigheid in inclusiviteit om een dag samen te zitten met de organisaties van de zestien evenementen om ze in zeker mate bij te leren over inclusiviteit en hoe ze dit kunnen realiseren op hun evenement.
3. Steun de zestien beeldbepalende evenementen bij het opzetten van een inclusiviteitsdocument waarin erkende adressen en tips staan waar ze allemaal gebruik van kunnen maken. Een document wat ze allemaal in kunnen zien, zal resulteren in een gelijkgestelde mate van inclusiviteit bij de evenementen. De evenementen zullen beter op dezelfde lijn zitten wat betreft inclusiviteit, en wanneer er tips en voorzieningen aan het document worden toegevoegd, kunnen de andere vijftien beeldbepalende evenementen dat meteen zien. Zo zullen ze alle zestien sneller op de hoogte zijn van tips en voorzieningen.
4. Om op punt drie voort te bouwen: Wanneer er gewenst wordt dat de zestien beeldbepalende evenementen zoveel mogelijk op dezelfde lijn zitten wat betreft de mate van inclusiviteit kan de provincie een keurmerk inzetten. Ervaringsdeskundigen kunnen dit geven, maar het is natuurlijk ook mogelijk om als provincie zelf een keurmerk op te zetten die gegeven kan worden aan evenementen. Hiermee wordt weergegeven dat een bepaalde mate van inclusiviteit gerealiseerd is op het evenement.

5. Om voortgang te kunnen meten en resultaten te kunnen benoemen bij de evaluatie van het evenementenbeleid 2020-2023 en het Coalitieakkoord 2019-2023 is het handig om met een nulmeting te beginnen bij de evenementen en analyses en evaluaties uit te voeren. Daarmee kan de geboekte voortgang beter in kaart worden gebracht.
6. Aangezien er best veel in de gaten te houden is, het best een groot aantal evenementen zijn en het een brede en complexe kwestie is, is het misschien handig om personeel in te zetten op inclusiviteit bij evenementen in provincie Overijssel. Zoals eerder is benoemd in de literatuur is het opzetten van een taskforce geen verkeerd idee. Zo wordt een groep mensen op één thema gezet.

Referenties

- Alles over Sport. (2020). Feiten en cijfers of het aantal mensen met een beperking. Geraadpleegd van <https://www.allesoversport.nl/thema/meedoen-door-sport-en-bewegen/feiten-en-cijfers-over-het-aantal-mensen-met-een-beperking/#:~:text=Naar%20schatting%20hebben%20142.000%20mensen,18%20jaar%20een%20beperking%20heeft.&text=In%202018%20waren%20dit%20ruim%2068.400%20kindere n%20en%20jongeren>.
- CBS (z.d.). Wat verstaat het CBS onder een allochtoon? Geraadpleegd van [https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/specifiek/wat-verstaat-het-cbs-onder-een-allochtoon-#:~:text=Iemand%20met%20een%20migratieachtergrond%20is,geboren%20\(de%20tweede%20generatie\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/specifiek/wat-verstaat-het-cbs-onder-een-allochtoon-#:~:text=Iemand%20met%20een%20migratieachtergrond%20is,geboren%20(de%20tweede%20generatie))
- CBS. (2021). Hoeveel mensen met een migratieachtergrond wonen in Nederland? Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-mensen-met-een-migratieachtergrond-wonen-in-nederland-#:~:text=Eerste%20en%20tweede%20generatie,procent%20een%20niet%20Dwesterse%20mig ratieachtergrond>.
- Coalitie voor Inclusie (z.d.). Festivals voor iedereen! Geraadpleegd van <https://coalitievoorinclusie.nl/festivals-voor-iedereen/>
- Coalitie voor Inclusie (z.d.). Festivals en evenementen. Geraadpleegd van <https://coalitievoorinclusie.nl/activiteiten/themanetwerken/festivals-en-evenementen/#:~:text=Met%20het%20themanetwerk%20Festivals%20en,als%20mensen%20 uit%20de%20festivalbranche>.
- Code Diversiteit & Inclusie (z.d.). Diversiteit & Inclusie. Geraadpleegd van <https://codedi.nl/>
- College voor de Rechten van de Mens. (2016). Armoede, sociale uitsluiting en mensenrechten. Geraadpleegd van [file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20\(DESKTOP-TVVPINU\)/Downloads/Rapportage%20Mensenrechten%20in%20Nederland %20armoede,%20sociale%20uitsluiting%20en%20mensenrechten.pdf](file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20(DESKTOP-TVVPINU)/Downloads/Rapportage%20Mensenrechten%20in%20Nederland%20armoede,%20sociale%20uitsluiting%20en%20mensenrechten.pdf)
- CPB. (2020). Kansrijk armoedebeleid. Geraadpleegd van <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-SCP-Kansrijk-armoedebeleid.pdf>
- De Nederlandse Grondwet. (z.d.). Grondwetsherzieningen 1815-heden. Geraadpleegd van https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vh8lnhrqszxn/grondwets_herzieningen_1815_heden
- Gielen, P., Elkhuizen, S., Van den Hoogen, Q., Lijster, T., Otte, H. (2014). De waarde van cultuur. Geraadpleegd van <https://www.rug.nl/research/icog/research/research-centres/artsinsociety/themegroups/cultuuronderwijs/bibliotheek/beleid/pdf/rapport-de-waarde-van-cultuur.pdf>
- Fobé, E., Brans, M. & Wayenberg, E. (2014). Beleidsinstrumenten: theoretische perspectieven en keuzemodellen. Geraadpleegd van <https://biblio.ugent.be/publication/5967164/file/5967180>
- Huh? Wat bedoelt u? (z.d.). Heel Nederland eenvoudig. Geraadpleegd van <https://huhwatbedoeltu.nl/>
- Huygen, A. & De Meerde, F. (2008). De invloed en effecten van sociale samenhang. Geraadpleegd van **Fout! De hyperlinkverwijzing is ongeldig.**

- Jansen, W., Otten, S., Van der Zee, K. I. & Jans, L. (2013). Inclusie: Conceptualisatie en Meting. Geraadpleegd van [file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20\(DESKTOP-TVVPINU\)/Downloads/Inclusie._Conceptualisatie_en_meting.pdf](file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20(DESKTOP-TVVPINU)/Downloads/Inclusie._Conceptualisatie_en_meting.pdf)
- Kraaykamp, G., Notten, N., Bekhuis, H. (2014). Cultuurparticipatie van Turken en Marokkanen in Nederland – Toetsing van identificatie- en sociale netwerkverklaring. Geraadpleegd van <https://www.aup-online.com/content/journals/10.5117/MEM2014.2.KRAA>
- Kröber, H. (2016). Wie de ogen sluit voor het verleden is blind voor de toekomst. Geraadpleegd van http://www.inclusie.nu/wp-content/uploads/INCLUSIE_PDF_TOEKOMST.pdf
- Ministerie van VWS (z.d.). Meedoen aan sport en cultuur. Geraadpleegd van <https://www.regelhulp.nl/onderwerpen/kortingen-en-toeslagen/meedoen-aan-sport-en-cultuur>
- Ministerie van VWS (2016). Wat werkt bij sociaal en gezond? Over de bijdrage van sociale factoren aan gezondheid. Geraadpleegd van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Wat-werkt-dossier-Sociaal-en-gezond%20%5BMOV-11388262-1.2%5D.pdf>
- Ministerie van VWS (2018). Programma VN-Verdrag Onbeperkt Meedoen! Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/documenten/rapporten/2018/06/01/programma-vn-verdrag-onbeperkt-meedoen>
- Mogendorff, K. (2002). Wanneer het vanzelfsprekende niet vanzelf spreekt: geslaagd omgaan met negatieve beelden over handicaps, fysieke en sociale barrières. Geraadpleegd van http://tma.socsci.uva.nl/14_2/vanzelfsprekend.pdf
- Nederlands Jeugdinstituut. (2021). Cijfers over armoede in gezinnen. Geraadpleegd van [https://www.nji.nl/cijfers/armoede-gezinnen#:~:text=In%202019%20ging%20het%20om,voor%20de%20Statistiek%2C%202021\).](https://www.nji.nl/cijfers/armoede-gezinnen#:~:text=In%202019%20ging%20het%20om,voor%20de%20Statistiek%2C%202021).)
- Nibud. (z.d.). Gemeentelijke regelingen voor mensen met een laag inkomen. Geraadpleegd van <https://www.nibud.nl/consumenten/bijzondere-bijstand/>
- NOS. (2021). SCP: Samenleving nog steeds niet ingericht voor mensen met een lichamelijke beperking. Geraadpleegd van <https://nos.nl/artikel/2384101-scp-samenleving-nog-steeds-niet-inggericht-voor-mensen-met-lichamelijke-beperking>
- Overheid.nl. (z.d.). Algemene wet bestuursrecht. Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2022-05-01#Hoofdstuk4>
- Overheid.nl. (z.d.). Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, New York, 13-12-2006. Geraadpleegd van https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2
- Rijksoverheid. (z.d.). Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz). Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/gelijke-behandeling-mensen-met-beperking-of-chronische-ziekte>
- Rijksoverheid. (z.d.). 6.1 Beleidsinstrumenten. Geraadpleegd van <https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/integraal-afwegingskader-voor-beleid-en-regelgeving/6-wat-het-beste-instrument/61-beleidsinstrumenten>
- Schuurman, M. I. M. (2018). Over inclusie en de weg ernaartoe. Geraadpleegd van <https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/gehandicaptensector/media/documents/Thema's/Inclusie/inclusie-publicatie-weg-ernaartoe.pdf>

- SCP. (2015). Werelden van verschil: over de sociaal-culturele afstand en positief van migrantengroepen in Nederland. Geraadpleegd van [file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20\(DESKTOP-TVVPINU\)/Downloads/Werelden_van_verschildef.pdf](file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20(DESKTOP-TVVPINU)/Downloads/Werelden_van_verschildef.pdf)
- SCP. (2018). Arme migranten en autochtonen. Geraadpleegd van <https://digitaal.scp.nl/armoedeinkaat2018/arme-migranten-en-autochtonen/>
- SCP. (2021). Het publieke leven is nog niet goed toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. Geraadpleegd van <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2021/06/08/het-publieke-leven-is-nog-niet-goed-toegankelijk-voor-mensen-met-een-lichamelijk-beperking>
- SCP (2022). Wat hebben mensen met cultuur? Geraadpleegd van <https://repository.scp.nl/handle/publications/74>
- Stengs, I. (2012). Nieuwe Nederlandsheid in feest en ritueel. Geraadpleegd van https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/480906/01_Stengs.pdf
- Stichting IN Gebaren (z.d.). Training en kenniscentrum inclusie in Nederlandse Gebarentaal. Geraadpleegd van <https://ingebaren.nl/>
- Stichting Komt Het Zien! (z.d.). Theater met audiodescriptie door blindentolken. Geraadpleegd van <https://www.komthetzien.nl/>
- Stichting Onbeperkt Genieten (z.d.) Een inclusieve bezoekerservaring bij theaters, musea en podia. Geraadpleegd van <https://www.onbeperkt-genieten.nl/>
- United Nations. (z.d.). The 17 Goals. Geraadpleegd van <https://sdgs.un.org/goals>
- Van den Burg, W. (2009). Het ideaal van de neutrale staat Inclusieve, exclusieve en compenserende visies op godsdienst en cultuur. Geraadpleegd van [file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20\(DESKTOP-TVVPINU\)/Downloads/BurgOratieDEF-1.pdf](file:///C:/Users/maart/Dropbox/My%20PC%20(DESKTOP-TVVPINU)/Downloads/BurgOratieDEF-1.pdf)
- Van den Muijsenbergh (2015). Praten met migranten. Geraadpleegd van <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/145314/145314.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=149>
- Van Houten, D. (2008). Werken aan inclusie. Geraadpleegd van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/35926>
- VNG. (2019). Basisbeginselen subsidierecht. Geraadpleegd van <https://vng.nl/sites/default/files/20190820-basisbeginselen-subsidierecht.pdf>
- Welkom Toegankelijkheid & Evenementen (z.d.). De beste oplossing voor toegankelijkheid. Geraadpleegd van <https://geenbeperkingmeer.nl/>

Bijlagen

Bijlage A: Interviewvragen ervaringsdeskundigen

1. Wat verstaat u onder inclusiviteit?
2. Wat vindt u van de huidige mate van inclusiviteit van evenementen/festivals in Nederland?
3. Wat zijn volgens u de grootste obstakels voor mensen met een handicap bij het bezoeken van een evenement?
4. Wat zijn volgens u de makkelijkste/simpelste aanpassingen om als eerste te doen voor organisaties voor evenementen?
5. Wat maakt het voor organisaties van evenementen lastig om inclusiviteit te realiseren?
6. Is het volgens u mogelijk om helemaal inclusief te worden als evenement?
7. Wat is volgens u de impact op mensen met een beperking wanneer zij een evenement niet kunnen bezoeken?
8. Wat zijn volgens u beleidsinstrumenten die provincie Overijssel kan inzetten om de 16 evenementen inclusiviteit te laten realiseren?
9. Bent u ook bekend met mensen met een migratieachtergrond en een laag inkomen die evenementen niet (kunnen) bezoeken? Wat zou volgens u een oplossing zijn om hen ook vaker een evenement te laten bezoeken?
10. Wat is uw belangrijkste advies voor evenementenorganisaties?

Bijlage B: Transcriptie ervaringsdeskundige X

X: Mijn naam is X. Ik ben X. Maar ik ben nu een jaar of 12 chronisch ziek. In mijn geval heb ik progressieve MS. Dat betekent dat het steeds wat verder achteruit gaat zonder dat er iets aan te doen is. Dat betekent dat ik van slecht lopen naar rolstoel ben gegaan uiteindelijk. In mijn vrije tijd ga ik graag naar concerten, festivals, bevrijdingsfeesten, dat soort evenementen. Ik heb ook door festivals, als je op het rolstoelpodium zit kom je wel steeds dezelfde mensen tegen, op die manier ben ik in contact gekomen met Z, omdat ik vaak die dochter tegenkom op het rolstoepodium. Samen met hun allebei en Y en paar anderen heb ik een routekaart voor festivals opgesteld om te kijken of ze festivals toegankelijker kunnen maken. Heb jij al de routekaart zoals die uitgegeven is, al zelf kunnen zien?

Maartje: Ja! Ik wou ook nog het boek van Y aanschaffen, maar dat heb ik nog niet gedaan. Maar dat is ook wel heel behulpzaam.

X: Nog een tip, dat heb ik net gelezen en dat heb ik mogen uitreiken aan de wethouders van onze gemeente, is het boek van onder andere Z. Die heeft een boek geschreven met 'eigen regie als basis', en dat is met name ook voor zorgverleners maar ook mensen die überhaupt in contact zijn met mensen met een beperking en die hulpbehoevend zijn. Gemeentes met name ook. Op die manier inzicht krijgen 'wat betekent dat nou, eigen regie als basis voor iemand met een beperking'. En waarom benoem ik dat ook vooral: gemeentes, en nu je vooral in Overijssel daar onderzoek naar doet, gemeentes zijn degene die de vergunningen afgeven voor de festivals. En daar mag nog wel meer verbetering in komen om te kijken van 'we willen wel een vergunningen afgeven maar zijn er wel aan bepaalde voorwaarden voldaan? Zijn er aan bepaalde dingen gedacht voor onder andere mensen met een beperking?'. En dat merk je wel dat dat nog veel te weinig verbeterd is.

Maartje: Dat zijn volgens u dus de beleidsinstrumenten die een gemeente of provincie in kan zetten om meer inclusiviteit te realiseren?

X: Ja dat denk ik wel. Je bepaalt als gemeente of je een vergunning afgeeft. En op het moment dat jij voor mensen met een beperking niks of nauwelijks geregeld heb of daarin in ieder geval niet over communiceert, wat ook nog te weinig gebeurt, waarom geef je dan die vergunning af? Of waarom stel je geen eisen aan het afgeven van een vergunning? Mij klinkt het heel logisch, ik ben geen beleidsmaker, ik werk niet bij de gemeente.

Maartje: Ik denk dat het vaak inderdaad meer is van dat ze erover na moeten denken of ja, zich verplaatsen in een ander als je zelf beleidsmedewerker bent en je hebt zelf geen beperking. Dan denk ik dat je dat gauw over het hoofd ziet.

X: Maar dat is goed inderdaad, dat je het over het hoofd ziet. En dat is heel begrijpelijk omdat je er niet dagelijks mee te maken hebt, dat je het over het hoofd ziet. Maar win dan informatie in. En daarin mag nog meer bewustwording, ook binnen gemeentes komen van 'oké, wie willen we, welke doelgroepen hebben we, wie willen we allemaal die op het festival kunnen komen, en wat moeten we daar dan voor doen'. En dat begint ook vaak met het gesprek aangaan met de mensen over wie het gaat, zoals jij nu doet.

Maartje: Wat verstaat u onder inclusiviteit?

X: Voor mij is dat, dat ik, en dan beperk ik me tot festivals of in het algemeen?

Maartje: Beide.

X: Inclusiviteit is voor mij in ieder geval dat ik ongeacht mijn beperking dat ik mee kan komen in de maatschappij. En of dat nou op werkgebied is, vrijetijdsbesteding, wonen, werken, arbeid, al die standaard dingen die iemand zonder beperking gewoon in mee gaat. Dat is voor mij inclusief dat ik

daar ook aan mee kan doen. Ik vind het niet erg om door mijn beperking wat dingen minder te kunnen of anders te moeten doen. Maar dat er wel de gelegenheid wordt geschapen dat ik de keuze heb om eraan mee te doen.

Maartje: Wat vindt u van de huidige mate van inclusiviteit van evenementen/festivals in Nederland?

X: Je ziet daar bij sommige festivals zeker verbetering in. Je ziet welke festivals zich echt actief inzetten, informeren, en niet alleen maar wat roepen maar ook daadwerkelijk actie ondernemen. Je ziet ook wel een beetje in vergelijking, je gaat dan toch vergelijken natuurlijk. Festivals in België zijn daar iets meer ontwikkeld in, hebben iets meer mogelijkheden. Zoals Rock Werchter, die maken veel meer gebruik van heel veel vrijwilligers en daar veel meer op ingespeeld zijn dat mensen met een beperking ook naar het festival kunnen komen. Het is in die zin meer uitnodigend om daar naar toe te gaan. Maar ook in Nederland zie je dat er ook meer festivals zich realiseren dat daar, er zijn iets van 2,2 miljoen mensen met een beperking in Nederland. Ik snap dat een heel festival snel uitverkocht zijn, maar dat is toch ook een groep met geld, die ook dingen willen doen. Die mogelijkheden om die te schapen zodat mensen met een beperking daar ook aan deel kunnen nemen en dat is wat inclusiviteit meer en meer verbetert.

Maartje: U vindt het dus niet onder de maat?

X: Licht heel erg aan waar je komt en of het kleinschalig is of niet. Je merkt echt dat de grote festivals, The Best Kept Secret, Lowlands, de Mojo festivals, die zijn echt wel stappen verder. Op alle gebieden, op het festivalterrein. Op het terrein, op de voorzieningen, op de mogelijkheden van aankomst, tot in detail bijna vaak. De echt kleine festivals, de regionale festivals of evenementen: daar mis je wel heel vaak dat er überhaupt over nagedacht is.

Maartje: Wat zijn volgens u de grootste obstakels voor mensen met een handicap bij het bezoeken van een festival/evenement?

X: Dat is eigenlijk toegankelijkheid in de breedste zin van het woord. Want het zit hem in de toegang tot het evenement, dus dat is de aankomst. Je kan wel zeggen daar is een parkeerterrein, ga er maar naar toe. Maar als dat alleen maar nat gras is en zand, dat is best lastig, als ik naar mezelf kijk met mijn rolstoel, om überhaupt uit de auto te komen en door het gras of het natte zand naar de ingang te komen. Toegangsvoorzieningen en toiletvoorzieningen. Er staan soms 40/50 wc'tjes op een rij, daar kan ik niet in. Voorzieningen ook als zicht. Ik weet dat het aardig aan de prijs is om een rolstoelplatform neer te zetten. Dat hoort dan bij de opbouw van een festival of evenement. Dat is ook niet gratis, dat snap ik. Maar als ik naar een concert ga dan moet ik vooraan staan als er geen platform is. anders zie ik niet. Dan kijk ik naar iedereen's rug aan, of kont. Dus toegankelijkheid in de breedste zin van het woord is wel waar je tegen aanloopt als je naar een festival wilt en er is nauwelijks iets geregeld.

Maartje: Inderdaad die eerste stappen zoals het makkelijkste om aan te schaffen, een toilet, een toilet, de infrastructuur om het zo even te zeggen.

X: Precies. Zowel buiten het terrein als op het terrein. Eigenlijk de eerste stap daarin is de communicatie daarover. Als ik ergens naar toe wil, 99 van de 100 keer moet ik erover bellen, mailen. Krijg soms geen antwoord of ik wordt weer teruggebeld. Het kost mij in vergelijking tot iemand zonder beperking altijd extra veel energie om iets te regelen, te informeren, kan ik ernaar toe? En wat moet ik allemaal doen? En die informatie, 9 van de 10 keer staat het niet op de website, terwijl dat het juist zo'n makkelijk communicatiemiddel is. en als je het niet geregeld hebt, zeg dat dan gewoon, prima. Dan weet ik of ik wel ernaartoe kan of niet.

Maartje: Inderdaad. Op de website niet alleen aangeven wat je wél hebt, maar ook wat je níet hebt. Dan hoeft je niet meer achter een kaartje te gaan en te kijken of je het überhaupt wil.

X: Precies. En op het moment dat de kaartverkoop van iets start, zeker bij festivals, dat is vaak heel snel uitverkocht. Dus ik moet dan vaak op goed geluk een kaartje kopen en dan naderhand gaan informeren of ik er wel naartoe kan of niet. Of ik moet informeren van tevoren of ik er naartoe kan, wat ze geregeld hebben, dan is het festival uitverkocht.

Maartje: Inderdaad, zo hoort het niet te gaan.

X: Nee, in mijn beleving niet.

Maartje: Wat zijn volgens u de makkelijkste/simpelste aanpassingen om als eerste te doen voor organisaties voor evenementen?

X: Het begint echt bij communicatie. Op het moment dat ik ergens naartoe wil open ik de site om te kijken of ik een ticket kan kopen. Op het nou voor een concert is of een evenement of festival maakt niet uit. Ik kijk op de site en daar moet ik de informatie kunnen vinden wat voor mij noodzakelijk is om te weten of ik er naartoe kan of niet.

Maartje: Precies, dat is eigenlijk het meest logische als je informatie maar hebt. Maar dat is voor een evenement, dat zei **Y** ook, het kost voor een evenement niet zo veel moeite om de website aan te passen om een aparte link te maken en te vertellen wat je wel of niet hebt.

X: Klopt, maar op de een of andere manier wordt daar niet aan gedacht of komen mensen daar niet op om dat als eerste aan te passen. Je maakt bekend dat je een datum bekend hebt dat je iets organiseert. En 9 van de 10 keer is daar een website over. Dus daar is genoeg ruimte voor om daar extra informatie op te zetten. Want je zet wel informatie over hoe laat iets begint, wat een kaartje kost, hoe je er kan komen, wat de route is, allemaal die dingen. Maar of je er dan in een rolstoel naar binnen kan of hoe het terrein is, zet dat er ook bij.

Maartje: Je ziet ook altijd onderaan een website de FAQ. Dan zie je allemaal vragen over lockers maar nooit inderdaad vragen over rolstoelen, de wegen.

X: Wat dan ook nog vaak is, dan moet ik daarover gaan bellen of mailen. Ik kan je verzekeren, als je ergens moe van wordt, is het dat je weer ergens over eerst moet bellen of mailen. Heel simpel voorbeeld, naar de bioscoop gaan: ik kan niet zomaar naar de bioscoop. Ik moet altijd eerst bellen voor een rolstoelplek. Het theater: moet altijd eerst bellen voor een rolstoelplek. Ik kan dus nooit zomaar een kaartje kopen. Want als er al rolstoelplekken zijn, is ook niet overal, dan zijn die geblokt. Die kan je niet zomaar online boeken.

Maartje: Omdat ze misschien denken dat je het niet kunt aantonen ofzo. Ik had dat wel veel beter verwacht heel eerlijk gezegd.

X: Nee. Ik kan dat niet zomaar boeken. Ik snap het ook wel. Er zullen natuurlijk altijd van die mensen zijn die denken 'ik boek lekker daar'. Dat snap ik ook. Maar ik moet er dus altijd extra acties voor ondernemen.

Maartje: Je moet je natuurlijk altijd kunnen verklaren of je moet jezelf altijd kunnen bewijzen en aantonen dat je een handicap terwijl je alles behalve wilt.

X: Elk dingetje wat ik wil doen is confronterend: ik ben beperkt dus ik moet..

Maartje: Wat maakt het voor organisaties van evenementen lastig om inclusiviteit te realiseren?

X: Lastig maakt het denk ik dat het nog niet gebruikelijk is. Het zit nog niet in de structuur om daar bewust over na te denken. 60 jaar geleden deden we mensen met een beperking nog ver in het bos in een mooi huis. En nu proberen we al te zorgen dat mensen al veel meer om in een woonwijk woonachtig zijn. Je ziet dus op allerlei gebieden dat het wat gebruikelijker wordt dat mensen met een beperking ook in deze maatschappij meedoen en ook dingen willen ondernemen. En dat zie je wel

steeds meer veranderen. Wat het voor festivals lastig maakt is dat de eerste gedachtes ‘het kost geld’ zijn. Naar mijn idee denk ik dat ze denken dat het allemaal extra moeite kost en extra geld en extra dingen. En ze weten nu wat ze moeten doen, zonder dat ze rekening hoeven te houden met mensen met een beperking. Daar komen natuurlijk ook allemaal stappen bij die je moet gaan ondernemen of regelen omdat je andere doelgroepen ook toegang wilt geven.

Maartje: Is het volgens u mogelijk om helemaal inclusief te worden als evenement?

X: Helemaal inclusief is natuurlijk de vraag waar je als samenleving de grens legt. Ik denk zelf wel dat het mogelijk is. Het heeft natuurlijk wel te maken met ‘is het binnen of is het buiten’. Dat maakt natuurlijk al uit. Op een festivalterrein heb je veel meer opties qua ruimte dan in bijvoorbeeld een theater ofzo. Zeker als je het hebt over mensen met een beperking dat ze een prikkelarme omgeving moeten hebben of een rustruimte moeten hebben. Ik kan me voorstellen dat een gebouw lastiger te regelen. Wat ik dan ook inclusief vindt is dat je daar informatie over deelt. Vin dik ook inclusief, dat je daar in ieder geval dingen over kan lezen wat er is, of wat er niet is.

Maartje: Wat is volgens u de impact op mensen met een beperking wanneer zij een evenement niet kunnen bezoeken?

X: Voor anderen weet ik het niet, ik kan natuurlijk alleen voor mezelf praten. Ik kan wel zeggen wat het voor mij betekent maar ook voor mijn partner. Wij gaan samen naar concerten en festivals toe. Wat voor impact heeft het? Dat het soms heel frustrerend is. Het vraagt heel veel geduld merk ik om zelf maar weer steeds open te staan voor de ideeën erachter, de communicatie erachter. Het vraagt van mij als persoon heel erg veel bijna toegankelijk zijn en niet ergens met je vuist tegenaan slaan en boos worden over wat er allemaal niet geregeld is en de positieve kanten er van te blijven zien wat er wel mogelijk is. En op het moment dat dingen echt niet kunnen, je voelt je wel snel buitengesloten. Ook op allerlei manier horen. Ik moet ineens denken aan: dan sta je in de rij voor een theater. En dan komt er iemand van het theater, heel goed bedoeld, naar je toe om je als eerste naar binnen te laten gaan. Ik kan ook gewoon in de rij staan. Dat zijn van die hele kleine details die voor iedereen anders zijn. Er zijn misschien mensen die het heel fijn vinden dat ze alvast naar binnen kunnen. Ik heb zoiets van ik sta hier ook gewoon te wachten in de rij, wat maakt mij dat nou uit. Dan wordt je op een bepaalde manier in een ander hokje gezet. Zo van jij bent beperkt dus jij met je beperking kan alvast naar binnen. Ja waarom? Maar dat zijn kleine details. Dus af en toe hoor als gehandicapte ook ... neergezet.

Maartje: Nee inderdaad. Ik heb dat in de literatuur ook veel teruggelezen, maar ook in het interview met Y veel gehoord dat mensen met een beperking heel gauw betutteld worden. Eigenlijk maken de mensen zonder beperking de mensen met beperking eigenlijk beperkter doordat zij zich veel meer bedenken van ‘zij kunnen dit en dat niet’. Waardoor ze jullie misschien meer het gevoel geven dat jullie een grotere beperking hebben dan jullie werkelijk hebben. Ik weet niet of jij het ook zo ervaart? Het is gewoon de betutteling en het apart zetten van jullie terwijl dat niet nodig is.

X: Die betutteling herken ik wel, dat is wel een goede omschrijving. Dat maakt dat je je bijna nog zieliger moet voelen dan dat je je helemaal niet voelt. Ook met name de mensen die denken ‘goh wat goed dat jij dit met je beperking nog allemaal doet’. Die betutteling.

Maartje: Bent u ook bekend met mensen met een migratieachtergrond en een laag inkomen die evenementen niet (kunnen) bezoeken? Wat zou volgens u een oplossing zijn om hen ook vaker een evenement te laten bezoeken?

X: Dan heb je het weer over communicatie als eerste. Het begint met communiceren in verschillende talen. Niet iedereen spreekt Nederlands. Niet iedereen spreekt Engels. En ik zie dat bij ons in de wijk, daar wonen ook mensen met een migratieachtergrond. Dan kun je leuk dingen aankondigen die gaat organiseren, maar niet iedereen kan het lezen. Dan kan je ook niet verwachten dat ze weten dat het er is. Daar zetten we al iets in 5 verschillende talen op de uitnodiging. Het hoeft geen superlang verhaal

te zijn wat je aan informatie hebt. Al zijn het maar korte stukjes dat mensen weten ‘dit is er, dit bestaat er, en oké dit is misschien wel interessant’. En dan kan je altijd nog bij wijze van spreken aan je buurman vragen van ‘goh vertaal dat stukje nog even voor mij, want ik ben wel geïnteresseerd, maar ik weet niet precies wat er staat’. Dus in communicatie kun je daar al heel veel winst boeken. Doe het in meerdere talen. De helft van Nederland zal wel vinden ‘dan moeten die mensen maar Nederlands leren’, nou misschien moet al die Nederlanders zich maar eens aanpassen.

Maartje: Wat is uw belangrijkste advies voor evenementenorganisaties? Of uw advies voor mensen met een handicap/migratieachtergrond/laag inkomen?

X: Communicatie als eerste stap. En toch meer gebruik maken van informatie van mensen met een beperking zelf. Ik kan wel suggereren van ‘goh het is wel handig dat er een toilet geplaatst wordt waar ik ook naar de wc kan’. Er zijn genoeg middelen om informatie te vinden wat voor soort toilet het beste is. Dat hoeft ik niet perse aan te dragen hoe dat eruit moet zien. Maar ga daarover met mensen in gesprek. Want ik weet waar ik tegenaan loop. Als je niet in mijn geval in een rolstoel zit, kan je je ook niet realiseren wat je allemaal tegenkomt. Dat is misschien maar goed ook, dat is ook gezond dat je gewoon je ding doet in je leven. Maar je moet wel ergens je informatie vandaan halen.

Maartje: Mensen zonder beperking kunnen zich natuurlijk nooit helemaal inleven dat ze beter het onderzoek zelf en het gesprek zelf aan kunnen gaan.

X: Precies. Het gaat er niet om dat alles per se geregeld wordt. Er zit geen moet op. Ik vind wel meer moeten op informeer je en communiceer daarover.

Bijlage C: Transcriptie ervaringsdeskundige Y

Y: Nou ja, mijn verhaal. Ik wilde altijd heel graag evenementorganisator worden. In 2008 deed ik vrijetijdsmanagement aan de hogeschool in Rotterdam. En ik wilde toen heel graag met mijn vrienden zonder beperking naar een lokaal festival. Alleen dit festival werd op een heuvel georganiseerd. Er liggen hier een aantal oude afvalheuvels en daar bovenop ligt een heel mooi festivalterrein. En ik kan een heuvel oplopen maar dan ben ik bovenaan dusdanig moe dat ik niet meer gewoon een hele middag en avond kan springen voor een podium om te genieten van een festival. Al mijn vrienden gingen en ik wilde onwijs graag. En als local had ik al vrij snel in de gaten dat het backstage gedeelte (..) op het gelijke deel bovenop de heuvel zal zijn. Vanaf dat moment heb ik de organisatie gecontact van 'jongens ik wil heel graag komen maar ik kom er niet in door een normale manier die heuvel op te lopen, kan er een uitzondering worden gemaakt'. De organisatie die vroeg mij eigenlijk terug van 'als we het voor jou toegankelijk maken, dan willen we het voor meer mensen met een beperking toegankelijk maken, kun je met een advies komen?'. Nou ik heb heel Nederland afgezocht, nou nergens informatie te vinden over toegankelijke festivals. Het was er gewoon niet. Nou in 2008 heb ik zeg maar informatie uit België gehaald, daar wordt het sinds 1999 al festivals toegankelijk gemaakt door de stichting Intro. Onder ander Rock Werchter, Dranauten, Pukkelpop, echt wel de grote festivals. Die informatie heb ik doorgezet aan Rottepop. Wat ik toen heb gedaan is echt peanuts bij wat ik nu zou geven aan advies. Allereerst hadden ze een stukje op hun website geplaatst: mensen met een beperking konden backstage parkeren of mee met de bus of elders uit het recreatiegebied vertrok. Dat was gewoon heel mooi geregeld. Mensen kwamen dan backstage binnen. En er liep eigenlijk een verhard pad van die backstage ingang langs de horeca tenten. Dus de biertenten en de patatkramen. En er was ook een platform waarop je kon kijken en beter zicht hebt. Als je een rolstoel zit kijk je heel gauw tussen ruggen en konten aan, dus dan zie je niet veel. En uiteraard heb ik toen gezorgd voor een rolstoeltoegankelijk toilet. Dat was het eerste festival. Ik woon vlakbij Rotterdam. Er kwamen mensen voorbij Arnhem omdat het zo bijzonder was dat hun kind naar het festival kon. Het festival op zich, Di-rect was de headliner, en verder wat lokale bands, dus het was heel klein en lokaal ingesteld. Maar goed, onbewust was dat het eerste toegankelijk festival. Dat kwam uiteraard in de lokale media en dat is vervolgens verder gedreven. En dat kwam ook bij een van mijn docenten terecht. Vanaf toen heb ik gastcolleges gegeven over dit onderwerp. Eerst aan mijn medestudenten, daarna ook toen ik ouder, groter, afgestudeerd was, aan de huidige lichting. Ik wilde organisator worden. In 2011 ben ik afgestudeerd op dit onderwerp, wel met het idee dat toegankelijkheid is leuk om kennis van te nemen, maar ik wil echt organiseren, dus bedankt. Alleen toegankelijkheid was niet klaar met mij, En ik bleef aanvragen hierover krijgen. En in 2014 ben ik voor mezelf begonnen: Welkom Toegankelijkheid & Evenementen. Toegankelijkheid staat voor toegankelijkheidsadvies en evenementen voor evenementenorganisatie. En in 2017 ben ik al mijn aantekeningen, want het was behoorlijk pionieren op dit werk, heb ik dit boek geschreven: maak je event toegankelijk voor iedereen. En een van de projecten waar ik het meest trots op ben is het Songfestival in Rotterdam. Ook die heb ik toegankelijk gekregen, en daar zit ook een verhaal achter. Ik kreeg al heel snel in 2019 signalen van mensen met een beperking van 'leuk dat we het songfestival gewonnen hebben, maar dat gaat niets gebeuren aan toegankelijkheid'. Alleen is maar alleen. Dus alleen kon ik hier niet zoveel mee. Toen kwam ik een goede bekende tegen uit de .. wereld en die had vergelijkbare signalen. En samen hebben we de handen ineen geslagen en een vriendelijk mailtje naar de organisatie gestuurd. Gewoon geen reactie. Toen hebben we het nog geprobeerd via de AVROTROS en de NPO, ook geen reactie. Toen hadden we zoiets van dit is het paradepaardje van Nederland, het kan niet zijn dat de organisatie gaat kiezen voor baten in plaats van gewoon dat iedereen kan deelnemen. In principe qua veiligheid mag je 4 personen op een vierkante meter plaatsen als staand. Dat is eigenlijk ook de ruimte die je nodig hebt voor 1 rolstoelgebruiker. Dan is het 1 kaartje tegen 4 kaartjes, dat scheelt nogal in inkomsten. Toen hebben wij besloten om een lobbyplan te schrijven en dit hebben we gestuurd naar 3 ministeries, gemeente Rotterdam, Ahoy Rotterdam, Rotterdam partners, mkb Nederland. Eigenlijk naar alle

organisaties waarvan wij dachten daar zit wel iemand die invloed kan uitoefenen op dat songfestival. Op een gegeven moment waren we 3 maanden verder en half OCW had het plan gelezen maar niemand wist wat die ermee moest want de organisatie luisterde niet. Toen ging de organisatie vragen om rijkssubsidie. Toen heeft minister Blok van mediazaken gezegd: oké, jullie krijgen subsidie, maar jullie moeten wat doen aan de educatie van kinderen, want daar was ook een lobby voor, en jullie moeten zorgen dat het toegankelijk wordt voor iedereen. De minister had dit nog niet uitgesproken of we hadden de secretaresse van de executive aan de lijn van jongens kunnen jullie nu komen en dit op gaan lossen. Dat hebben we uiteraard gedaan. We hebben toen een hele gave workshop mogen geven aan eigenlijk alle mensen van het songfestival. Die bleken ons plan gewoon 30 keer in de mailbox te hebben gekregen. Alleen zij vonden het niet belangrijk genoeg om er wat mee te doen. Toen kregen we natuurlijk corona maart 2020. Toen mochten er geen evenementen meer plaatsvinden en belandde het hele songfestival in de ijskast. Ze hebben last minute nog besloten om een uitzending te maken waarin alle deelnemers een ingestuurd bandje insturen van jongens hou vol en het komt goed. Maar goed die uitzending was niet toegankelijk, dus gigantisch veel commentaar gekregen, want mensen wisten dat we er mee bezig waren. Toen een jaar later mocht het songfestival wel door gaan. Eigenlijk hebben we het songfestival voorbereid op een evenement zonder publiek. Alle tv-uitzendingen zouden toegankelijk worden, tenminste er waren kanalen waar je met visuele en auditieve beperking goed beter terecht kon. En drie, vier weken vooraf hoorden ze pas dat ze met publiek mochten werken. Maar het songfestival is een van de eerste evenementen ter wereld die toegankelijk is geworden voor alle typen mensen met een beperking, zowel als tv uitzending als live evenement. Maar goed, dat dit een van de eerste evenementen ter wereld is, geeft wel aan wat er hard nodig is om mensen met een beperking beter mee te laten doen.

Maartje: Die 16 evenementen van Overijssel moet ik ook peilen op welk punt hun staan qua inclusiviteit met hun evenement. En dan moet ik het gaan terugkoppelen van ‘goh jullie kunnen dit en dit aanpassen’ en jullie kunnen met elkaar die ervaringen gaan delen. Toen had ik een tijdje geleden een gesprek met die mensen en **P** was daar ook bij. En die weet natuurlijk gewoon heel veel en vertelt ook heel veel dus daar werk ik ook een beetje mee samen. Wat hij zegt, alle ontwikkelingen zijn allemaal zo recent en de informatie over hoe je evenement inclusief kunt maken. Ook in de literatuur zie ik dat terug, dat het heel recent is, het gaat nog geen 20 jaar terug om maar iets te vinden over hoe je inclusiever kunt worden, dus dat is wel heel jammer.

Y: Zeker. Aan de ene kant heel jammer. Aan de andere kant, Rome is ook niet in een dag gebouwd. En alles heeft een start zeg maar. Toegankelijkheid, inclusie en diversiteit wordt een steeds breder en bekender thema. Steeds meer organisatoren van evenementen hebben zoiets van we willen dat dit evenement voor iedereen wordt. De grote vier achterstandsdoelgroepen zijn toch wel mensen met een diverse achtergrond, de LGBTIQ-community, mensen met een beperkingen, en toch wel vrouwen aan de top in het werklevens.

Maartje: Dat vertelde **P** destijds ook wel. Mensen met een beperking, dat ligt er wel aan in welke mate je beperking is en hoedanig je niet mee kunt doen met de rest op bijvoorbeeld een reguliere school. Maar eigenlijk is het in Nederland zo goed geregeld dat wanneer je een beperking dat je al gauw buiten de beperking wordt geplaatst. Waar ze samen naar school gaan en samen sporten, dat is eigenlijk zo niet inclusief.

Y: Ik heb wel het geluk gehad om regulier onderwijs te kunnen volgen. Mijn beperking, ik schijn er mee te geboren zijn, maar het dook pas op toen ik jaar of 10 was, toen begon ik pas echt moeizaam te lopen. Toen zat ik al op regulier onderwijs en toen ben ik daar uiteraard gebleven. Maar ik ben ook gewoon meerdere malen gast geweest op zogenaamde ... scholen. Daar zitten kinderen vaak met een meervoudige fysieke beperking, ook wel verstandelijk. Wat mij daar opviel, ik ben echt op meerdere locaties geweest, die scholen staan vaak buiten het centrum van een dorp of een stad. Ongetwijfeld zullen enkele mensen dat nodig hebben, maar ook heel veel, waar je normaal een basisschool hebt met een gezellig open plein waar iedereen kan spelen, zit daar gewoon een hek voor. Dat maakt het

onmenselijk. En ik heb ook een goede vriendin die speciaal onderwijs heeft gedaan vanwege haar beperking. Deze dame is van een tweeling. Haar tweelingzus heeft geen beperking en inmiddels universitair gepromoveerd op weet ik wat. Maar mijn vriendin die heeft letterlijk haar carrière moeten opbouwen want zij had het niveau wel om naar havo vwo te gaan maar dat onderwijs boden ze niet voor mensen met een beperking. Dus zij was verplicht om naar de mavo te gaan. Nou ja mavo wordt vmbo, vmbo dan moet je weer uit gaan breiden, dan kun je weer naar het hbo. Dus zij heeft nooit op haar niveau onderwijs kunnen krijgen.

Maartje: Dat is ontzettend jammer. Ze worden wel allemaal bij elkaar gezet maar dat betekent niet dat ze allemaal hetzelfde niveau hebben. Dus daar schiet het erg tekort.

Y: Absoluut. Mijn partner werkt op een basisschool, die werkt op een vrije school. Die hebben een aantal jaar geleden een meisje binnengekregen die last heeft van dwerggroei. Die gaat dus nooit groter worden dan 1 meter. Die school heeft vanuit het vrije-school-principe echt alles geprobeerd om dat kind onderwijs te geven. Ik geloof dat ze nu naar de middelbare is doorgestroomd. Dat vraagt de nodige aanpassingen. Allereerst het meubilair, als je niet groter bent dan 1 meter dan heb je daar al een probleem. Maar ook met gymlessen en een vrije school is daar toch wel iets meer van ‘we kijken naar de leerling, dan gaan we kijken wat diegene nodig heeft, en dan gaan we kijken of we dat kunnen regelen’.

Maartje: een vrije school mag volgens mij ook geen kinderen weigeren, dus dat maakt het al inclusiever dan een katholieke school. Het is zo breed, inclusie. Het is ook moeilijk voor een leraar in deze tijden met die grote klassen en het lerarentekort om dan ook nog op die manier rekeningen te houden met gymlessen. Niet alleen de materiele aanpassingen, maar ook het gevoel. Inclusie is natuurlijk niet alleen materiaal wat erop afgestemd is, maar ook het gevoel. Ik merk wel uit de literatuur dat er heel veel definities zijn die allemaal niet op één lijn met elkaar liggen.

Maartje: Wat verstaat u onder inclusiviteit?

Y: Wat ik versta onder inclusiviteit is gewoon heel simpel, dat je overal bij kan zijn. En natuurlijk als je blind bent of in een rolstoel zit dan worden dingen soms wat lastig. Als je blind bent kan je geen auto rijden om het zo maar te zeggen. Maar op het moment dat jij gewoon het gevoel krijgt dat je welkom bent en mee kan doen, dan kom je daar in al veel verder. En heel vaak weten zeg maar de mensen met een beperking wat kan oplossen. Er was een jongen die mentaal achterloopt, loopt traag en ziet slecht. Hij was naar z'n vader gestapt ‘pa ik wil fietsen’. Al die beperkingen bij elkaar maakte dat hij nooit kon fietsen. Zijn vader heeft dan gevraagd ‘hoe zie je dat dan voor je’. Want ja een driewielers in de achtertuin lukt wel maar dan houdt het op. Die jongen zei dat hij graag een tandem wou. Die vader had een tandem gekocht en kon daardoor met die jongen fietsen. De oplossing kwam dus vanuit die jongen zelf. Dat geldt voor veel mensen met een beperking.

Maar goed, ik denk dat we langzaam naar evenementen moeten gaan, omdat je daarop afstudeert. Een evenement, het klinkt altijd heel simpel van toegankelijkheid: wat maken de ingang wat breder en dan kom je er wel in. Maar eigenlijk begin je reis van het evenement ver daarvoor. Ik pak altijd de grote voorbeelden als Pinkpop en Lowlands. Maar stel je zou met je vrienden naar Pinkpop willen. En je hoort via social media dat een van je favoriete bands daar komt spelen. Dan ga je op dat moment als consument kijken op de website van Pinkpop van wanneer komt die artiest dan, waar is Pinkpop, hoe kom ik daar eventueel, waar je daar parkeren, hoe kom ik daar met het OV. Dat ga je allemaal voorbereiden. Mensen met een beperking willen exact hetzelfde weten, maar ook of het voor hen toegankelijk is. Als je een rolstoeltoegankelijk toilet nodig hebt omdat je in een rolstoel zit, wil je wel weten of die er is, voordat je een kaartje koopt à 100 euro en naar Pinkpop gaat en ik kan gewoon niet serieus naar de plee. Nou dat geldt wel voor alle type van mensen met een beperking. Mensen die slechtziend zijn hebben zoiets van ‘mag mijn hulphond mee’. Nou in principe is een hulphond toegestaan in alle gebouwen. Op een festival is dat weer anders. Dat kan een vraag van hun zijn. Er

kan een vraag zijn is er een aangepaste camping waar je niet over de scheerlijnen van je buurman hoeft te klimmen. Voor mensen die slechthorend zijn, is het vaak hoe ik de muziekbeleving ervaren. Is er een signdancer of zoiets. Mensen met een mentale beperking hebben vaak even een rustruimte nodig waar ze kunnen ontspannen. Dat wil je eigenlijk weten voordat je naar een festival gaat. Op de dag van het festival ga je er natuurlijk naartoe. Nou je zit in een rolstoel, en je neemt de trein, maar niet bij alle treinen en treinstations wordt hulp geboden om je uit de trein te helpen. Dat is ook niet handig als je bij treinstation Sittard-Geleen aankomt en niemand kan je eruit helpen. Nou dan moet je een station verder en dan moet je weer helemaal terug met taxi of een bus, ja dat schiet gewoon niet op. Hetzelfde geldt voor parkeren: lopen of rollen met rolstoel kost vaak energie. Dus die mensen hebben vaak een gehandicaptenparkeerkaart, dus die willen zo dicht mogelijk bij het festivalterrein parkeren. Als zij dat niet kunnen, gaan zijn dus energie verspillen op de parkeerplaats, zeker op grote festivals als Zwarte Cross. Die hebben 10 weilanden afgehuurd als parkeerplaats. Als je dan op weiland 8 of 9 staan. Dan mag je behoorlijk eind lopen naar de ingang. Eigenlijk al energie die je aan het verspillen bent voordat je er bent. Dan pas kom je bij die brede ingangen uit. Als je binnen bent wil je ook gewoon alles doen wat er op het terrein is. Je wilt gewoon je biertje halen, ook naar de kluisjes kunnen, naar het toilet kunnen, naar de festivalmarkt, vooral alle tentjes beleven. Je wilt vooral gewoon echt die festivalbeleving meemaken. Daar draait een festival om. Een herinnering van een festival maak je pas letterlijk achteraf. Als je met je vrienden in de tent zit, in de auto terug, of in het ov zit, is het vaak van 'heb je die artiest gezien, die was echt gaaf'. Daar baseer je je herinneringen, op de mening van anders. Als mensen zeggen 'die ene artiest vond ik vandaag niet zo goed', dan vervorm je je mening ook zo. Het is iets onbewust menselijks, maar het gebeurt wel. Dus eigenlijk bestaan een festival uit toegankelijkheid, doorgankelijkheid, en uitgangelijkheid. Nou een aantal jaren geleden hebben we een storm op Pinkpop gehad, een storm op Pukkelpop gehad, in het buitenland zijn meerdere podia ingestort. Wat als jij met je rolstoel op een festivalterrein staat en er gebeurt zo iets, hoe kun je dan vluchten. Die leuke kabelgoten worden allemaal achter de nooduitgangen gelegd, want die gaan toch niet open. Maar op het moment dat die toch open gaan en iedereen moet eruit, ja die kabelgoten leveren heel veel struikelgevaar op. Voor normale mensen die afgeleid zijn, of te dronken of onder drugs zitten, maar ook als er een hele meute van het festivalterrein over een klein pad eruit moeten. Dus hoe is de uitgangelijkheid geregeld, hoe veilig is het. Nou bijvoorbeeld als jij in een gebouw zit op de tiende etage en je gebruikt een rolstoel of je kunt niet 10 etages aan trappen lopen, dan is het vervelend wanneer het brandalarm afgaat en iedereen gaat naar buiten en de organisator zegt tegen mij 'wacht hier op de hulpdiensten, die komen je wel helpen'. Dan zit ik daar in m'n eentje, dat ga ik geen prettig idee vinden. Dat is ook zeker heel belangrijk om mee te nemen. Ook de communicatie is belangrijk. Dove mensen ervaren heel vaak de muziek op een festival door de trillingen en de sfeer. Het is voor hun helemaal geweldig als er een signdancer is. Maar die staan vaak in een groepje met elkaar met gebaren in gesprek te zijn. Die krijgen dan ook helemaal niet mee wat er om hun heen gebeurt. Dan moet je ook in je veiligheidsplan hebben staan dat iemand daar heen loopt als een groepje blijft staan van 'moven, eruit!'. Heel veel organisaties hebben dat niet in hun veiligheidsplan staan, dus dan gaan mensen met een beperking echt wel vastlopen. En echt ook wel heel veel dingen die zaken extra toegankelijk maken leveren extra beleving op. Een mooi voorbeeld is van een signdancers. Bevrijdingspop Haarlem heeft sinds een aantal jaren een signdancer op het podium staan. En die persoon die danst op de maat van de muziek en gebaart dan wat er gezongen wordt. Maar wat er voor de eerste keer in 2018 gebeurde is dat het publiek vooral die signdancer gezien, en achteraf hadden ze het vooral over die signdancer en niet al die bands die hebben opgetreden. Hetzelfde effect hadden we met Irma Sluis met de persconferenties voor corona. Iedereen zag die gebarentolk en die opleiding gebarentolk zit nu helemaal vol omdat mensen geïnspireerd zijn door Irma. Dat zijn wel dingen die extra beleving toevoegen. Mensen met een visuele beperking is er audiodescriptie, die wordt heel veel gebruikt bij theaterachtige festivals. En audiodescriptie is eigenlijk het extra commentaar wat mensen met een visuele beperking kunnen volgen. Bijvoorbeeld de setting is een landhuis met een mooi grindpad ervoor, dan wordt dat omschreven. Die informatie zien wij natuurlijk. Maar goed daarin mis je een heel stuk beleving. Bij het songfestival doen ze dat altijd ook heel mooi.

Die Griekse Stefania heeft voor een groen scherm gestaan met een paarse glitterjurk. Die informatie dat die dame voor een green screen staat, mis je dan, en dan heb je veel minder een idee van de act en beleving. Want anders heb je zoiets van 'he wat gebeurt daar'. De beleving of het uiterlijk van mensen of de staging zegt ook veel over de act.

Maartje: Wat vindt u van de huidige mate van inclusiviteit van evenementen/festivals in Nederland?

Y: Ik moet eerlijk zeggen, 2008 was de eerste. Maar sinds 2019, net voor corona, zie je eigenlijk veel meer een ontwikkeling dat iedereen welkom is. Dat zie je niet alleen op mensen met een beperking, maar ook de LGHBT community, op non-binaire mensen. Je ziet veel meer dat organisatoren niet meer de hij-zij taal gebruiken, maar 'wil je als persoon, die persoon', dat het totaal veel toegankelijker en inclusiever wordt. Voor multiculturele mensen zie je steeds meer dat steeds meer verschillend soort eten te verkrijgen is. Ik heb bijvoorbeeld in 2019 een voetdruk gevonden op een festival en daar stond groot op: halal voedsel. Die beste man zal ongetwijfeld nog niet veel concurrentie hebben. Maar als je bent opgevoed met het moslim geloof en halal eten en koosjer of je hebt er nog een aantal, dan vind je dat heel prettig.

Maartje: Ja dat is zeker wel een motivatie om te gaan, want dat is dus een van de doelgroepen waar ik naar kijk. Je ziet dat zij heel weinig een Nederlands evenement bezoeken en dat valt ook wel te verklaren vanuit de cultuur, je hebt natuurlijk verschillende culturen en dat moet maar net op elkaar aansluiten. Als dat niet op elkaar aansluit, heb je diezelfde interesses niet. Maar ook eten speelt heel erg mee, maar ook laaggeletterdheid bij mensen met een migratieachtergrond. Die snappen internetgebruik niet, maar ook het taalgebruik van een festival niet, dat is veel te moeilijk voor hun

Y: Ik geef organisatoren ook vaak aan in het kader van inclusie en toegankelijkheid: ga ook werken met pictogrammen. Ook in de bewegwijzing, een toiletlogo kent iedereen, een uitgang: een blokje met een pijltje die snappen we ook, EHBO snappen we ook. En daarmee trek je ook veel meer de doelgroep laaggeletterdheid mee. Voor festivalwebsites geef ik wel aan: schrijf je website wel in Jip-en-Janneke taal zodat iedereen het begrijpt. Het klinkt heel logisch maar als je een brief krijgt van de overheid denk ik al als afgestudeerd Hbo'er 'oké wat een moeilijk woord. Ik ben dan zo van 'oh ik typ het in op google, oh dat betekent dat'. En dat is in de evenementen wereld zeker het verhaal. Dat zijn echt wel dingen waarvan echt veel moet gebeuren.

Maartje: Wat zijn volgens u de grootste obstakels voor mensen met een handicap bij het bezoeken van een festival/evenement?

Y: Het punt waarop het meest mis gaat, kan wel even een LinkedIn post sturen met een voorbeeld. Daar heb ik letterlijk een voorbeeld van een festival gekopieerd. Daar staat letterlijk: op het festivalterrein hebben we een mindervalidetoilet en het terrein bestaat uit gras en zand. Gras en zand, kan ik overal wel komen is mijn eerste vraag. Mindervalidetoilet: staat er letterlijk maar een toilet naast de EHBO, dus stel dat het Lowlands is, moet ik dan echt het hele terrein over rollen voordat ik er ben? De communicatie daarin is zo belangrijk. En ik zal je straks ook even een voorbeeld sturen van die beschrijft of je met een bakfiets komt of met een gewone fiets: we hebben voor alles plek.

Maartje: U zegt dus eigenlijk dat communicatie al de eerste stap is.

Y: Communicatie is de allerbelangrijkste en eerste stap ja.

Maartje: Maar bijvoorbeeld daarna, is daarna het belangrijkste dat er geen drempels zijn en genoeg toiletten voor mensen die slecht te been zijn of in een rolstoel zitten?

Y: Dat zijn wel zaken die mensen zich letterlijk gaan afvragen voordat ze een kaartje kopen. Dan zou je zeggen van dan stuur je een mailtje naar de organisatie van 'jongens ik zit in een rolstoel, hoe zit dat precies'. Maar als jij naar info@ een mailtje stuurt, komt jouw mailtje nooit op de goede plek terecht. En als je een belletje doet naar een organisatie, de persoon die je moet hebben zit nooit op z'n plek, is

net ziek, net met vakantie, je kent het wel. En terugbellen gebeurt gewoon niet. Ik stuur je nu zojuist het voorbeeld hoe het niet moet. Als je inderdaad de vraag eromheen leest dan haal je eruit van 'hoe dan? En waar dan?

Maartje: Dit is inderdaad veel te weinig.

Y: Absoluut. En toegankelijkheid is voornamelijk gebaseerd op gastvrijheid.

Maartje: Inderdaad, je moet je gewoon welkom voelen

Y: Op de website van Mystic Garden moet je even doorlinken naar de pagina 'Accessibility'. Mystic garden is echt een goed voorbeeld. Die heb ik zelfs gecertificeerd op het gebied van toegankelijkheid. Maar eigenlijk gewoon echt wat je vind bij 95% van de festivalorganisatoren is wat ik in dat LinkedIn bericht heb gezegd. Dat klinkt ergens van 'we zijn niet welkom'. Ik heb zelfs een festival aangetroffen in Lemmer, die letterlijk op haar website had staan van 'rolstoelgebruikers kunnen vanwege veiligheidsoverwegingen niet komen'. Dat kan echt niet, want je zit gewoon echt behoorlijk in het gebied van discriminatie. Discriminatie is hier bij grondwet verboden, dus leg uit. Maar wat heel veel gebeurt bij festivals is dat mensen met een beperking, zijn nogal heel snel geneigd. Ik heb ook een mooi voorbeeld van Appelpop. Appelpop had op het laatste moment besloten om een tent te overkappen omdat het slecht weer zou worden. Ze hadden een rolstoelplatform buiten staan, en er stond een tent hier en er stond een tent hier en dan zeg maar daarvoor stond het rolstoelplatform, dus vanaf het platform kon je twee tenten zien. maar omdat ze op het laatste moment een tent gingen overkappen, dan zag je helemaal niets als rolstoelgebruiker. En daarnaast stonden zij als rolstoelgebruiker in de Hollandse pisregen. Dus appelpop is echt afgebrand door mensen op social media. En ook zelfs door mensen die er niet waren geweest. Maar op het moment dat ik een klacht zou hebben over een organisatie, kun je het beste meteen naar die organisatie gaan. Je kan ze mailen, je kan ze bellen, of er meteen naartoe gaan. Maar als je het persoonlijke contact opzoekt, kom je verder dan klagen op social media. Daarnaast hebben we ook nog zeg maar het verhaal dat mensen met een beperking per definitie als zielig worden gezien door het grote deel van de bevolking en met name door de media. Dus als jij op social media zegt 'Appelpop: kut geregeld, ik stond de hele middag in de regen, ik heb niets gezien van de optredens, weg toegangskaartje van €100. Nu is Appelpop gratis maar voor andere festivals geldt hetzelfde. Dan pakt de media dat op. En jij hebt als organisator of werknemer van wie dan ook echt geen zin om uit de media te vernemen dat mensen klachten hebben over jouw festival. En de media kiest eigenlijk altijd de zielige kant, en dat zijn meestal de mensen met een beperking, dus ga het dan maar goed maken als organisator, dat lukt gewoon niet.

Maartje: Via social media een hele klaagzang houden is natuurlijk niet de beste oplossing en spreek ze er direct op aan. Maar uit de literatuur heb ik ook gevonden, mensen met een beperking worden vaak weggezet als zielig, maar jullie willen natuurlijk geen medelijden. Je komt er niet verder mee

Y: Precies, en als ik naar mezelf kijk, de mensen om mij heen maken mij beperkter dan ik zelf ben. Het is niet zo van dat, mensen met een beperking stellen mij allemaal vragen, dat is ook iets menselijks, je neemt al heel gauw een mening of standpunt in. Heb ik een voorbeeld? Ik kan zelf heel moeilijk over het strand lopen. En ik heb wel eens een aantal uitnodigingen gehad voor een strandpaviljoenfeestje. En op een gegeven moment vordert de avond en dan gaan de mensen nog een strandwandeling maken. Omdat dat dat leuk is, omdat dat kan, je kent het wel. En dan heb ik meestal zoiets van jongens bedankt maar ik blijf hier gewoon zitten. Ik heb zoiets van jammer dan, lekker dan, boeiend, ik zit lekker binnen, helemaal prima.

Maartje: Het is je natuurlijk niet helemaal waard als je daarna helemaal vermoeiend terugkomt.

Y: Nou dat zand loopt gewoon heel moeilijk als je last hebt van je evenwicht. Ik heb persoonlijk iets van jongens doe je ding, veel plezier, ik zie jullie straks wel weer. En heel veel mensen hebben die gaan dan van 'ja maar voel je je dan nooit buitengesloten dat je dit niet kan?'. Ik heb dan zoiets van

joh ik kan zo veel dingen wel waar ik onwijs veel plezier aan heb. Ik vind het gewoon heel prettig om er vanavond bij te zijn. En mensen praten je dan grotendeels een beperking aan die er niet is. het is voor mij gewoon inmiddels dagelijkse bezigheid, net zoals jij een bepaald opstaan ritme hebt. Ik weet hoe mensen op mij gaan reageren. Maar als ik me daar druk om ga maken kan ik me meteen opsluiten in een gekkenhuis. Als jij niet de bouw hebt om een marathon te lopen ga je nooit een marathon lopen. Als je daar geen interesse in hebt, dan hoeft het helemaal niet.

Maartje: Ja precies, mensen gaan dit soort dingen natuurlijk dan ook voor je invullen.

Y: Ja precies.

Maartje: Wat zijn volgens u de makkelijkste/simpelste aanpassingen om als eerste te doen voor organisaties voor evenementen?

Y: Communicatie op de website. Ja weet je, de communicatie op een website, een pagina over toegankelijkheid kost een medewerker misschien een half uur tijd. Ze hebben geen verdere kosten of moeite aan. Organisatoren denken heel veel in kosten, moeite en tijd. En als iets voor jou onbekend is klinkt dat als een grote berg. Maar als jij daar wat rustiger naar kijkt dan heb je gauw van 'oh wat simpel deze opdracht'. Dat heb je misschien ook wel met schoolopdrachten van 'wat een hel-project' terwijl het achteraf wel meevalt.

Maartje: Wat maakt het voor organisaties van evenementen lastig om inclusiviteit te realiseren?

Y: Het lastigste voor een organisatie is denk ik echt het inleven in de doelgroep, het gebruiken van universal design. Maar ook het vinden van de juiste materialen. Er zijn zoveel toiletten op de verhuurmarkt van festivals waar een rolstoellogo op geplakt is maar geen rolstoel in past. Eigenlijk als je echt aan de slag wilt met toegankelijk. Ik wil mezelf absoluut niet verkopen, maar ik kan je vooral adviseren: bel een expert.

Maartje: Maar een rolstoeltoegankelijk toilet moet je natuurlijk huren. Misschien is het huren van een toilet ook financieel lastig voor een evenement?

Y: Nou het enige als je basic wilt blijven op toegankelijkheid is een rolstoeltoegankelijk toilet wat je moet inhuren. Dus dat is het enige wat geld kost. Als je natuurlijk de wat uitgebreidere toegankelijkheid wilt, een signdancer wilt of een audiodescriptie, ja dat kost geld. Maar bijvoorbeeld een rustruimte creëren. Heel vaak hebben ze portocabins staan en die worden de productietijd heel veel gebruikt maar tijdens de festivaltijd staan ze gewoon leeg. Je kunt er gewoon een tafel en twee stoelen in zetten en je hebt een rustruimte gecreëerd. Dus zoveel kosten zitten er echt niet aan toegankelijkheid.

Maartje: Het is inderdaad misschien meer een kwestie van creatief zijn.

Y: Het is gewoon een kwestie van logistiek nadenken.

Maartje: Verder is het gewoon een kwestie van de mindset en het willen.

Y: Ja het willen is zeker waar. Maar ook veel organisatoren maken ook de fout van ik wil toegankelijk zijn, ik ken nog wel een rolstoelgebruiker uit het dorp, die rijdt hier een rondje over het terrein en dan weet ik of het toegankelijk is. maar dat klopt niet. Je hebt al een heel groot verschil tussen een elektrische rolstoel en een handbewogen rolstoel. Een elektrische rolstoelgebruiker zegt 'gas erop en ik kom wel over die drempel van 5 cm heen'. Maar een handbewogen rolstoel blijft er letterlijk tegenaan rollen en maximaal 2 cm kan halen.

Maartje: Je kunt bijvoorbeeld wel een geasfalteerde weg hebben, maar als het gaat regenen kan een elektrische rolstoel dat ook niet hebben.

Y: Een aantal jaren geleden bij Pinkpop heeft de organisatie ervoor gekozen om de rolstoelgebruikers om het mindervalideplatform te zetten. Alleen zaten die mensen daar helemaal niet handig, ten eerste op het hoogste punt, dus als er een bliksem zou inslaan zouden zij als eerste geraakt worden. Ten tweede hadden ze heel veel apparatuur bij zich en het regende toen bizar. Dus er is heel veel apparatuur kapot gegaan daardoor. Nou een, je moet nog maar naar huis kunnen komen, en twee wie gaat deze apparatuur maken en vergoeden voor je. En voor een basic rolstoel ben je al €7000 kwijt. En normaal vergoedt de gemeente dat, maar de gemeente heeft zich wel ingedekt dat als jij je rolstoel bewust kapot maakt, dan mag je lekker zelf de kosten gaan betalen.

Maartje: Dan komt natuurlijk het hele verhaal met de verzekering.

Y: Precies dat. Op het moment dat jij op een festival zit en jij blijft in een storm zitten, wie z'n schuld is het dan?

Maartje: Precies, de aansprakelijkheid is op zo'n moment dan heel onduidelijk.

Y: Juist, en simpel gezegd, als een rolstoel gemaakt moet worden, het is letterlijk een cv monteur, als hij pas over 3 dagen tijd heeft, komt hij pas over 3 dagen. Als je heel erg afhankelijk bent van dat ding zit je dus gewoon 3 dagen binnen. En dat gebeurt wel in Nederland. Maar even goed, terugkomend op het festival. De ervaring dus van noem iemand met een beperking, een rolstoelgebruiker of een blinde om de hoek. Alleen dat gaat niet werken omdat er zoveel verschil zit in een beperking. Er is geen beperking hetzelfde. De rolstoel is daarin het makkelijkste voorbeeld. Iedere rolstoel is ook persoonlijk afgesteld en persoonlijk gemaakt. Waar de ene rolstoelgebruiker heel sterk is en grote spierballen heeft en wel z'n rolstoel over dat drempeltje trekt, trekt iemand die wat minder spieren heeft daar niet over heen. Echt mijn advies daar in is bel gewoon een partij die ervaring heeft met meerdere typen mensen met een beperking, en weet wat algemene festival toegankelijkheid inhoudt. Betrek gewoon zon partij erbij, en beter nog, laat je certificeren. Jij zit bij de provincie Overijssel toch?

Maartje: Ja

Y: Provincie Overijssel die is ook vaak verantwoordelijk voor een deel van de evenementenvergunningen. Dat kun je ook adviseren om hun dat mee te laten nemen in hun beleidsstukken van certificeren op toegankelijkheid.

Maartje: Ja precies. Ze hebben ook een evenementenbeleid 2017-2019 en dat was best wel een succes en nu hebben ze voor 2021-2024 5 miljoen vrijgemaakt voor de culturele sector, waaronder dit, en inclusieve maatregelen voor de evenementen om zulke maatregelen ook te treffen. Maar ik moet natuurlijk ook vanuit mijn studie, vanuit bestuurskunde, ook kijken, los van of die inclusiviteit beter wordt, welke beleidsinstrumenten een provincie in kan zetten om te eisen wanneer zij geld geven aan zo'n organisatie. Maar u zegt eigenlijk al dat ze zo'n certificaat kunnen eisen?

Y: Ja certificering kan daarbij heel veel helpen. Het voorbeeld van Mystic Garden, dat festival in Amsterdam. Nou wat ze in Amsterdam kunnen, kunnen jullie ook zeker in Overijssel. Dit voorbeeld wil ik gewoon meegeven, van Mystic Garden heeft zich wel vanuit eigen geld zichzelf laten onderzoeken en certificeren. En de reden dat ze dat gedaan hebben is ze zaten op een evenemententerreintje, Sloterpark, en daar zaten teveel organisatoren op. De burens klaagden steen en been over het geluidsoverlast want het was in de zomer elke week wel bingo. Dus de gemeente had zoiets van we gaan naar de buurtbewoners luisteren en we gaan de helft van dit veldje afgooien. Dus van de 20 van de organisatoren kregen er nog maar 10 een vergunning. En wat Vol Productions heeft gedaan die achter Mystic Garden heeft gezeten, die zijn gaan uitzoeken, want niemand wil van dat veldje worden afgetrapt want het is al jaren zo fijn, die zijn letterlijk gaan uitzoeken wat kunnen wij doen om te mogen blijven op dit veldje. Nou de gemeente vraagt dus bepaalde eisen aan duurzaamheid. Zij zijn echt aan de maximum gaan zitten wat betreft duurzaamheid, dus ze zijn veel

verder gegaan dan bekers van mais. Maar ze zijn ook verder gaan kijken. Ze zijn ook gaan kijken naar toegankelijkheid. Ze hebben zelfs een certificering gekregen voor hun festival. De gemeente heeft al organisatoren een kans gegeven van ‘waarom moet jij op dat veldje blijven?’. Vol Productions is gewoon met een aantal certificaten en rapporten aangekomen van we zijn zo duurzaam en zo toegankelijk en daarom zijn zij 1 van de 10 die op dat veldje zijn gebleven. En andere organisatoren die hadden van we hebben het hier fijn en we hebben gewoon een reden, die hebben gewoon pech gehad en moesten vertrekken. En dat klinkt heel lullig en heel knullig maar dat is wel dat een papiertje het verhaal sterker maakt.

Maartje: Het is wel erg als je kijkt dat ze zich onderscheiden door toegankelijk te zijn terwijl je zou willen dat elk evenement toegankelijk en duurzaam is. Dat is vast voor in de toekomst dat je juist opvalt door niet toegankelijk te zijn en duurzaam.

Y: Dat is nog wel verre toekomstmuziek, want echt 90% is dat LinkedIn bericht.

Maartje: Is het volgens u mogelijk om helemaal inclusief te worden als evenement?

Y: Ja zeker. Check Mystic Garden festival. Mystic Garden gaan daar ook heel ver in. Die zijn ook een diversiteitsbeleid begonnen op hun medewerkers. Ze hebben bijvoorbeeld in hun papierprikteam een aantal mensen met een beperking zitten. Ze vragen aan hun cateraars of de foodtrucks die komen ook iets van, we willen wat meer dan Hollandse patat met kroket. Als je een goeie Surinaamse Bara (?) hebt, heb je ook Surinaamse foodtruck die die dingen maken. Dus dan zit je zo weer op je diversiteit. Het is zeker goed te doen.

Maartje: Wat is volgens u de impact op mensen met een beperking wanneer zij een evenement niet kunnen bezoeken?

Y: Ik denk echt dat de zoveelste uitsluiting uit de maatschappij is. En heel veel mensen met een beperking daar gebeurt ook echt wel wat mee. Stel je bent met een vriendengroepje van 5 man. En je vrienden stellen voor om naar Lowlands te gaan. Jij komt erachter als rolstoelgebruiker dat het niet toegankelijk is. Dan is het de eerste keer van ‘jongens veel plezier, voor mij is het niet toegankelijk, maar maak er wat leuks van’. Paar weken later wil diezelfde groep naar Pinkpop, je komt er weer achter dat het niet toegankelijk is. Je toont matigt dan van ‘he jongens doe je ding, ik zit hier thuis’. De derde keer dat de groep naar Mystic Garden wil, dan gaat die groep jou al niet meer vragen van goh jij kan toch niet mee, en het is gewoon een teleurstelling. Wat er dan gebeurt met mensen is dat ze al heel snel in een sociaal isolement komen.

Maartje: Je mist natuurlijk de ervaringen met je vrienden. Je deelt niet dezelfde ervaringen

Y: Precies dat. Jij kan niet meedoen met je vrienden, dus na 2,3, 4 keer gaan je vrienden je niet eens meer meevragen want je kan toch niet mee. Dus je krijgt sociale uitsluiting. Nou sociale uitsluiting en isolatie levert echt dingen op, dan kom je echt een beetje in de GGZ-hoek, zelfmoord in het uiterste geval. Maar ook heel erg het gefrustreerde klaaggedrag op social media. Depressie, nou ja, echt allemaal van die GGZ-achtige dingen.

Maartje: Ja echt heel heftig. Dat kaart natuurlijk heel erg het belang van inclusiviteit aan.

Maartje: Bent u ook bekend met mensen met een migratieachtergrond en een laag inkomen die evenementen niet (kunnen) bezoeken?

Y: Migratieachtergrond ben ik zeker bekend mee. Zorg allereerst dat iedereen zich gewoon welkom voelt en wat ik bijvoorbeeld aangaf met die halal-foodtruck. En als je op je website al aangeeft van goh we dachten aan voedselallergenen, we hebben een halaltruck, we hebben een koosjer truck, we hebben glutenvrij eten. Dat weet je al in ieder geval dat je daar wat kunt eten en drinken, dus dan kom je daar al heel anders binnen. Met je programmering kun je uiteraard ook heel veel doen. Hij is nu in

opspraak, maar ik weet dat heel veel organisaties in het verleden Ali B hebben geboekt vanwege de connectie met de Marokkaanse cultuur. Je hebt Turks, je hebt Syrisch. Maar op het moment dat jij alleen maar Nederlandse bands gaat boeken als Krezip, Danny Vera, Direct. Dan heb je gewoon de blonde personen met blauwe personen. Dus in je programmering kun je heel veel doen aan diversiteit. In Rotterdam is er het Blijdorp Festival. Daar komen heel veel mensen van de LGHTBI community. Op hun website staat gewoon letterlijk: kom als jezelf. Dus als jij daar als drag queen voorbij wilt komen, weet je dat je dat doet. Je bent lekker welkom. De organisatie heeft ook een aantal drag queens als dansers geprogrammeerd. Zo kun je natuurlijk veel meer die diversiteit gaan vechten. En mensen met een minder grote portemonnee, laat ik ze even zo noemen, vind ik altijd heel lastig om daar een oplossing voor te verzinnen. Als we het bijvoorbeeld hebben over een Lowlands. Stel morgen gaat de verkoop van de tickets van start. Als 10 uur die ticketverkoop begint, is het gewoon om half 11 uitverkocht. En het maakt dan niet uit of je een beperking hebt of subsidie moet aanvragen bij de gemeente, vol is gewoon vol. De Ziggo Dome kunnen ze niet gewoon een stoel bij in proppen, het is daar gewoon echt vol = vol. En dat heeft heel erg te maken met de veiligheid. We kennen natuurlijk de voorbeelden van evenementen waar heel veel mensen verdrukt zijn. Ik vind de mindere portemonnee altijd een hele lastige. Wat je daar wel als gemeente in kan doen, maar dat moet je wel ver vooraf bedenken. Maar stel je neemt 100 tickets af voor minima. Maar dat moet je al dus ver voor de ticketverkoop hebben besproken met de organisator.

Maartje: Wat **P** als voorbeeld gaf was van goh mensen met een kleinere portemonnee zitten al heel gauw bij de Voedselbank. Er hangt ook wel een schaamte om het feit dat je een kleinere portemonnee hebt. Mensen geven niet graag toe dat ze bij de Voedselbank zitten. Dat je bij de voedselpakketten er een kaartje indrukt, en niemand kan op een festival zien hoe je aan zo'n kaartje bent gekomen.

Y: Ik zou hem eerder nog iets eerder terugzetten. Ik zou daarin een flyer doen namens gemeente de Lutte waar jij vandaan komt, bieden wij of hebben wij 100 kaarten beschikbaar voor het buurtfestival. Wil je daarvan gebruik maken, stuur een mailtje naar Want als jij gewoon die tickets in de kratten gaan stoppen en het komt stel bij een vrouw van 80 terecht, die gooit het gewoon in de prullenbak. Op het moment dat je mensen zeg maar echt een uitnodiging geeft van doe er iets mee. Ik werk nu momenteel deels voor de politie en daar hebben we deze pick-ups ontwikkeld. Het zijn blauwe kaartjes en daar staat letterlijk op 'we zien in jou een toekomstige collega, wil je meer weten, stuur je gegevens naar een mailadres'. Dat levert ongelooflijk veel reactie op. Natuurlijk zitten daar ook reacties bij waarvan wij denken 'is leuk maar jij gaat nooit agent kunnen worden', om het zo maar te zeggen. Daar kun je niks mee. Maar op het moment dat jij mensen letterlijk uitnodigt, dan ga je die mensen wel bereiken.

Maartje: Ik denk inderdaad dat je ze meer moet benaderen van 'goh de kans is er, pak die dan ook'. En ze moeten natuurlijk ook weten, want er zijn vast wel gezinnen, dat ze beroep kunnen doen op financiële steun of iets van korting op een kaartje wanneer je kunt aantonen dat je een laag inkomen hebt, maar heel veel gezinnen weten dat denk ik ook niet. Want een laag inkomen of een kleinere portemonnee is vaak ook helaas gelinkt aan een lagere opleiding. En het is natuurlijk ook vaak dat mensen met een lagere opleiding niet goed weten op welke stichtingen en alle dingen waar ze beroep op kunnen doen, daar helemaal geen weet van hebben. Ik denk dat dat ook mee kan spelen.

Y: Dat is ook zeker waar. En bijvoorbeeld heel vaak dit soort gezinnen met een mindere portemonnee, ik bedoel, jij en ik hebben allebei een eigen device, je hebt in ieder geval een laptop, en waarschijnlijk ook een eigen telefoon, en misschien nog wel een tablet en weet ik het allemaal. Maar heel vaak in gezinnen waar het minder gaat hebben misschien 1 computer per gezin. Dat zijn wel dingen waar je weer rekening moet houden. Ik woon in Bleiswijk, en er zitten hier heel veel Polen, want die werken in de kassen hier. En je merkt gewoon nu het weer weer goed is, we hebben op het dorp 3 punten waar een open wifisignaal op te vangen is. En dat is vaak ook bij de wat maatschappelijke organisaties. Er zit bijvoorbeeld een zorghotel. En je ziet daar heel vaak rond een uur of 7/8 zie je daar Poolse mensen op het bankje kruipen om het wifisignaal op te pakken om te mailen, te appen met thuis.

Maartje: Dat geeft natuurlijk aan dat zie die voorzieningen niet hebben in huis. Of de werkgever biedt dat niet aan.

Y: Dat is ook met mensen met een mindere portemonnee. Die schamen zich zo erg, die gaan op naar creatieve oplossingen.

Maartje: Het is natuurlijk meer een kwestie van overleven, helaas, dat je er creatief in moet worden.

Y: Ik vind een oplossing vinden voor een mindere portemonnee heel lastig, behalve dat je een flyer aan kunt bieden, van goh we hebben wat beschikbaar, wil je daar gebruik van maken, mail je gegevens naar. Dan kom je wel uit bij de mensen die daar echt gebruik van maken. Als je ze de keuze kunt geven.

Bijlage D: Interviewvragen mensen met een laag inkomen

1. Bezoekt u evenementen zonder toegangsprijzen?
2. Zijn er evenementen die u graag zou willen bezoeken maar die te duur voor u zijn?
3. Bent u bekend met verschillende fondsen en regelingen in uw gemeente om een sociaal en/of cultureel evenement te bezoeken? Zo ja, maakt u hier gebruik van? Zo nee, waarom niet?
4. Wat doet het met u wanneer u een evenement niet kunt bezoeken?

Bijlage E : Interviewvragen mensen met een migratieachtergrond

1. Hoe vaak bezoekt u een evenement?
2. Waarom bezoekt u evenementen wel of niet?
3. Wat zouden evenementenorganisaties moeten veranderen voor u om een evenement te gaan bezoeken
4. Wat doet het met u wanneer u een evenement niet kunt bezoeken?

Bijlage F: Interviewvragen mensen met een beperking

1. Bezoekt u graag evenementen?
2. Welke obstakels ervaart u als u een evenement wilt bezoeken/bezoekt?
3. Wat zijn voor u de belangrijkste voorzieningen die op een evenement aanwezig moeten zijn om het evenement te gaan bezoeken?
4. Wat doet het met u wanneer u een evenement niet kunt bezoeken?
5. Wanneer vindt u een evenement inclusief genoeg? /Wanneer voelt u zich welkom op een evenement en krijgt u het gevoel dat u gewoon mee kan doen?

Bijlage G: Transcriptie interview persoon A met beperking

Maartje: Bezoekt u vaak evenementen?

A: Ja heel vaak.

Maartje: Welke obstakels ervaart u als u evenementen bezoekt?

A: Nou, dat is natuurlijk echt iets om samen met mensen te bezoeken. Als ik naar festivals ga, of concerten, of openluchtvoorstellingen, of grote dingen, ben ik altijd samen met mensen. En ik ben al sowieso afhankelijk van die mensen. Dus ik ontmoet daar eigenlijk geen obstakels.

Maartje: U gaat denk ik niet alleen naar een evenement?

A: Nee, dat doet eigenlijk vrijwel niemand. De toegankelijkheid van evenementen dat is natuurlijk iets wat heel veel aandacht moet hebben, maar het moet van twee kanten komen. Jij gaat denk ik ook niet zo gauw naar een festival of een ding, dus dat ga je als blinde ook niet doen, of als rolstoeler. Maar voor rolstoelers gelden er natuurlijk hele andere wetten voor toegankelijkheid en daar moeten echt speciale maatregelen voor genomen worden. als je een evenement toegankelijker wil maken voor iedereen dan veeg je iedereen op een hoop en dan moet je natuurlijk heel veel doen. Tot hoever gaat dat? Mensen met een laag inkomen die help je met tegemoetkomingen in kosten. Maar ja dan moet je eigenlijk niet naar een festival, want dan wordt je geld met tientallen euro's uit je zakken geklopt. en mensen met een migratieachtergrond is dat natuurlijk ook weer heel anders. Je kan halal-maatregelen treffen maar je mag niet verwachten dat zo'n heel festival dan halal is.

Maartje: Ja klopt, en het is vaak ook echt wel een kwestie van cultuurverschillen, tenminste dat vind ik vooral ook terug in de literatuur. Je kan niet verwachten dat een concert waar Suzan en Freek komen en Bløf dat dat heel erg leuk is voor mensen met een migratieachtergrond als zij een hele andere muziek kennen en andere theatervoorstellingen. Dat is denk ik ook wat je meekrijgt.

A: Ja maar dat is het mooie aan cultuur, want cultuur heeft een enorme diversiteit. Dus je kunt zelf kiezen of je ergens heen gaat. Dus als je iets toegankelijk wilt maken moet je eigenlijk altijd bedenken 'heeft dat zin?'. Is er iemand in de doelgroep die dat gaat doen? Als je het vergelijkt met digitale toegankelijk, dus de toegankelijkheid van sites, dan heeft het geen enkele zin om pornosites toegankelijk te maken voor blinden, die komen daar niet. Of het heeft geen enkele zin om de site van de Koninklijke bibliotheek in Den Haag toegankelijk te maken voor verstandelijk gehandicapten. Dus je kan op die manier natuurlijk al een voorlopige schifting maken of bedenken van is dat nuttig voor mijn evenement.

Maartje: Je moet je echt gaan afvragen voor wie je het natuurlijk doet. Zoals bijvoorbeeld de opdracht vanuit provincie Overijssel is inderdaad mensen met een laag inkomen en mensen met een migratieachtergrond. Maar zoals u ook zegt moet je je afvragen of je dat wilt, zoals mensen met een migratieachtergrond. Een evenement begint met een bepaalde doelgroep of een bepaald thema of genre.

A: De aantrekkelijkheid voor een doelgroep inderdaad. Mijn moeder gaat ook niet naar Bløf, van 87. We moeten al die concerten toegankelijk maken voor ouderen dus dan moeten er ook allerlei voorzieningen getroffen. Dat is natuurlijk niet... toegankelijkheid wordt vaak gezien als iets absoluuts 'we moeten...'. wat een heel leuk voorbeeld was de race op Zandvoort, formule 1, waar allerlei voorzieningen waren getroffen voor rolstoelers die daar konden komen. Maar ook voor hele zware gehandicapten; daar was een of ander hotel neergezet waar ze ook mee konden.

Maartje: Dat zijn natuurlijk mooie dingen.

A: Toegankelijkheid is natuurlijk meer dan letterlijk iets toegankelijk maken. Ik had laatst in Scheveningen op de pier heb ik een ding onthuld, braille op de pier. Dus op de reling op de pier staat een gedicht in braille. Dat is tuurlijk een heel leuk initiatief. Maar wat het nog leuker maakt is dat mensen dat zien en zich realiseren he blinden lezen anders, dat is een ander systeem, hoe zou dat werken, die raken daarin geïnteresseerd, die gaan thuis het braillealfabet downloaden, die gaan kijken hoe dat werkt, die vinden dat heel spannend, net een soort codetaal, wat je bijvoorbeeld ook bij morse hebt, een oude taal in piepjes. Dus de werking van toegankelijkheid is veel groter dan alleen maar iets toegankelijk maken. Het opent mensen de ogen. Je probeert er mensen mee te verplaatsen in de wereld van anderen. Als je het hebt over inclusiviteit, volgens mij is de kern van inclusiviteit dat je toegang krijgt tot elkaars werelden.

Maartje: Ja, maar ook dat je je welkom voelt en de voorzieningen er misschien niet allemaal zijn maar dat er wel voorzieningen zijn waardoor je denkt 'ik kan erheen en ik kan mijn eigen ding doen', waardoor je je ook niet wat apart voelt van de rest bijvoorbeeld.

A: Ja, dat is heel belangrijk

Maartje: Wat zijn voor u de belangrijkste voorzieningen die aanwezig moeten zijn op een evenement?

A: Nou voor blinden valt dat heel erg mee. Voor blinden is dat eigenlijk niet zoveel. Ja maar misschien, ik ben altijd de enige blinde geweest in een ziende omgeving. Dus ik ben sowieso iemand die van zichzelf al redelijk inclusief was in die zin. Want ik vraag ook gewoon alles en ik durf me afhankelijk op te stellen, want dat moet je natuurlijk ook durven. Maar ik denk dat de voornaamste voorzieningen, die betreffen toch rolstoelgebruikers, die betreffen gewoon toegankelijke toiletten ook, maar ook dingen op reikhoogte, om te kunnen pinnen. Dat zou iedereen eens moeten doen, een dag met een rolstoel door de wereld gaan, nou je weet niet wat je tegenkomt. Het is echt verschrikkelijk.

Maartje: Het creëert een veel groter bewustzijn als je je letterlijk kunt verplaatsen in een ander. Maar bijvoorbeeld een evenement waar niet zozeer muziek wordt gespeeld maar waar iets te zien is, heeft u dan ook baat bij audiodescriptie?

A: Ja dat is een hele goede! Audiotours en audiodescriptie zijn altijd heel leuk. Er zijn bijvoorbeeld tegenwoordig heel veel televisieprogramma's met audiodescriptie. Netflix heeft een apart kanaal voor de audiodescriptie. Dus dat kan je gewoon aanzetten en dan hoor je dat in de films gewoon tussen de dialogen door. Maar het begint nu ook steeds meer te komen in theaters. Ik ben bijvoorbeeld ook wel eens in een openluchttheater geweest waar dat ook was, een openluchtvoorstelling, en dat was echt geweldig, dat was echt heel erg leuk, want dat voegt ontzettend veel toe. Dus is voor blinden een heel belangrijk ding, audiodescriptie. Maar ook audiotours, in musea bijvoorbeeld. Maar ook dan bedienbare audio die je als blinden zelf ook kunt bedienen, want dat kan ook niet lang overal.

Maartje: Ja dat zou natuurlijk ook wel heel makkelijk zijn. Hier in Overijssel zijn drie van de zestien evenementen waar ik naar kijk van die paardenraces, of concours moet ik misschien zeggen. Bent u ooit naar zo'n evenement geweest?

A: Ik ben wel eens bij een paardenrace geweest, ja.

Maartje: Wat is dan voor u eigenlijk belangrijk dat aanwezig is?

A: Ik vond die thrill en spanning om daar te zijn vond ik heel leuk. En het publiek, het opgewonden publiek. Er was wel een hele goeie speaker die de race wel heel goed versloeg. Maar wat het belangrijkste bij zo'n paardenrace is, is dat je heel goed verslag hebt, audioverslag. Dat je eigenlijk een soort radioverslag hebt of een koptelefoontje zoals bijvoorbeeld in voetbalstadions heb je tegenwoordig blindentribunes. En dan is er iemand die jou via een koptelefoontje en de mensen die daar zitten een integraal verslag van die wedstrijd geeft. Maar ook sfeer in het stadion, en wat er te

zien is in het stadion, vertelt, waardoor je een heel levendig beeld van de wedstrijd krijgt. Dus dat is heel leuk.

Maartje: Zijn er eigenlijk evenementen die u graag wilt bezoeken maar niet toegankelijk voor u zijn?

A: Nee, ik denk het eigenlijk niet. Ik ga ook naar heel veel dingen voor gewoon sfeer. Het is zelfs soms zo dat we naar musea gaan en dat weet ik niet of er een goede audiotour is, maar überhaupt om daar te zijn met mijn vrouw en haar te horen vertellen over de schilderijen vind ik zo leuk. Dat dat ook eigenlijk genoeg is, maar het is wel leuk om even die zestien evenementen door te lopen.

Maartje: Welke dat zijn? Ik pak ze er even bij. Dat zijn de Enschedese Marathon, het Bevrijdingsfestival Zwolle, Ribs en Blues..

A: Wacht even, die Enschedese Marathon, daar zou je eigenlijk voor blinden natuurlijk ook verslag bij kunnen maken. Voor rolstoelers moet je plaatsen hebben, dus veilige plaatsen om te staan met je stoel. Bij dat soort openbare evenementen is natuurlijk interessant. Daar moet je natuurlijk wel streven naar een zo'n maximaal mogelijke toegankelijkheid. Dat betekent niet dat blinden daar zelfstandig kunnen komen denk ik, maar het zou wel leuk zijn. Er zijn natuurlijk ook blinde stellen, waarvan ze allebei blind zijn.

Maartje: Ik heb ook wel eens gezien dat een blind persoon ook wel eens heeft meegelopen met een of andere buddy, dat dat ook wel voorkomt.

A: Ja, ik heb vroeger zelf ook hardgelopen. Gewoon met een riempje en dan zit je aan mekaar.

Maartje: Ja dat is mooi. En deze evenementen zijn allemaal, hoe zeg je dat, best wel open. Dus er zit niet gauw een ticket aan verbonden en je kunt er best wel gauw heen wanneer je daar zin in, dus dat scheelt al heel erg voor mensen met een laag inkomen. Maar dat is wel waarom Provincie Overijssel graag wilt dat ze inclusiever worden en dat ook mensen in een rolstoel maar ook mensen die blind zijn daar ook gewoon heen kunnen. Omdat het allemaal grote evenement zijn die ook erg open zijn.

A: Maar dan moet je bijvoorbeeld dus ook zorgen voor een goede toegankelijke websites om het aan te kondigen.

Maartje: Ja precies! Daar zit ik ook best wel op. Ik heb ook al twee interviews gehouden met ervaringsdeskundigen die bijvoorbeeld ook slecht te been waren of in een rolstoel zaten en wat hun vooral aankaartten was van 'prima als er een voorziening niet aanwezig is waardoor ik niet kan, als het maar gecommuniceerd wordt, als het maar op de website staat, als het in de krant benoemd wordt bijvoorbeeld'. Als ze het maar weten want als je overal achteraan moet bellen, dat is ook heel vermoeiend. En dan krijg je vaak geen reactie of is net die ene persoon niet aanwezig, dus dat soort dingen.

A: Nou het is niet alleen vermoeiend maar het is ook heel vervelend om telkens te moeten checken of je ergens wel welkom bent of dat lukt of je daar heen kunt. Een evenement moet heel uitnodigend zijn. En daar moet je gewoon spontaan heen kunnen van 'ja, laten we dat vandaag eens gaan doen'. En dat je niet van alles hoeft te gaan regelen van tevoren. En dan zou je dan of even de site naslaan onder het kopje toegankelijkheid, dus dat is inderdaad een hele goeie.

Maartje: Het is echt de communicatie inderdaad, via de website, dat schiet echt tekort, als ik ook de websites zie van de anderen. Dus dat is wel jammer. Maar dat is dus mooi verbeterpunt waar ze op door kunnen. Ik had nog wel de vraag wat het met u doet wanneer u een evenement niet kunt bezoeken, maar u kunt eigenlijk altijd wel een evenement bezoeken als ik u zo hoor. Of u zorgt wel dat u het bezoekt.

A: Ja ik zorg dat ik met iemand ben of dat ik als ik daar kom, opgevangen wordt, want ik ga ook wel alleen naar dingen. Dan neem ik altijd wel contact met iemand op daar. Het is natuurlijk wel handiger

als je iets bekender bent. Dat mensen weten wie je bent. Dat vind ik wel heel leuk van bekendheid. Dus op zich kan ik wel overal heen waar ik wil, maar dat is echt voor rolstoelers enzo echt veel moeilijker, maar ook voor licht verstandelijke gehandicapten. Er is ook veel niet te begrijpen. Dat is ook een enorme belemmering.

Maartje: Ja dat klopt, maar bij licht verstandelijke gehandicapten vraag ik me dan af of het niet een beetje hetzelfde geval is als mensen met een migratieachtergrond, dat je niet elk evenement op een bepaalde doelgroep kunt afstemmen.

A: Niet perse, maar zo'n marathon of paardenrace absoluut wel.

Maartje: Ja daar heeft u zeker gelijk in.

A: Maar intellectuele lezingen weet ik niet zo.

Maartje: Nee dat wordt denk ik niet wat. Maar u voelt zich dus altijd eigenlijk wel welkom op een evenement en krijgt het gevoel dat u mee kunt doen?

A: Ja, dat is ook weer je eigen houding. Als je altijd kwaad bent omdat je het gevoel hebt dat het niet lukt, je moet zelf uitstralen dat je er zin in hebt. Mensen zijn, zeker op evenementen, en daar zijn ook veel vrijwilligers, mensen zijn van ontzettend goede wil die daar aanwezig zijn.

Maartje: Ja ze willen eigenlijk gewoon een mooie dag ervan maken.

A: Ja, dus je moet zelf ook enorm uitstralen dat je niet kwaad bent van 'nou we moeten nog maar zien of dat lukt', als je zo al binnenkomt, dat is ook niet leuk.

Maartje: Ja dat heb ik ook wel gemerkt bij de afgelopen interviews. Ik had een vrouw in een rolstoel geïnterviewd en toen vroeg ik haar van 'hoe voelt het als je een evenement misschien niet kunt bezoeken' en zij zat daar heel nuchter van 'ja ik doe daar niet zo moeilijk over, ik ga wel gewoon, ik zorg wel dat ik kan, en dan heb ik een leuke dag'. Dus er is best wel een verschil tussen de mensen die ik tot nu toe gesproken heb, die zijn heel optimistisch, zoals u ook eigenlijk van 'we zorgen wel dat we gewoon kunnen', terwijl je toch wel veel leest dat er heel veel frustratie zit bij die mensen. Maar het is inderdaad echt wel een houding, denk ik, die je aan moet nemen.

A: Ja, maar dat betekent wel dat de aanbieders van die evenementen heel goed moeten nadenken over hoe ze dat willen doen en dat ze zo maximaal mogelijk maatregelen treffen.

Maartje: Ja er is altijd wel ruimte voor verbetering natuurlijk, denk ik. Ook op het gebied van inclusiviteit en dergelijke.

Bijlage H: Transcriptie interview persoon **B** met beperking

B: Nou ik ben **B** en in het dagelijkse leven ben ik ervaringsdeskundige en actrice.

Maartje: Ook ervaringsdeskundige op het gebied van toegankelijkheid en dergelijke of ervaringsdeskundige op het gebied van MS?

B: Ja, vooral van handicaps, rolstoelers en ik ben een tijd geleden een YouTube kanaal begonnen, maar ik ben een tijdje uit de running geweest dus dat ligt nog stil, maar zo. Ervaring in het ziek zijn en ik heb 25 jaar MS nu. Ik zit nu 8 jaar in een rolstoel denk ik.

Maartje: Ja dat is denk ik een hele klap als je die diagnose krijgt.

B: Nou ik wist in het begin totaal niet.. Mijn moeder was mee naar de neuroloog toen, die kreeg de uitslag, die begon meteen te huilen. En ik dacht, mijn moeder is verpleegkundige geweest, ik had iets van 'geen idee'.

Maartje: Ik heb een aantal vragen, het is best wel kort. Ik heb natuurlijk die evenementen ook al het een en ander gevraagd en ook andere ervaringsdeskundigen geïnterviewd. Zijn ervaringsdeskundigen op het gebied van inclusiviteit. Maar het gaat dus om evenementen. Bezoekt u vaak evenementen?

B: Ja.

Maartje: Gewoon maandelijks? Wat zijn evenementen die u vaak bezoekt?

B: Nou festivals enzo vind ik erg leuk.

Maartje: U bent dus ook wel eens naar Pinkpop geweest? Of Lowlands? Gaat u vaak een weekend weg of is het vaak een dag?

B: In een rolstoel nog niet naar Pinkpop geweest, maar als ik ga dan is het een dag.

Maartje: Wat zijn de grootste obstakels die u ervaart als u een evenement wilt bezoeken?

B: Toiletten. Toiletten.

Maartje: Het zijn dus vooral toiletten?

B: Ja.

Maartje: Heeft u dan ook nog bijvoorbeeld, moet ik even nadenken, je hebt vaak van die kabelgoten, van die drempels, hellingen..

B: Oh ja dat wil je natuurlijk ook weten. Ja dat is gewoon altijd k*t. En meestal zijn de festivals ook gras enzo maar dan denk ik dat moet je voor lief nemen. Maar het inderdaad wel bij het ene festival leggen ze wel gewoon een paar platen neer andere niet, van red je ermee. Red oer d'r met. Maar dat zijn wel obstakels ja.

Maartje: Bijvoorbeeld wanneer een festival helemaal op gras is zou u wel gaan?

B: Als het daarvoor een paar dagen droog is geweest, zou ik wel gaan.

Maartje: Is dan bijvoorbeeld dat toilet de belangrijkste voorziening dat op het evenement aanwezig moet zijn voor jou om het te gaan bezoeken?

B: Ja.

Maartje: Wat ik wel eens eerder heb gehoord is dat je heel vaak de communicatie een dingetje is. Wanneer een website aangeeft van een evenement van 'goh dit en dit is er niet', dat maakt het natuurlijk veel makkelijker voor mensen die in een rolstoel zitten om te weten waar ze aan toe zijn. Ervaart u dit ook zo? Dat u gaat kijken op een website en er staat niks over toegankelijkheid en dat je vervolgens moet bellen of mailen en je krijgt weinig reactie.

B: Ja. Maar even off the record, ik ben zelf niet het type dat dat heel moeilijk over doet. Maar goed, dat staat nooit op sites. Dat heb ik heel veel bij bijvoorbeeld, hoe heet die boekingsite voor hotels ook alweer? Trivago?

Maartje: Trivago.

B: Ja, daar hebben ze helemaal niks staat over toegankelijke kamers en mindervalide kamers. En met festivals is het ook vak dat er niks staat. Of er staat heel summier, inderdaad, als je het zo bekijkt en dat doen heel veel rolstoelers, dan moet je overal achteraan bellen. In de hoop dat je maar een reactie krijgt en dat het goed is. Maar ik heb ook wel eens gehad dat ze zeggen 'nee het is allemaal aanwezig!' en dat je er komt en dat het gewoon niet zo is.

Maartje: Doet u dat vaak? Dat u er achteraan belt of mailt? Of laat u het vaak op zijn beloop?

B: Ik weet niet of ik wel zo'n goede ben om te interviewen. Maar ik ben niet zo moeilijk.

Maartje: U heeft nooit dat u zich frustreert wanneer je op een evenement komt of festival?

B: Nee die tijd heb ik wel gehad.

Maartje: Oh u heeft die tijd wel gehad?

B: Nee maar die tijd heb ik wel gehad. Kijk ik ben 25 jaar ziek he. Op een gegeven moment denk je ook 'jongens, hier, dikke vinger, ik ga gewoon en ik zal wel zien'.

Maartje: Maar stel, u gaat terug naar die tijd?

B: Ja ik zal me even instellen terug naar die tijd. Dan frustreer ik mij heel erg aan ja.

Maartje: En in die tijd dat u zich meer frustreerde, wat deed dat met u? Behalve frustratie? Want je leest heel veel dat mensen zich buitengesloten voelen. Wanneer ze bijvoorbeeld een evenement niet konden bezoeken en de rest van de vrienden gaan wel, of zulke dingen.

B: Dat stukje heb ik echt nooit gehad.

Maartje: Oh nou dat is ook heel fijn voor uzelf.

B: Ik heb mij nooit buitengesloten gevoeld. En anders zijn ze gewoon de l*1 bij de eerstvolgende gemeenteraads-weetikveelwat dat ik zo'n flappie aan zijn jas trek en zeg 'wat maak ie mie noe'. Kom ik wel op terug zeg maar. Ik ben mondig genoeg om daarover stennis te schoppen en mijn punt wel te maken.

Maartje: Ja snap ik. Heeft u vaak gehad dat u wel naar een evenement wou maar vanwege informatie op de website dat je weet hoe het eraan toegaat, dat u niet bent gegaan? Of is het dan echt die regen die u net zei voor het terrein?

B: Ja dat is dan echt dat. Meestal informeer ik zo goed dat ik het precies weet. Ik heb ook wel eens gehad dat ik dan ergens kwam en dat het dan nog niet geregeld was.

Maartje: Stapt u dan ook naar de organisatie?

B: JA.

Maartje: Maar heeft u wel eens gehad dat als u naar een evenement gaat en er komt het jaar erop een nieuwe editie, dat u merkte dat het verbeterd was?

B: Nee.

Maartje: Nee? Ze doen weinig met uw feedback?

B: Ja hoor. Ik denk dat dat... Ik wil niet heel zielig over onze rollers gaan praten, maar ik denk dat mensen daar wel gedemotiveerd van raken en dat ze dan gewoon iets hebben van dan gaan we wel gewoon niet. Ik verbaas mijn namelijk altijd over hoe weinig rollers er op een festival zijn. En dat heb ik ook in dat interview meegegeven toen ik meespeelde... Ik heb gespeeld in de productie van **G** afgelopen september. Dat ik ook zei van 'mensen ga gewoon doen wat je leuk vindt en laat je niet tegenhouden door je handicap'. Maar heel veel rollers staan daar anders in en hebben gewoon niet zo de puf of weet ik wat, de drive. Ik snap inderdaad wat jij ook zegt van dat je afgewezen of heel veel rollers hebben dat gewoon ook.

Maartje: Ik denk dat sommigen het ook wel lichamelijk zwaar vinden, want bijvoorbeeld iemand die een handicap heeft aan de benen maar dan bijvoorbeeld wel loopt, dan kan bijvoorbeeld een speciale parkeerplaats die niet geregeld is, een gehandicaptenparkeerplaats, dan ben je natuurlijk al kapot voordat je op het evenement aankomt. Dus ik snap wel heel goed dat je daar gefrustreerd van kan raken.

B: Ja.

Maartje: Maar het is natuurlijk wel jammer als je je eigen plezier erdoor laat beïnvloeden.

B: Ja precies.

Maartje: Heeft u nog mensen in uw omgeving die rolstoelgebruiker zijn?

B: Ja.

Maartje: Die gaan wel veel naar evenementen?

B: Ja.

Maartje: Met u mee?

B: Ja.

Maartje: Die laten zich er ook niet door belemmeren?

B: Nee, maar dat komt ook wel een beetje door mij.

Maartje: Nou dat is wel goed, dat u ze mee op sleeptouw neemt.

B: Mee jullie, huppakee.

Bijlage I: Transcriptie interview persoon C met een laag inkomen

Maartje: Bezoekt u evenementen zonder toegangsprijzen?

C: Ja, nee niet echt.

Maartje: Heeft dat te maken met de interesse in evenementen of vanwege, ook al heeft een evenement geen toegangsprijs, heeft het dan te maken met bijvoorbeeld consumpties die je daar moet betalen?

C: Ja, dat sowieso wel. Dat is toch vaak wel erg duur.

Maartje: Ja, tegenwoordig heel erg.

C: Ja, maar ik zit ook het liefst thuis, dus ik ben niet zo...

Maartje: Zo'n evenementenbezoeker?

C: Nee niet echt.

Maartje: Zijn er wel evenementen die u graag wilt bezoeken maar die te duur te zijn?

C: Ja, er zijn wel festivals wat ik wel leuk vindt.

Maartje: Maar dat houdt dus vanwege financiële redenen op?

C: Ja, zoals de pretparken en dergelijke dat is ook niet te doen.

Maartje: Nee dat snap ik. Bent u bekend met de verschillende fondsen en regelingen binnen uw gemeente?

C: Ja.

Maartje: Maakt u daar gebruik van?

C: Ja, nee goed, om mijn werk kun je vouchers aanvragen als je ergens aan mee wilt doen. Dus daar kan ik wel wat mee. En verder heel af en toe hebben we wel eens een theatervoorstelling dat we daar naartoe kunnen.

Maartje: Maar u maakt dus niet echt gebruik van de regelingen van de gemeente?

C: Nee, geloof het niet op dit moment.

Maartje: Is dat ook omdat, stel omdat een regeling is om gratis toegang te krijgen, maar dat je dan nog de consumpties moet betalen of is het meer ook de behoefte niet aan de evenementen?

C: Ik denk dat het wel heel erg verschilt welk evenement het is.

Maartje: Ja tuurlijk!

C: Maar die consumpties blijven toch wel een dingetje.

Maartje: Ja dan kan ik me heel goed voorstellen. Speelt vervoer dan bijvoorbeeld ook nog mee?

C: Ja. Ik heb zelf al geen auto dus dan moet je al met het openbaar vervoer.

Maartje: Ja dat is ook heel duur tegenwoordig. Wat doet het met u als u een evenement niet kunt bezoeken om, onder andere, deze redenen?

C: Ja aan de ene kant vind ik het wel heel jammer als er echt een leuk iets is. En aan de andere kant ben ik het wel gewend.

Maartje: Het is meer dat u er zich wel bij neerlegt.

C: Ja.

Maartje: Ervaart u ook dat er mensen in uw omgeving zijn of vrienden die wel naar evenementen gaan en dat u niet meekunt, hoe ervaart u dat?

C: Ja soms, niet heel veel. Maar laatst was Boulevard, dat lijkt me wel een keer leuk. Maar dat is niet te doen.

Maartje: Nee dat snap ik. Ook al zijn er veel fondsen, u maakt er geen gebruik van en u merkt verder in uw vriendenkring of kennissen dat u daarin als een van de weinigen niet mee kan doen.

C: Nee daar heb ik niet veel hinder van.

Maartje: Nee oké. Wat namelijk veel uit de literatuur naar voren is gekomen en ook uit de andere interviews is dat mensen toch wel gauw het gevoel hebben van uitsluiting, in de maatschappij onder andere, omdat ze een evenement niet kunnen bezoeken door onder andere geld.

C: Nee, dat ervaar ik niet zo. Misschien zijn dat ook wel de jongere mensen nog.

Maartje: Ja dat zou kunnen.

C: Nee dat heb ik niet, ik voel me niet echt buitengesloten.

Maartje: Oh dat is fijn. Mag ik vragen hoe oud u bent?

C: 44.

Maartje Oké. Ik denk zelf inderdaad ook dat het meer onder jongeren speelt. Want dan ga je toch als vrienden in grote groepen naar een festival.

Bijlage J: Transcriptie interview persoon **D** met laag inkomen

Maartje: Wat zijn voor obstakels wanneer u een evenement wilt bezoeken? Is dat echt het financiële of?

D: Ja, of de plaats waar het is. Kijk ik woon in Almelo maar als het in Enschede is, ja, dan moet je met het openbaar vervoer. Dan wordt het ook meteen veel duurder. Dus dat zijn wel dingen die meespelen of ik wel of niet naar een evenement ga. Inderdaad hoe duur het is om er te komen en ook wel de toegangsprijs. Zeker als ik niet alleen ga.

Maartje: Ja dat snap ik heel goed. Bezoekt u ook evenementen zonder toegangsprijzen?

D: Jawel. Op zich ben ik niet heel erg een bezoeker van grote evenementen. Ik hou wat meer van kleinschalig. Ik kan niet heel goed tegen drukte.

Maartje: Dat kan ik me heel goed voorstellen hoor. Na zo'n dag festival ben je al gauw helemaal uitgeput.

D: Ja, zoals met Koningsdag loop ik juist altijd de vroege route en tegen de tijd dat het druk wordt dan heb ik de hele rommelmarkt al gehad en dan ga ik weer weg.

Maartje: Dat snap ik heel goed hoor. Ook altijd die drukte wanneer mensen tegen elkaar in lopen, vind ik ook al verschrikkelijk. Maar toegangsprijzen zijn dus een dingetje, vervoer. Stel een evenement, een kleinschalig evenement, heeft geen toegangsprijs, is in Almelo, zou u er dan nog niet heen gaan vanwege bijvoorbeeld de consumpties omdat dat veel geld kost? Speelt dat ook mee?

D: Nou dat ligt eraan. Als je gewoon je eigen consumptie kan meenemen, is dat geen probleem.

Maartje: Het ligt dus een beetje aan het evenement wat het aanbiedt en toelaat?

D: Ja.

Maartje: Zijn er evenementen die u graag wilt bezoeken maar wat niet kan vanwege de prijs?

D: Nee, dat is meer pretparken ofzo, die zijn zo schreeuwend duur. Dat doe ik al jaren niet meer. Kijk, vroeger had we vier kinderen, dan was het niet te betalen. Maar nu heb ik er nog maar eentje in huis, de rest is al zelfstandig, dus het wordt iets betaalbaarder. Maar je gaat niet weet ik hoeveel van dat soort dingen bezoeken.

Maartje: Nee dat snap ik heel goed. Bent u bekend met verschillende fondsen en regelingen vanuit de gemeente die kunnen helpen om een evenement te bezoeken?

D: Ik weet wel dat AlmeloDoe(t)Mee regelmatig kaartjes aanbiedt. Ik heb daar zelf nog geen gebruik van gemaakt omdat ik het nog prima red. Ik heb verder geen schulden. Ik heb wel bijstandsuitkering maar zonder schulden. En ik heb voor vrijwillig bewind gekozen dus die spaart voor mij ook. Dus dan is er af en toe wel iets te doen. Dus ik ben niet de standaard minima met schulden.

Maartje: Dat hoeft ook helemaal niet. Maar u maakt daar dus geen gebruik van omdat u daar niet bepaald behoefte aan heeft?

D: Nee.

Maartje: Oké. Heeft u vaak gehad dat u een evenement niet kunt bezoeken? En wat doet dat dan met u?

D: In het begin toen ik pas bijstandsuitkering had toen was er nog niks gespaard zeg maar. Dan heb je bijna geen geld. Dan is bijvoorbeeld een bioscoop bezoeken eigenlijk niet haalbaar. Dat is wel

vervelend. En dan is het wel lastig als je dan hoort dat anderen dat wel doen. Dat mis je dan toch wel. Of een keer op een terrasje ofzo, dat doen je dan ook niet zo snel. Dat kost natuurlijk ook heel veel geld. Dat doe ik wel eens een keer, maar dan moet je er extra geld voor regelen.

Maartje: Je moet er echt voor sparen zeg maar?

D: Ja, dat kan nooit spontaan zeg maar.

Maartje: Zijn er dan ook veel dingen die je mist? Dat je het mist dat je niet op terras kunt zitten of heb je vaak dat mensen uit je kenniskring of vrienden wel gaan en dat jij wel eens heeft 'ik kan niet vanwege geld' dat je af moet zeggen?

D: Ik heb daar wel eens overwogen. Dat ik dan van tevoren zeg 'ik kan dan niet', of 'ik heb geen zin'. Bij sommige mensen zou ik het wel durven zeggen hoor. Of als ik met mijn ouders die zeggen altijd van dan ga je op onze kosten mee, die zijn wel zo lief.

Maartje: Het ligt er dus wel aan met wie of bij wie?

D: Ja.

Maartje: Heeft u wel eens ervaren, dit heb ik wel eens in de literatuur gelezen dus dat wil echt niet gelden voor iedereen, maar dat u wel eens sociale uitsluiting hebt ervaren? Beetje buitengesloten hebt gevoeld?

D: Zo voelt het soms wel. Ook als je hoort dat mensen gewoon gezellig dingen met elkaar doen en zo'n initiatief zal ik niet snel nemen omdat ik dat geld niet heb. En dan is het wel eens lastig als je hoort dat andere mensen zo makkelijk hier en daar even heen gaan of elke week op een terrasje zitten ofzo. Zoiets stel je niet snel voor want dat geld heb ik niet.

Maartje: Nee dat snap ik heel goed. Ik vroeg me meer af of u dat ook hebt ervaren, want vanochtend sprak ik C en die had dat minder ervaren, maar dat verschilt natuurlijk per persoon.

Enquête inclusie 16 beeldbepalende evenementen

Start van blok: Qualtrics Surveys Question Demo

1. In deze enquête zal u een aantal vragen gesteld worden. De eerste 9 vragen gaan over inclusiviteit van uw evenement met betrekking tot mensen met een lichamelijke en/of mentale handicap/beperking. De drie vragen daarna gaan kort over mensen met een kleine portemonnee en een migratieachtergrond. Ten slotte zijn er drie vragen die gaan over wat jullie als evenementenorganisatie helpt en hindert bij het realiseren van (meer) inclusiviteit.

Inclusiviteit is erg breed en daarom lastig om volledig te realiseren op een evenement. Daarnaast verschillen de 16 beeldbepalende evenementen erg van elkaar en zijn er dus per evenement andere behoeften door vooral mensen met een lichamelijke en mentale handicap/beperking of mensen met een migratieachtergrond. Voelt u zich daarom vooral niet bezwaard wanneer uw evenement weinig tot geen voorzieningen heeft getroffen die in deze enquête genoemd worden!

Alvast bedankt voor het invullen van deze enquête!

Pagina-einde

0. Vul hier in namens welk evenement u deze enquête invult

Pagina-einde

1. Vink de voorzieningen die jullie voor mensen met een lichamelijke handicap aanbieden.

- ☐ Rolstoeltoegankelijk toilet (1)
- ☐ Medisch personeel (2)
- ☐ Hotel/camping speciaal voor mensen met een handicap/beperking (eventueel met ADL-voorziening (3)
- ☐ Aangepaste parkeerplaats/gehandicaptenparkeerkaart (4)
- ☐ Pendelbus/openbaar vervoer voor mensen met een handicap/beperking (5)
- ☐ Kijkplatform/rolstoelplatform (6)
- ☐ Ruimte op het platform voor een ondersteuner voor de persoon met een handicap/beperking (7)
- ☐ Fietsenstalling voor speciale driewielfietsen/bakfietsen (8)
- ☐ Meerdere zitplaatsen op het terrein om grote afstanden te overbruggen (9)
- ☐ Communicatie/aanduidingen voor hoogteverschillen op het terrein (10)
- ☐ Bar/kassa op hoogte van een rolstoelgebruiker/mensen met een handicap (11)

Pagina-einde

2. Vink de voorzieningen aan die jullie voor slechtzienden/mensen met auditieve beperkingen aanbieden.

- ☐ Extra schermen (naast het podium bijvoorbeeld) (1)
- ☐ Ondertiteling op schermen (2)
- ☐ Communicatie/aanduidingen voor hoogteverschillen op het terrein (3)
- ☐ Signdancers (4)
- ☐ Tolk (5)
- ☐ Schrijftolk (6)
- ☐ Audiodescriptie (7)
- ☐ 'S avonds genoeg licht om toiletten, EHBO en de uitgang te kunnen vinden (8)
- ☐ Bewegwijzering met juiste lettergrootte, symbolen/pictogrammen, juiste contrast (9)
- ☐ Zintuigprikkelende faciliteiten: muziek wordt vertaald naar geur, smaak, tekst, beeld of trillingen (10)

3. Vink de voorzieningen die jullie voor mensen met een sensitieve/mentale/verstandelijke beperking aanbieden.

☐

Prikkelarme rustruimtes (1)

☐

Communicatie met pictogrammen (2)

Pagina-einde

4. Vink de voorwaarden die jullie bij de ticketverkoop hanteren voor mensen met een beperking én hun ondersteuners.

☐

Kopie/foto van gehandicaptenparkeerkaart (1)

☐

OV-begeleiderspas (2)

☐

Originele medicijnverpakking met bijsluiter (3)

☐

Medicijnpaspoort (4)

☐

Toiletpas (5)

Pagina-einde

5. Vink de onderdelen aan die jullie benoemen op bijvoorbeeld jullie website.

- ☐ Hulpmiddelen die niet worden toegestaan en de reden hiervan (1)
- ☐ Het beleid rondom het zelf meebrengen van voeding i.v.m. dieet of allergieën (2)
- ☐ Afspraken over assistentiehonden (3)
- ☐ Afspraken over medicatie die bezoekers gebruiken en meenemen (4)
- ☐ Waarschuwingen voor lichten als een stroboscoop of laser (5)

Pagina-einde

6. Vul deze vraag alleen in als een campinggedeelte van toepassing is op jullie evenement: Vink de afspraken aan die jullie hanteren voor een toegankelijk campinggedeelte/hotel.

- ☐ Aanmelding voor het toegankelijk gedeelte van de camping/hotel (1)
- ☐ Gebruik van een koelkast/koelbox voor medicatie (2)
- ☐ Gebruik van stroompunten voor elektrische hulpmiddelen (3)
- ☐ Een aantal ondersteuners met (eigen) tent die samen met de bezoeker met een beperking mogen verblijven op het toegankelijke campinggedeelte/hotel (4)
- ☐ Ondersteuning in ADL-taken voor mensen die een zorgbehoefte hebben (5)
- ☐ Douche met douchestoel en armleuningen (6)
- ☐ Onderrijdbare wastafel (7)
- ☐ Toegankelijke looppaden: breed, vlak, verhard, 's avonds goed verlicht (8)

Pagina-einde

7. Vink de volgende toegankelijke criteria aan die jullie op jullie website hebben gerealiseerd.

- ☐ Ondertiteling in video's (1)
- ☐ Pagina's met voorleesfunctie (2)
- ☐ Pictogrammen voor beeldend en begrijpelijk lezen (3)
- ☐ Voldoende contrast tussen tekst en achtergrond (4)
- ☐ Tekst die gelezen kan worden met spraak- en/of vergrotingssoftware (5)

Pagina-einde

8. Vink de volgende voorzieningen op jullie evenement aan.

- ☐ Mensen met een handicap/beperking moeten een speciaal ticket kopen (1)
- ☐ Mensen die een speciaal ticket willen moeten hun handicap/beperking kunnen aantonen (bij de ticketverkoop of entree) (2)
- ☐ Mensen met een handicap/beperking kunnen/moeten voor hun ondersteuner ook speciaal ticket kopen (3)
- ☐ Mensen met een handicap/beperking kunnen met een kortingstarief een ticket voor hun ondersteuner kopen (4)
- ☐ Mensen met een handicap/beperking kunnen in overleg met medewerkers hun behoeften bespreken en voorzieningen voorstellen/aanvragen (6)

Pagina-einde

9. Vink de onderdelen aan die in jullie veiligheidsplan zijn opgenomen bij het optreden van een calamiteit die rekening houden met mensen met een handicap/beperking.

☐

Communicatie via gesproken taal en beeld wat er van de bezoekers met een handicap/beperking verwacht wordt (1)

☐

Waar nooduitgangen zich bevinden (2)

☐

Waar nooduitgangen zich bevinden die niet rolstoeltoegankelijk zijn (3)

☐

Drempelvrije vluchtroutes (4)

☐

Aangewezenmedewerkers verantwoordelijk voor de evacuatie van mensen met een handicap/beperking (5)

Pagina-einde

10. Kunnen mensen met een laag inkomen beroep doen op een speciale regeling waarin ze korting krijgen op een ticket of kosteloos het festival mogen betreden?

Pagina-einde

11. Bieden jullie op jullie evenementen eten aan voor mensen met dieetwensen of allergieën, zoals halal en koosjer eten?

Pagina-einde

12. Hebben jullie binnen de organisatie een idee/strategie om mensen met een migratieachtergrond te trekken naar jullie evenement? Zo ja, wat is jullie idee/strategie?

Pagina-einde

13. Heeft u nog opmerkingen of voorzieningen die uw evenement wel realiseert op het gebied van inclusiviteit wat niet in deze enquête is genoemd?

Pagina-einde

14. Wat helpt jullie als evenementenorganisatie om meer inclusiviteit te realiseren?

Pagina-einde

15. Wat hindert jullie als evenementenorganisatie om meer inclusiviteit te realiseren?

Einde blok: Qualtrics Surveys Question Demo